

וטהר לבנו

חידושים וחידושים

יתרו

להצלחה ולזיווג הגון
לידיד נפשי – שותפי בחלק מחידושי וטהר לבנו
הבחור רפאל ישראל פלדמן ני"ו
שהקב"ה ירפאהו מהתאונה הקשה שסובל בה מצעירותו
ושיקים בקרוב ממש בית חדש בישראל

העלון מחולק חינם – בשמחה מיועד לקחת לבית ללא תשלום >

זכה נא והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"
שמרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל העיד בכתב
הספר "מעורר מאוד"
ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה
חודו לה' הושלם כל ה2000 העמודים של החידושים שמשלימים את 7 הכרכים.
כך יחיה בס"ד בכל כרך 400 עמודים
כרך בראשית + מועדים נתרמו ב"ה
חסר
כרך שמות – ויקרא – במדבר – דברים – הגדה של פסח
כל כרך בערך 30 אלף ש"ח

גדול המחטיאו יותר מהורגו, וגדול המקדשו יותר מהמחיייהו
כי המזכהו לחיי נצח זה טובה נצחית מושלמת
וה' יזכה גם אותך ואת יוצאי חלצך שתזכו לחיות בעולם הנצח, והלוואי גם בטוב בעולם הזה אמן

יוחנן ריינר 0527120333
106855@gmail.com

וטהר לבנו - יתרו

וישמע יתרו - יתרו הציל את "שירת הים" מרשעות עמלק

ומשותק כאבן דומם, ובכל זאת הוא התעלה מעל הפחד והשיתוק ונלחם, כל שכן לטובה יש למסור נפש ולהתעלות ולהתגבר מעל כל הקשיים, ולכן שמע "מלחמת עמלק" ועב הכל ובא מעיר מושב למדבר!!! שמע וקם ועשה מעשה!!!

נעצם הגעתו של יתרו למדבר תירץ לעם ישראל, למי שהיה לו - אם בכלל היה את הרהורי התמיהה והקושיה איך ייתכן שעמלק נלחם נגד הנאמר בשירת הים?!

כי ראו את ביאתו של יתרו למדבר במסירות נפש כאשר הוא למד זאת מכוח המסירות נפש של עמלק, וגם ראו שמל את עצמו במדבר ש"ך על התורה וכן בתיקוני הזוהר קי"ח למרות הסכנה שלא הייתה רוח צפונית, כך שכל בואו היה בשטף של מסירות נפש מעל המצופה.

זה הוכיח לעם ישראל את התשובה באופן מוחשי שהנבואה והנאמר בשירת הים אמת היא, רק שהיה כאן מקרה יוצא דופן ויוצא מהכלל ושונה מטבע האדם - שעמלק מסר נפשו מעל טבע הפחד לרעה,

והיות שיתרו בבואו כביכול תירץ את שירת הים, יתכן שעל כן נכתבה פרשת יתרו עוד קודם מתן תורה, גם לדעות שיתרו בא רק אחרי מתן תורה, בכדי להסמיך זאת לשירת הים כי זה כביכול השלמה לשירת הים,

כמו כן מובן מה החסד הגדול שעשה יתרו לעם ישראל בהגיעו למדבר שמואל א' פרק טו', כי בהגיעו יתרו חיזק את נבואת שירת הים וכאמור.

ואם עמלק התעלה על טבעו ועל הנבואה שידמו כאבן ובכל זאת התגבר ובא ונלחם, גם אנחנו יכולים להתעלות על נטיות ליבנו הרעות, ולהתגבר על הטבע הרע שיוקד כאש בנו, ולבנות את עצמנו ולזכות את עם ישראל.

מלחמת עמלק - המשך

ולכן משה רבינו במלחמה נגד עמלק בא לחדד איך לנצל את המסירות נפש לטובה כאבותינו הקדושים ולא לרעה כעמלק, וסימל זאת בידיו למעלה לטובה ולא למטה לרעה.

ואכן בכדי שנשתמש לאורך שנים ארוכות בכוחות העל טבעי שיש בנו לטובה, צריכים וחייבים לקבל תמיכה וחיזוקים.

כי כשם שהיו ידי משה כבידות והיה צריך תמיכה מאהרן וחור שתמכו בידיו, כך גם אנחנו צריכים תמיכה ועידוד שנוכל להחזיק מעמד לאורך זמן בחיזוק ועבודת השם מתוך מסירות נפש וכוחות על טבעיים.

ואכן "מלחמה לעמלק מדור דור" כי הוא הכניס בעולם את המסירות נפש לרע, ואכן בכל הדורות עד לימינו יש מלחמה נגד מסירות הנפש של היצר הרע, כי בעינינו ראינו שעבור חטאים אדם מסוגל להיות ער במסירות נפש עד השעות הקטנות של הלילה, ולמרות כל זאת לקום למחרת ולרוץ ולעבוד עם כל הכוחות כאילו ישן כל הלילה.

ושוב בלילה הבא במקום לקרוס ולישון מוקדם זה פשוט לא קורה!! אלא הוא שוב מקבל כוחות על טבעיים ושוב הוא נשאר ערני עד השעות הקטנות של הלילה, ושוב למחרת הוא יהיה נהג הסעות או עבודה בעלת אחריות והוא ממש כביכול רענן למרות חוסר משווע של שעות השינה, ובידיים אלו אנחנו ניתן את אחריות חיינו וחיי ילדינו.

ואילו בנוגע ללימוד תורה וקיום מצוות, הבן אדם טוען אני אחרי יום עבודה לא מסוגל, אני מותש!! כמה אפשר לדרוש מבן אדם!!!! ואם תראו אדם מתמיד בתורה בכל רגע, בסופר!! באוטובוס!! בתחנה!! בחתונה!! ובאירועים ובמפגשים!! ובחדר מדרגות!! תאמרו הוא מגזים וקיצוני, אבל במכשיר פלאפון המכונה חכם התנהגות כזו היא בסדר ומקובלת!!! ממש מלחמת עמלק!!!

לכן גם אנחנו נחזק ונתמוך וניתמך מאחרים, שנחזיק ושיחזיקו אחרים מעמד בכוחות מעל הטבע במסירות נפש לאורך זמן רב במלחמת היצר, ושנשתמש בכל הכוחות מעל הטבע לדברי תורה וקדושה אמן ואמן.

וישמע יתרו חתן משה - ענייני כבוד!!!

"משה לחותנו" ולא נכתב "משה חתן יתרו", ואם כן האריכות והכפילות "יתרו חותן משה" בא ללמד שזה לא רק להכיר את יתרו לעם ישראל כי לזה מספיק להודיע בפעם אחת ולא 4 פעמים, אלא כי יתרו התכבד במשה רבינו.

בכל אופן רש"י מוכיח זאת מכך שבעבר משה התכבד ביתרו, והראיה היא מזה שכתוב בפרשת שמות "וישב אל יתרו חותנו", והרי שם זה היה לאחר שנים ארוכות שמשה חי במדין והיה מוכר במדין, בכל זאת כתוב אריכות לשון "יתרו חותנו" ולא כתוב "חותנו", אין אלא כי שם משה התכבד ביתרו.

כתב רש"י מה שמועה שמע ובא?? עונה רש"י קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. ושואלים המפרשים וכי מה הגדולה שראה יתרו והתלהב ממלחמת עמלק, שדווקא זה גרם לו לבוא מארץ מושב למדבר???

ואם התלהב מניצחון עמלק שבאה על ידי הרמת ידי משה שמתוך כך ישראל מכוונים ליבם לאביהם שבשמים, אם כן "ניצחון עמלק" צריך להיכתב ולא "מלחמת עמלק"??!

והנה עמלק גרם נזק לעם ישראל, כי הוא כמעט הרס את שירת הים!!! שהרי עם ישראל התנבאו ושרו יחד עם משה את שירת הים ואמרו בנבואה "אז נבהלו אלופי אדום, יאחזמו רעד נמגו כל ישרי כנען, תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן עד יעבר עמך ה' עד יעבר עם זו קניית".

ולמרות הנבואה, עמלק שיצא מאדום בא להילחם עם ישראל!!! וכאן עם ישראל היה צריך לתמוה מאוד וכי איפה הנבואה שאדום נבהלו ונפל עליהם פחד ונמוגו ודממו כאבן עד יעבור עמך ה'???

אלא באמת עמלק רעדו מפחד, ומטבע הדברים הוא גם היה אמור לדמום כאבן כמאובן מפחד, אבל עמלק התגבר בכוחות על טבעיים על הפחד העצום, רק במקום למסור נפש ולהתקרב לבורא עולם הוא התעלה על עצמו ועל טבעו בכדי להרוס את עם ישראל נגד נבואת האמת!!

וכשיתרו שמע זאת קפץ ואמר אם עמלק התגבר במסירות נפש להרע, ובא להילחם נגד עם ישראל למרות שהיה בפחד נורא

וטהר לבנו - יתרו

שהוא איש אמת שוויתר על המעמד והכבוד של כהן מדין למען האמת.

וממילא גם יתרו שהתכבד כאן במשה רבינו, לאהיה זה כי משה מלך מכובד ושולט, כי אדם כיתרו שהוא איש אמת שעזב מעמד וכבוד וחיי חיי צער וביזיון עשרות שנים לא מתלהב מכבוד.

אלא יתרו התלהב ממעלתו הרוחנית של משה, ובפרט שלמרות שמה היה ברום הכבוד כמלך ופעל ניסים ונפלאות, בכל זאת משה רבינו היה עניו מכל האדם, שיתכן שזה היה עיקר ניסיון חייו להישאר מושלם ולנהוג במידת הענווה, ובמעלות משה אלו התכבד יתרו.

וישמע יתרו ויבא אל המדבר אשר הוא חנה שם הר האלקים:

העיקר, כי אמונה מכוח ניסים בלבד זה לא מספיק, כי ניסים ואמונה בצירוף התורה הקדושה היא בעוצמה אחרת לחלוטין.

כי על ידי התורה מקבלים אהבה רבה ועצומה להקב"ה שנתן את התורה הקדושה, ומקבלים יראת הרוממות שמתפעלים מחוכמת הבורא המדהימה שמתגלית כל רגע עד אין סוף בתורה הקדושה, וזה מתחדש עד היום הזה.

ואחרי התורה ההסתכלות על הניסים של מצרים איננה אותה הסתכלות על ניסים כפי שהייתה בעבר, אלא חלק מהניסים וחלק מכוח בורא עולם שמתגלים בעולם בכל מיני צורות, ניסי וחייושי תורה.

ללמדנו, שהתחזקות ביראת שמים חייבת גם שיהיה בה תוכן תורני, התחזקות גם בקביעת עיתים לתורה, ככה החיזוק יחזיק מעמד לאורך ימים ולא יחלף אחרי תקופה, כי קדושת התורה תעניק למתחזק סיפוק ועוצמה מול הריגושים שהיו לו בעבר כשחטא בעיניו ומחשבותיו ומעשיו רח"ל, וכמאמר הגמרא בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין כנגדו, ואם אתה רוצה אתה יכול נגד יצר הרע, על ידי שתעסוק בתורה, ודברי הגמרא אינם משתנים לעולם.

ויקם מלך חדש על מצרים - פרעה מול יתרו - המשך

ולפי זה התחדש לי, שיתרו גם כן המתינו לו אנשי מדין ולא מינו כהן אחר כי התעקשו שיחזור לכהן ככהן מדין, והוא לא נשבר כפרעה אלא התעקש על אמונתו.

ולכן יתרו לא הסכים להישאר עם משה רבינו ולזכות בכבוד גדול ולחיות בקדושה עם עם ישראל, אלא חזר למקומו בבדי דווקא להמשיך בגבורה בניסיון חייו, לעמוד בגבורה מולהפיתו לחזור למנעמי השלטון והכבוד שעמו שמרו לו את מקומו וחיכו לו משך שנים ארוכות שיחזור לכהן כבעבר.

וינתן שלכן נשאר בו התואר כהן מדין גם הרבה שנים לאחר שעזב את הכהונה בשביל אמונתו, כי הם עדיין חיכו לו משך כל אותם שנים!!

ומה זכה יתרו?? כתוב בגמרא סוטה יא' שמבני בניו ישבו בלשכת הגזית, שהם היו מדייני הסנהדרין הגדולה ביותר בעם ישראל, ולמרות שכתוב שם שזה כתוב על מה שהתנגד לעצת פרעה להציק ליהודים וברח, לעומת איוב ששתק!!

אבל אולי זה וזה גורם, שיתכן שזאת הסיבה שיתרו לא הפסיד את שכרו, למרות שעזב את משה רבינו במדבר ולא הקשיב ולא שמע לבקשת משה רבינו להישאר במדבר עם עם ישראל, אלא התעקש וחזר למקומו.

בכל זאת זה לא הזיק לו, כי המטרה שלו לחזור הייתה קדש קדשים!! לא פלא שכתוב בתורה שבסופו של דבר משה שלח את יתרו.

ויהי רצון שנתגבר באמת על עיקר מטרת חייו, ולא נתפתה לחפש הקלות וקיצורי דרך, אלא איפה ששם הקושי שם גם ההצלחה, רק חזקו ואמצו ובעזרת השם עם הרבה עבודה עצמית מאומצת נצליח לתקן את תכלית חייו, ונזכה לשפע ברכה ברוחניות ובגשמיות אמן.

"שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי, ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי"

ולכן על השם גרשם בלבד כתוב "כי אמר" כלומר "אמר לכל" שאנוס היה על תנאי הזה, כי גר היה והצטרך לעשות את מאמר יתרו, ובכל זאת בגלל התנאי יצא ממנו יהונתן שנעשה כומר לפסל מיכה.

אבל מה היה למה להתכבד ביתרו אחרי שנים רבות שהיה מבוזה במדין, כי כבר מצעירותו של משה כשברח למדין ראה שהרועים מגרשים ומציקים לבנות יתרו כי שטאו את יתרו שפרש מעבודה זרה שלהם (שהיה כמו אפיפיור שלהם וביזה את דתם), וכי איזה כבוד זה להיות חתן של האיש ששונאים אותו כבוגד??

אלא יתכן שמה התכבד ביתרו במעלתו הרוחנית שהיה איש אמת, שעזב את כהונתו הרמה בידיעה שהוא עתיד לחיות שנים רבות בביזיון ורדיפות, והכל רק למען מה שהשיג בהבנתו שכך היא האמת, ולכן כתוב כאן בתורה "יתרו כהן מדין", למרות שעשרות שנים הוא פרש מדתם בכל זאת זה מסמל את גדלותו

בפסוק כתוב שיתרו כשהגיע למדבר הוא הגיע להר האלוקים ולכאורה זה הר סיני, וזה לכאורה ראייה לשיטה בגמרא זבחים קט"ז שיתרו הגיע לאחר מתן תורה,

אומנם א"כ פלא מדוע יתרו המתין זמן כה רב עד שהגיע?? שהרי גם בסיפור שמה מספר ליתרו מדברים רק על ניסים ולא על מתן תורה?? והלא אם המתין והגיע לשם רק לאחר מתן תורה תמוה שמה לא סיפר לו גם על המעמד האדיר של מתן תורה, ועל תוכנו של עשרת הדברות לפחות??

וינתן שיתרו בא בגלל האמונה בה' מכוח הניסים, אבל הוא המתין למתן תורה, שרק כך יש חשיבות ותוכן עוצמתי לאמונה שבאה מכוח הניסים, ובכלל האמונה ביחד עם התורה זה

ללמדנו, שהתחזקות ביראת שמים חייבת גם שיהיה בה תוכן תורני, התחזקות גם בקביעת עיתים לתורה, ככה החיזוק יחזיק מעמד לאורך ימים ולא יחלף אחרי תקופה, כי קדושת התורה תעניק למתחזק סיפוק ועוצמה מול הריגושים שהיו לו בעבר כשחטא בעיניו ומחשבותיו ומעשיו רח"ל, וכמאמר הגמרא בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין כנגדו, ואם אתה רוצה אתה יכול נגד יצר הרע, על ידי שתעסוק בתורה, ודברי הגמרא אינם משתנים לעולם.

בפרשת שמות כתבתנו איך אכן קרה הדבר שפרעה התהפך מאוהב ישראל או לפחות מאדם מוסרי בעל הכרת הטוב ליוסף שהציל את חיי העם המצרי שלכן הסכים לוותר על המלוכה שלו, לשונא ישראל גדול, מיד לאחר 3 חודשים של וויתורו על כיסא ממלכתו??

ותרצנו, שכשפרעה ראה שבמשך ה 3 חודשים עדיין המצרים מחכים לשובו, והם לא מינו מלך למצרים במשך 3 חודשים, זה דבר לא פשוט בכלל שבאימפריה העולמית של זמנם לא יהיה מנהיג 3 חודשים שלמים,

וזה ריגש מאוד את פרעה, כי הוא ממש ראה בזה אהבה גדולה מצד העם המצרי אליו, ולכן גאו געועו לחזור למלך על עמו שאוהבים אותו ושחכים לו בנאמנות, וזאת מלבד תחושת השלטון ומנעמיו שפרעה הרגיש בחסרונו, אבל מעל הכל רגש הכבוד והאהבה שקיבל מהעם המצרי כל זה הצטרף למהפך הגדול מהקצה לקצה.

וזה כמו שכתבתי בפרשת וירא על לוט, שאנשי סדום ראו שהוא עזב את אברהם אבינו ורצה להתקלקל, ובכל זאת החסד היה מושרש בו, עד כדי כך שבתו מסרה נפשה למוות על מעשה חסד, וגם הוא גמל חסד עם המלאכים עוד באותו לילה שעשו אותו שופט בסדום.

וכל מטרתם הייתה לקלקלו, שעל ידי תפקיד מכובד הוא יהיה מושחת וינתק גם את שורשיו הטובים, רק פשוט לא עבר לילה וכבר באו המלאכים והפכו את סדום.

ויהי רצון שנתגבר באמת על עיקר מטרת חייו, ולא נתפתה לחפש הקלות וקיצורי דרך, אלא איפה ששם הקושי שם גם ההצלחה, רק חזקו ואמצו ובעזרת השם עם הרבה עבודה עצמית מאומצת נצליח לתקן את תכלית חייו, ונזכה לשפע ברכה ברוחניות ובגשמיות אמן.

הבעל הטורים מביא מהמכילתא שכשנתן יתרו את ציפורת בתו למשה התנה עם משה שיהיה הבן הראשון לע"ז. ולכן גרשם לא נימול עד שפגעו המלאך בדרך וביקש להמיתו, אז מלה אותו צפורה ובעצם בזה מחלה למשה על התנאי שהתנה עם אביה.

וטהר לבנו - יתרו

המשיך אם אתה לא בא לקראת גרשום אז תבוא לקראת אליעזר???

אלא נראה, שכאשר משה פגש את יתרו, עדיין היה יתרו בתחילת דרכו בחיפוש אחרי האמת ובאותה שעה לא רצה להאמין בבורא עולם, כי רצה אמונה בעבודה זרה שהיא מוחשית, ולא אמונה בכוח עליון בכוח שאינו מוחשי כלל.

בכל זאת יתרו היה איש אמת עוצמתי, שברגע שגילה שהדת המדיינית שקר היא, מיד הוא עזב אותה, וברח מהשקר!! כמו שברח מהשקרים של פרעה כשרצה לגזור גזירות רעות על עם ישראל בעלילות שקר.

זה לא היה קל, כי הוא הפסיד את הכבוד העצום ואת המשכורת המכובדת, ומעתה הוא ומשפחתו נרדפו והושפלו, וזה ממש מסירות נפש מיוחדת וקשה, כי עדיין הוא לא מצא את האמת.

ועל האמת הברורה קל להילחם אבל על דרך לא ידועה עדיין קשה להילחם, והיצר אומר לאדם אל תעזוב את השקר ותפסיד הכל עוד לפני שמצאת את האמת, אלא חכה קצת וברגע שתגיע לאמת תפרוש, **אבל** יתרו ברגע שגילה את השקר עזב הכל והפסיד הכל, ולא נשאר שנייה אחת בשקר, אפילו בלי מציאת האמת.

ולכן יתרו שהתנה עם משה שבנו הראשון יהיה לעבודה זרה, ייתכן בדרך אפשר שהיה זה אחרי שמה טען לו ליתרו שה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, אז יתרו אמר לו אם אתה בטוח תן לי לעבודה זרה את בנך הראשון, והרי אתה יודע שאני מחפש את האמת ולא אבחר בשקר, **ואם** כדבריך שה' הוא בורא עולם הרי בסופו של דבר אם זו האמת גם **אני** אגיע למסקנה ולאמת שלך שה' הוא לבדו ואין זולתו, **ואם** כן אין לך מה להיות בלחץ מהתנאי.

ומשה רבינו בלית ברירה הסכים כי רק כך הוא יכל לקיים את מצוות פריה ורבייה, **ולא חשש מהרס בנו**, כי ברגע שראה את אומץ לבו ויושרו העצום של יתרו ושנאתו העצומה לשקר, משה בטח שיתרו יגיע לאמת שאין עוד מלבדו ולכן משה הסכים לתנאי, כי לא היה לו ספק אפילו קל באפשרות שיתרו הצדיק ואיש האמת לא יגיע לאמת,

ואכן כך היה!!! **שיתרו** אכן בדק את כל סוגי העבודה הזרה, והגיע לאמת ואמר **"עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים"**, ולכן זכה יתרו ובצדק שפרשת מתן תורה נקראת על שמו, **אבל** מכל מקום היות והייתה נגיעה של ע"ז אצל גרשום, לכן בנו של גרשום יונתן היה כהן לעבודה זרה של מיכה, וכפי שנרחיב בקטע הבא.

ללמדנו, שיש חשיבות גדולה לברוח מיד משקר ומכל רע!! ובכל מחיר, אפילו עוד לפני שנגיע לאמת ולטוב ולשלמות, **כי עצם הבריחה מהשקר ומהרע תעזור לנו שנגיע לאמת ובמהירות, ולכן גם אם אנחנו עדיין לא הגענו לדבקות בבורא עולם ולשמחת התורה וחשקת התורה, חלילה לנו להיגרר אחרי הרע בטענה כי גם ככה אנחנו רחוקים מהתורה ומהקדושה שלא נדבקות בנו, כי מהרע בכל מחיר עלינו לברוח ומיד.**

"שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה"

שנכד של משה רבינו שאמר לו בורא עולם **"פה עמוד עמדי"**, נעשה כהן לעבודה זרה??

אמר להן לי יש מסורת מסבא קדישא, שלעולם ישכיר אדם עצמו לעבודה זרה ואל יצטרך לבריות, התחילו להתווכח שבוודאי לא זו הכוונה, אלא הכוונה עבודה שהיא זרה לו, פשוט נבילה בשוק ואל תזדקק לבריות.

אבל הוא צחק עליהם אתם מתפלפלים ומשבשים את הפשט הפשוט, שזה לעבוד עבודה זרה ממש.

וכיוון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר, עשה אותו שר האוצר שלו במשכורת גבוהה, שנאמר **"ושבואל בן גרשם בן מנשה נגיד על האוצרות"**, ומקשה הגמרא וכי שבואל שמו, והלא יהונתן שמו?? **אמר** רבי יוחנן שהשתנה לו השם **מיונתן לשבואל ששב לא-ל בכל לבו. ומוסיף** הרשב"ם, שכשנפטר דוד, שלמה פיטר את שרי אביו, ואותו צדיק שבורא עולם שינה לו את השם לשבואל, ששב לקלל בכל לבו, חזר לסורו וחזר להיות כומר לע"ז.

והדבר קשה עד למאוד!!! הייתכן הדבר?? **איך משה רבינו הסכים לתת בן אחד שלו – בן בכורו לעבודה זרה??** וגם אם היה אנוס בגלל התנאי, הרי בעבודה זרה לא מועיל טענת אונס, שהרי על עבודה זרה חייבים למסור נפש??

ומפורסם המעשה הנורא על רבי אמנון ממגנצא שהיה עשיר גדול ומיוחס ויפה תואר, וההגמון והשרים **דרשו ממנו שיתנצר** וסירב, כך הטרידו אותו מידי יום. יום אחד מרוב שהטרידו אותו פלט להם **"תנו לי שלושה ימים"** וכדי לדחותם אמר כן, ומיד נבהל מאוד שיצא מפיו לשון שיש בה צד ומחשבה שיהיה מוכן לכפור באלוקים חיים, לכן הוא לא רצה לאכול ולשתות והתאבל ובכה.

ביום השלישי ציוה ההגמון שיביאו את רבי אמנון בכפיה, וההגמון דרש ממנו שיתנצר, ענה רב אמנון להגמון, הלשון אשר דיברה דבר שאינו ראוי, דינה שתיחתך!!

וההגמון אכן חתך את לשונו, והרשע הצורר הוסיף וקיפץ שלושים פרקי אצבעות ידיו ושלושים פרקי אצבעות רגליו ועל כל פרק ופרק היו מציעים לו להתנצר, ורבי אמנון צועק לא!!!

ולכן נקרא שמו אמנון כי האמין בקל חי, ושקיבל ייסורים נוראים ומסר נפשו באהבה, על הדבר אשר יצא מפיו.

ובראש השנה לקחו אותו כבקשתו לבית הכנסת עם כל פרקי אצבעותיו החתוכים, והושיבו אותו ליד החזן, **ולפני קדושה** אמר רבי אמנון **"ובכן תעלה לך קדושה"** שקידשתי את שמך, ואחר כך חיבר את קטע התפילה **"ונתנה תוקף קדושת היום"** ואמר **"אמת כי אתה דין אמת ומוכיח"** ובזה הצדיק עליו את הדין, והזכיר **"וחותם כל יד אדם בוי"** כלומר שיעלה לפניו חותם ידו שנקצצה על אמונת יחוד הבורא, **ובסיום אמירת קדושה נפטר** כי לקח אותו האלוקים, זכר צדיק וקדוש לברכה.

וממעשה מחריד זה רואים עד כמה חמור אפילו צד קל של ספק להסכמה לעבודה זרה, ואיך יתכן שמה רבינו הסכים???

וגם לא מובן, שהרי בנות יתרו סבלו מהרועים, כי יתרו פרש מעבודה זרה של מדין, אז כיצד יתכן שהוא דרש שבן אחד של משה יהיה לעבודה זרה??

ועוד קשה, שאם אכן בנו הראשון של משה **"גרשום"** היה מיועד לעבודה זרה ואילו בנו השני **"אליעזר"** היה מיועד לה', אם כן בוודאות היה עדיפות לאליעזר מגרשום??

ומדוע יתרו כפי שכתב רש"י עפ"י המדרש אמר למשה: אם אתה לא בא לקראתי אז תבוא לקראת אשתך, ואם אתה לא בא לקראת אשתך, תבוא לקראת בניך, כביכול מהקל אל הכבד, **למה** לא

ללמדנו, שיש חשיבות גדולה לברוח מיד משקר ומכל רע!! ובכל מחיר, אפילו עוד לפני שנגיע לאמת ולטוב ולשלמות, **כי עצם הבריחה מהשקר ומהרע תעזור לנו שנגיע לאמת ובמהירות, ולכן גם אם אנחנו עדיין לא הגענו לדבקות בבורא עולם ולשמחת התורה וחשקת התורה, חלילה לנו להיגרר אחרי הרע בטענה כי גם ככה אנחנו רחוקים מהתורה ומהקדושה שלא נדבקות בנו, כי מהרע בכל מחיר עלינו לברוח ומיד.**

כאמור קודם בבעל הטורים בשם המכילתא שהיות והיתה נגיעה ושמץ של ע"ז אצל גרשום, לכן בנו של גרשום יונתן היה כהן לעבודה זרה של מיכה,

וכמו שמספרת הגמרא בנא בתרא (ק"י ע"א) ובירושלמי (בסנהדרין ג' א') בהחבה, שיונתן האריך ימים מאוד, בזכות שמנע מאנשים להקריב קורבנות לעבודה זרה.

שכל מי שהביא בהמה להקרבה לעבודה זרה, אמר לו יונתן וכי מה זו מועילה לך?? הרי היא לא רואה ולא שומעת ולא אוכלת ולא שותה ולא מדברת!! חבל על הכסף, תן רק קערה עם סולת ועשר ביצים ודי בכך, כי אני אתפלל עליך וזה יעזור לך הרבה יותר!!

ויונתן הניח את הקערה ליד הפסל, ולאחר מכן הוא עצמו אכל את הסולת והביצים.

יום אחד תפסו אותו שהוא עצמו אוכל במקום הפסל, וצעקו עליו, הרי אתה לא מאמין בפסל, אז למה אתה כאן?? **איך** יתכן

וטהר לבנו - יתרו

הציקה לו מידה זו, הוא היה צדיק מושלם, אבל ברגע שמידה זו של חמדת ממון שוב הציקה לו, הכל קרס וחזר לסורו.

זאת למרות שהוא חזר באמת בתשובה בכל לבבו, אבל בכל זאת היות ואת מידת חמדת הממון לא תיקן, לכן כל זמן שלא

למדנו, שכל אחד שמתחזק והולך וכל החוזר בתשובה, חייב לתקן את כל המידות והתאוות, כי אם לא יתקן, עליו לשית לבו לכך שהוא בסיכון גדול, כי אם לפתע תציק לו המידה או התאוה שלא תיקן אותה, הוא פשוט יקרוס לגמרי.

סוף טוב – יונתן בסוף חייו נביא אמת

עצמו, וגם התנבא על המזבח אשר בבית אל, וגם על כל בני הבמות שבערי שומרון.

יונתן פרסם את נבואתו נגד עבודה זרה בגלוי וללא בושח שיצחקו עליו, ולא אמר איך אצק ואיך אני אוכח כאשר אני עצמי הייתי פגום בעניין עבודה זרה!!!

ומסיים הרמ"ע פאנו, שיונתן שפרסם בגלוי את נבואתו נגד עבודה זרה, אין כפירת עבודה זרה וקדוש שם שמים גדול מזה!!!

למדנו, שגם אם היית בעל עבירה נורא, שכולם הכירו אותך כאדם רשע וטמא בדרגות חמורות ביותר, אם חזרת בתשובה ויש בכוחך לחזק אחרים להתקדש ולהיטהר ולהישמר מחטאים, אל תתבייש מלפרסם דבריך ברבים, למרות שיש שמכירים אותך מהעבר ויגידו מי אתה בכלל שתעיז לצעוק ולהעיר ולחזק אחרי כל העבירות שהיית שקוע בהם?? ויש שיגידו או יחשבו, שאתה האחרון שיש לך זכות לחזק ולחזק בעניינים אלו!!! האחרון שיטיף לנו מוסר!!!

אבל אתה אל תתבייש!!! תמשיך ותחזק בגלוי, כי זה כפירה ותשובת המשקל לכל הטומאה והליצנות והקלות ראש שהייתה בך, ואין לך קידוש שם שמים גדול מזה!!! כי האמת הנוקבת תתקבל בציבור וגם בין יודעי מעלליך הקודמים, שכל אחד חייב ויכול להתחזק ולהשתנות, וגם חוטא ותיק ומפורסם יכול ומסוגל, והראייה היא אתה!!!! ולחילול ה' אין מחילה ואין כפרה רק על ידי קידוש ה'!!! אז נקדש את שמך בעולם אמן ואמן.

אליעזר

ומתי כן מוזכר אליעזר כבן משה?? זה היה רק כאשר יתרו בא להתגייר, שאז ממילא גרשום גם הגיע ליהדות, וסוף סוף הבן האובד חזר לאבא משה רבינו ששמח כל כך "הבן יקר שלי" - בני בכורי הגיע לדרך האמת!!!

לא פלא שזה לבד סיבה לסעודת מצוה גדולה ומיוחדת, ועד כדי שמח משה שהוא עצמו היה המלצר, כי פשוט הוא רקד מרוב שמחה והתלהב "הבן שלי עובד השם".

אני חותנדך יתרו בא אליך, ואשתך ושני בניה עמה

בקידושין היו בטעות, ולכן יפה עשתה ציפורה שמלה את בנה, כי יתרו רצה למפרע שאביה מחל וימחול למפרע על התנאי, אבל יתרו רצה להמחיש לכולם שהתנאי נעקר מעיקרו, לכן הדגיש תצא לכבוד אשתך כי התברר שהיא באמת אשתך, והכי חשוב שכולם ידעו שהבנים שלך הם בני כשרים מקידושין ונישואין כי התנאי נעקר והקידושין לא התבטלו בכלל ומעולם.

ואם תטען שעדיין הקידושין מבוטלים מחמת התנאי, כי התנאי לא מתבטל למפרע, אם כן לא רק את גרשום הפסדת אלא גם את אליעזר שיעדת אותו לה', גם הוא לא ממש הבן שלך אלא הבן שלה, כי הקידושין לא חלו!!!

ולכן אמר "ושני בניה" ולא אמר "שני בניך", ומשה יצא ואתו כל זקני ישראל וכל עם ישראל, וכך כולם הסכימו שהתנאי בטל וציפורה היא אכן אשת משה, ואלו שני בני משה, ולכן חוזרת התורה כל הזמן "יתרו חותן משה" וגם "משה לחותנו", להדגיש שהקידושין חלו ולא התבטלו.

ונלמד מזה, שלפעמים תהליך ארוך יכול לשנות ולגלגל את כל המצב אחרוניית ולתקנו, וכן בכוח התשובה להפוך את כל העבירות שעשינו בחיים למצוות כאילו לא חטאנו, ולהיפך עד כמה שקשה עלינו התשובה כך זה הופך לנו יותר את העוונות למצוות.

ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים

עוד יש להבין מה הכוונה שמה שסיפר ליתרו, הרי יתרו שמע את כל הניסים ולכן בא, כי הניסים היו מפורסמים בכל העולם כפי שאמר הקב"ה "למען ספר שמי בכל הארץ", אז מה שייך שמה יספר לו מה שכבר שמע וידע?? וכי לזה יקרה סיפור??

ובפרט שיתרו ידע יותר ממה רבינו, כי ידע גם את התוכניות של פרעה, אז מה הצליח משה לחדש ולהוסיף ליתרו?? ויתכן שבכל זאת חסרו ליתרו פרטים ולכן עדיין שייך שמה סיפר ליתרו.

חשוב לציין שיונתן בסוף ימיו חזר בתשובה שלימה ומחלטת וסופית, כי היה דוחה אנשים מאמונה בפסל ומנע אותם מתקרובת לעבודה זרה – רשב"ם, וכפי שכתוב בגמרא שעשה זאת מתוך שעינו צרה בעבודה זרה.

וכפי שכתב הרמ"ע פאנו מאמר חקור דין א' כ"ג שלאחר שנים ארוכות שיונתן שימש ככהן לעבודה זרה, יהונתן מעצמו התעורר וחזר בתשובה שלימה, עד כדי כך ששרתה עליו רוח הקודש והפך לנביא אמת לה' להוכיח את חברו שעבר על נבואת

למדנו, שגם אם היית בעל עבירה נורא, שכולם הכירו אותך כאדם רשע וטמא בדרגות חמורות ביותר, אם חזרת בתשובה ויש בכוחך לחזק אחרים להתקדש ולהיטהר ולהישמר מחטאים, אל תתבייש מלפרסם דבריך ברבים, למרות שיש שמכירים אותך מהעבר ויגידו מי אתה בכלל שתעיז לצעוק ולהעיר ולחזק אחרי כל העבירות שהיית שקוע בהם?? ויש שיגידו או יחשבו, שאתה האחרון שיש לך זכות לחזק ולחזק בעניינים אלו!!! האחרון שיטיף לנו מוסר!!!

אבל אתה אל תתבייש!!! תמשיך ותחזק בגלוי, כי זה כפירה ותשובת המשקל לכל הטומאה והליצנות והקלות ראש שהייתה בך, ואין לך קידוש שם שמים גדול מזה!!! כי האמת הנוקבת תתקבל בציבור וגם בין יודעי מעלליך הקודמים, שכל אחד חייב ויכול להתחזק ולהשתנות, וגם חוטא ותיק ומפורסם יכול ומסוגל, והראייה היא אתה!!!! ולחילול ה' אין מחילה ואין כפרה רק על ידי קידוש ה'!!! אז נקדש את שמך בעולם אמן ואמן.

תלמיד יקר וחשוב העיר לי, מדוע לא מסופר בתורה על לידת אליעזר בן משה רבינו?? ואילו לידת גרשום הבן הראשון כתובה בתורה ב' כ"ב, למרות שגרשום היה מיוחד ליתרו לעבודה זרה (עד שיתרו יגלה את האמת)??

ואולי בכדי לגלות לנו שמה לא נרגע ולא ויתר על גרשום, וכאילו חיי המשפחה כביכול נעצרו אצלו אצל גרשום ולא התקדמו הלאה.

כתב רש"י: אם אין אתה יוצא בגיני, צא בגיני אשתך, ואם אין אתה יוצא בגיני אשתך, צא בגיני שני בניה, והדברים תמוהים מה פשר עניין זה?? והבעל הטורים מביא מכילתא שכשנתן יתרו את בתו למשה התנה עם משה שיהיה הבן הראשון לעי"ז, ולכך לא נימול עד שפגעו המלאך בדרך וביקש להמיתו, מיד מלה אותו צפורה ומחלה למשה על התנאי שהתנה עם אביה,

ולכאורה מי החליט שלציפורה יש סמכות לוותר על התנאי שאביה התנה בקידושין?? הרי לאב יש זכות בקידושין ביתו, והוא עשה תנאי עם משה, וכיון שהופר ההסכם התבטלו הקידושין למפרע!! ואולי זו סיבה נוספת למה אחרי הברית משה שלח את אשתו ובניו חזרה אל יתרו, כי בטלו הקידושין למפרע.

ולכן יתרו כשהגיע עשה טקס שלם, שלח שליח שמה יצא לקראתו, להודיעו שהוא עדיין חותנו, כי ברגע שיתרו יגלה בסופו של דבר את בורא עולם אם כן התנאי שהתנה עם משה

בפסוק הבא כתוב "ויחז יתרו על כל הטובה" ופירש הגר"ז ש"כל" הכוונה גם תוכניות פרעה שלא באו לכלל ביצוע, ויתרו שהיה מיועצי פרעה בעת הגזירות שמע וידע גם מה שעם ישראל לא ידעו, וזה הכוונה "על כל".

אבל בפסוק שלנו משה סיפר ליתרו, ומשה לכאורה לא ידע את תוכניות פרעה, ואדרבא כשגדל כנסיד בביתו בא לבקש ממנו חופש בשבת לטובת העבדים ויתכן שאז סבר שפרעה לא שונא כ"כ את היהודים, ואם כן יש לברר מה הכוונה "ויספר את כל"??

וטהר לבנו - יתרו

ולבנינו, משה רבינו המתין לספר להם רק בליל הסדר, וכפי שהגאון הרב שמואל דוד גרוס שליט"א רב דחסידי נור באשדוד, אמר לי בשם השר שלום מבעלזא שהקשה שהפסוק של מצוות סיפור יציאת מצרים, "למען תספר באוזני בנך" מתחיל בלשון יחיד, ומסיים בלשון רבים "וידעתם כי אני ה'!!!"

ותירץ שאכן רק יהודי אחד באותו דור יכול היה לקיים את מצוות סיפור יציאת מצרים, והוא משה לבניו, כי לכל עם ישראל לא שייך שיספרו לבניהם כי גם בניהם היו בשעבוד ובנס היציאה מהשעבוד, ומשמע שאפילו לילדים הקטנים השפיע השעבוד וגם על שבט לוי, ורק אצל משה היה שייך שיספר סיפור כי בניו לא היו משועבדים בכלל.

ויחד יתרו - המשך

העונשים הקשים שקיבלו פרעה ועבדיו, בכך שקיבל החלטה וברח ממצרים, שאפילו איוב ששתק גם הוא נידון בייסורים קשים, והוסיף שלכן כתוב "הטובה אשר עשה ה' לישראל, אשר הצילו מיד מצרים", שיתרו הודה לה' שהציל אותו "הצילו" שהוא יתרו ניצל מעונשי מצרים.

ונראה שמהמחשבה על עונשי מצרים שהיה מקבל אילו לא ברח, נעשה גופו חידודין חידודין, והיות וברח וניצל לכן בשמחה אמר "ברוך השם", ולכן גם הודה על "כל" הטובה וכוונתו לטובה הכפולה וכאמור.

ויתרו קיים בשלימות מצוות סיפור יציאת מצרים, כי הרגיש גם כאילו הוא היה מעבדי פרעה שקבלו את המכות, וגם כאילו הוא עם כל היהודים יצא ממצרים, וכך זיכה את משה רבינו המספר, כי יתרו בזכות סיפורו של משה המחיש לעצמו וחש בכל צורה וכוון כגוי וכיהודי את סיפור יציאת מצרים.

הצילו מיד מצרים, ויאמר יתרו ברוך ה' - המשך

אלא כאמור יתרו זכה להמחשה והרגיש בעצמו כאילו הוא עצמו יצא ממצרים, וגם שמח כאמור שהוא עצמו ניצל מלהיות כעבדי פרעה שקיבלו מכות ועונשים, ולכן הייתה לו שמחה כפולה ומכופלת מכל הכיוונים, שהתעוררה לו דווקא במדבר על ידי סיפור משה והמחשתו, וע"כ הוא בירך בשם ומלכות,

ולכן הוא זכה להקדים את עם ישראל בברכה זו, כי אחרי ההמחשה שמחתו הייתה כפולה משלהם, וגם שמח מאוד כי הוא הראשון שקיים בשלימות את החיוב לראות עצמו כאילו יצא ממצרים בשלימות, וגם יתרו שמח מאוד, כי הוא זיכה את משה בסיפור יציאת מצרים בשלימות עוד יותר ממה שקיים עם בניו, וכאמור. **אומנם בסגנון הזה כבר מצאנו אצל שם מלך שלם - מלכי צדק, שאמר "ברוך קל עליון קונה שמים וארץ".**

ללמדנו, שהמתאמץ לקיים מצווה בשלימות, שמכל הכיוונים יהיה שלימות, הוא מסוגל לזכות ולחדש חידוש טוב בעולם.

עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם

ונראה שלפרעה לא אכפת שיהיו ילדים שייולדו מאם יהודייה ומאבא מצרי, **אדרבא** הוא נהנה מזה, וזה היה חלק מהתוכנית המרושעת שלו, כי מנישואי תערובות על פי רוב ייוולדו ילדים רשעים, כמו שיצא אותו מקלל שאמו הייתה משבט דן ואביו היה המצרי שהיכה את היהודי (שמשה הרגו וטמן אותו באדמה),

וזה אולי הכוונה "אשר זדו עליהם", שהמצרים רצו לעשות את עם ישראל רשעים ומזידים וכאמור על ידי הדור החדש שייולד מנישואי תערובת.

ולכן מידה כנגד מידה הם נענשו בים, וכפי שכתבתי בפרשת בשלח שכל המצרים רגע לפני שטבעו ומתו כבר הכירו בכוח השם, ואמרו שהשם נלחם בהם.

אבל בורא עולם לא רצה שיחזרו בתשובה לכן מיד הטביע אותם, כי כפי שרצו לעשות את עם ישראל "עם רשע", כך נהג בהם בורא עולם שהרג אותם רשעים ולא נתן להם לסיים את התשובה ולמות מתוך תשובה.

ויתכן שמשה רבינו המחיש ליתרו את סיפור יציאת מצרים, ולכן זה סיפור אמתי שלא היה מוכר קודם ליתרו, וזה הכוונה "ויוספר את כל" שיתרו ירגיש וכפי שכתב התרגום יונתן "בית משה רבינו נכנס לאוהל וכפי שכתב התרגום יונתן "בית אולפנא" - בית מדרש!!! כי זה לא היה סתם סיפור, אלא סיפור של חיזוק באמונה ובהשגחה,

אבל יש כאן יותר מכך, היה כאן לימוד בבית מדרש לתלמידים ללמד את עם ישראל ולדורות איך החובה עלינו לקיים מצוות סיפור יציאת מצרים, "בהמחשה" עד כדי שיגיעו לתחושה "לראות את עצמו, כאילו הוא יצא ממצרים".

כתב רש"י: הסבר ראשון ויחד יתרו הכוונה ששמח יתרו, הסבר שני ויחד יתרו שנעשה בשרו חידודין חידודין - התחלחל מצער וכאב חזק, כי גר מצטער על צער הגויים, והנה בפסוק זה ובפסוק הבא כתוב כך: "ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל אשר הצילו מיד מצרים, ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם", והנה אם יתרו שמח מתאים שאמר "ברוך השם" מתוך שמחה ששמח על הניסים, אבל אם הכוונה שהצטער עד כדי כך שנעשה בשרו חידודין חידודין אז למה אמר "ברוך ה'!!!"

ולפי האמור קודם זה מובן, שמשה רבינו סיפר בהמחשה ליתרו את ניסי מצרים, ואכן יתרו הרגיש כאילו הוא עצמו ממש יצא ממצרים, אבל לא רק את זה הרגיש יתרו!! הוא מרוב המחשה הוא קיבל צמרמורת וחלחלה וכאב כאילו הוא היה מצרי עבד של פרעה, ומה הקשר??

ונראה כפי שכתב המהרי"ל דסקין, שיתרו קלט איזה נס קרה לו שלמרות שהיה בין 3 היועצים של פרעה הוא ניצל מכל

במדרש ילקוט שמעוני תחילת יתרו כתוב שיתרו זכה לומר ראשון "ברוך השם" עוד לפני שעם ישראל זכה לומר כן, ולמה זכה יתרו בכך??

וגם יש לתמוה, הרי יתרו כבר שמע את ניסי ה' שעשה לעם ישראל עוד בהיותו במדיין, אם כן למה נזכר רק עכשיו להודות על הניסים ולומר "ברוך ה'!!!"

ועוד קשה איך אמר ברכה בשם ומלכות על ניסים של עם ישראל!!! הרי האומר ברכת הגומל על ניסי אחרים יאמר את הברכה בלי שם ומלכות, ורק אם הוא שמח מאוד בשמחת חברו אז יכול לברך בשם ומלכות - שולחן ערוך או"ח רי"ט ד' על פי הטי"ז שם.

וטהר לבנו - יתרו

ללמדנו, שאפילו על מחשבות רעות לקלקל יהודים, נענשים על זה בחומרה רבה, ודעו לכם שהעונש החמור ביותר זה רגע לפני המוות לדעת את האמת על החיים ועל בורא עולם ולהגיע לשערי תשובה שמקנים חיי נצח, ובשנייה האחרונה להפסיד את התשובה שהייתה במרחק נגיעה ולמות כרשע בלי תשובה אוי לאותו צער ולאותו הפסד נצחי.

זה מזכיר לי רק בשביל המחשה קלה ביותר, שמהפעמים הבודדות בחיי ילדות אכלתי פיצה קנויה, והנה אני מגיש לפי את המשולש הרוחני ונוגס בים בפיצה ופתאום אמא שלי שתחיה מעירה אותי ללכת לתלמוד תורה, האכזבה הייתה קשה אפילו בחלום לא נהיית מפיצה, ועד היום כביכול אני מרגיש את טעם ההחמצה, והנמשל ברור !!!

”נבול תיבול” – הוויכוח בין יתרו למשה רבינו

חלק גדול מהעם יתקור ויטיאש, שגם אם ילכו לאהרן וחור או לאחד מהזקנים, הם עדיין ירגישו החמצה שאצלך במקור התוצאה הייתה שונה, וברגע שיש החמצה אנשים יזלזלו בדיני תורה.

ולכן הציע לו, מהיום אתה לא הכתובת, וממילא לא יוצר בהמשך תחושת הפסד והחמצה !!! אלא תפקידך לשפוט בסוף התהליך המשפטי, וזה לא יהיה נתון לבחירה של בן אדם, אלא כל אדם כפוף לשר העשרה שמעליו, וכשהשר שלו מתקשה הוא פונה לשר החמישים שמעליו וכך הלאה, עד שבסופו של דבר רק בדבר הקשה ביותר אתה תשפוט,

וככה אין תורים, אלא המשפט זמין ביותר, אפילו באופן מוטום כביכול, כי על כל עשרה יש דיין אחראי, אבל ככה מיד כשמתעורר צל של מריבה או ויכוח זה נחתך מיד.

וכל כך למה??? למה בער זאת ליתרו מיד על היום הראשון שאחרי הורדת הלוחות השניות ??? **ונראה** שיתרו רצה מאוד שגם בלוחות השניות תהיה אחדות בעם כבשעת מתן תורה, **כאיש אחד בלב אחד**, לכן הציע עצה שלא יהיו מריבות בעם ישראל, וכך **תיבנה ותישמר האחדות בעם**, ו”הכלל על מקומו יבוא בשלום”, ותיקון זה למרות שהוא שימור המצב הקיים ועיקרו לשמר את המצב לזמן ארוך ועתידי, בכל זאת זה **התחדשות וכקבלה מחדש**.

ולכן קדם עניין זה שהיה במוצאי יום כיפור כ 4 חודשים לאחר מתן תורה (ונכתב בפרשה טרם תיאור קבלת התורה), בכדי להדגיש שגם נתינת הלוחות השניות היו בהתחדשות של אחדות עם ישראל, **ולומר** לנו שבורא עולם מחבב ומעדיף פעולה אנושית ויוזמה אנושית לאחדות העם, יותר מאחדות שנוצרה ממילא כביכול מהתרגשות של קדושה כבעת הגעתם לסיני.

ופרשה זו נקראת יתרו וגם שמו של חמיו של משה נשתנה ונקרא יתרו, כמאמר חז”ל שיתר פרשה זו של **”זאתה תחזה”** בתורה, וזה היה חידוש גדול בעם ישראל שאדם מייצר ויוזם מפעל לאחדות העם.

ויתכן שלכן שלח משה את יתרו חזרה לביתו, שאמר לו, יתרו אתה עצום אתה עוצמתי, לך לביתך וגם בכוחך לזיום מהפכה, לך תגייס כל מי שביכולתך, יש בך כוח לך פעל ועשה למען ה’.

ללמדנו, עד כמה חשוב לזיום למען האחדות, ובוודאי לא להתערב במחלוקת, בפרט בזמן שלנו שחושך על פני תהום, ניזהר ביותר !!! וכולי תפילה **”השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה”**.

ועוד נלמד שעל בן אדם לא להסתפק בכך שהמצב הרוחני שלו כרגע טוב מצוין, אלא עליו לחשוב ולהתבונן איך לשמר את המצב הטוב, ולראות מה הם הגורמים שעלולים להפילו ולדרדרו, וכמובן לסלקם מידיית ולא לחכות לניסיונות ולנפילות חלילה, וכל תיקון שהמצב הטוב יחזיק מעמד לאורך זמן ושנים טובות, זה חיזוק עצום וחשוב מאוד - **”זאתה תחזה”**, רק חזק ואמץ.

ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתתי את חקי האלקים ואת תורתיו

ויתכן שיתרו שהוסיף דברים זה כחלק מרצונו לשכנע את משה רבינו, שטען לו: אם רק הדבר הקשה יביאו אליך, יהיה לך זמן !!! וכך א. **תחייבם ותזהירם** בתורה, ב. **תדריכם** במידות ומוסר, כי כאשר הרב משקיע בחיזוק התלמידים למוסר ולמידות והנהגות טובות, אז את הבסיס שזה התורה והמצוות הוא יכול לחייבם בתקיפות כי הביא את תלמידיו הרבה מעל הבסיס.

ואתה תחזה אנשי חיל, יראי אלוקים, אנשי אמת, שונאי בצע, וישמע משה

חיל מכל ישראל”. ומדייק הספורנו שמשה חיפש ולא מצא אנשים עם כל המעלות הללו, לכן בחר אנשי חיל בקיאים

כתב רש”י שזה היה ביום שאחרי יום כיפור שאז ישב משה לשפוט את העם מהבוקר עד הערב, ועל זה העיר יתרו למשה שהוא לבד אינו מסוגל לשפוט את כל העם, כי אם ימשיך בצורה כזאת אזי **”נבול תיבול”**, ולכן יעץ לו להקים מנגנון של דינים משרי עשרות עד לשרי אלפים,

והנה ביום הכיפורים ירד משה רבינו מההר ובידו 2 לוחות הברית השניים, ולכאורה מה בער ליתרו להעיר למשה רבינו מיד עם ירדתו מההר לתקן מנגנון ופירמידה משפטית עד כדי כך שיוצא שלכל שמונה יהודים יהיה אחראי שר ושופט ???

וגם צריך ביאור שבתחילה אומר יתרו למשה, לא טוב הדבר שאתה עושה, שאתה יושב ועם ישראל עומד, וזה זלזול בכבודם של ישראל, **ומשה** עונה לו שאין לו ברירה כי הוא חייב לשפוט את העם, **ולכאורה** מה פשר התשובה??

ונאמת בדין תורה כך היא ההלכה שהדיינים יושבים ובעלי הדין עומדים, וזה לא השתנה גם אחרי טענותיו של יתרו, אלא ליתרו כאב שיש רק דיין אחד וממילא יש תור ארוך ועומדים שעות בתור, וזה גורם זלזול בעם שמחכים שעות.

ועוד חשש יתרו שכל עם ישראל יקרוס, כי אנשים יטיאשו מלבוא לדין תורה, כי יגידו שזה סבל להמתין שעות על גבי שעות, ויש לחץ לטעון בקצרה וזריז בגלל התור הארוך, ואדם יוצא ממורמר בהרגשת החמצה שהפסיד בדין לא כהוגן, וזה יגרום שאנשים יפסיקו לבוא לדין תורה, וחלילה תהיה קריסה **בעניינים** אלו שבין אדם לחברו, כאשר התחושה היא שאין דין ואין דיין.

ועל זה ענה משה רבינו, **אנשים מרצונם באים אלי**, כי הם רוצים את המקור להלכה, ולכן כתוב לשון כזו **”כי יהיה להם דבר בא אלי”**, ולא כתוב **”יבואו אלי”**, כי **דבר התורה בא אל משה**, כי משה הוא זה שקיבל את הדינים מסיני, ולכן שווה להם לחכות שעות בתור, כי אם בשביל לדעת את ההלכה יכלו ללכת לאהרן הזקנים, ובכל זאת הם רצו דווקא אותה, כי הוא המקור.

אלא שיתרו אינו מקבל את זה, וטוען למשה, **”לא טוב הדבר אשר אתה עושה”**, כי אפילו שנכון שזה מה שהם רוצים, אבל בטווח הארוך זה יקרוס, כי היצר מקרר התלהבות של קדושה, ואז חלק ימשיכו ויבואו לדרוש ממך - מהמקור את דבריה, אבל

ללמדנו, עד כמה חשוב לזיום למען האחדות, ובוודאי לא להתערב במחלוקת, בפרט בזמן שלנו שחושך על פני תהום, ניזהר ביותר !!! וכולי תפילה **”השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה”**.

ועוד נלמד שעל בן אדם לא להסתפק בכך שהמצב הרוחני שלו כרגע טוב מצוין, אלא עליו לחשוב ולהתבונן איך לשמר את המצב הטוב, ולראות מה הם הגורמים שעלולים להפילו ולדרדרו, וכמובן לסלקם מידיית ולא לחכות לניסיונות ולנפילות חלילה, וכל תיקון שהמצב הטוב יחזיק מעמד לאורך זמן ושנים טובות, זה חיזוק עצום וחשוב מאוד - **”זאתה תחזה”**, רק חזק ואמץ.

ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתתי את חקי האלקים ואת תורתיו

ויתכן שיתרו שהוסיף דברים זה כחלק מרצונו לשכנע את משה רבינו, שטען לו: אם רק הדבר הקשה יביאו אליך, יהיה לך זמן !!! וכך א. **תחייבם ותזהירם** בתורה, ב. **תדריכם** במידות ומוסר, כי כאשר הרב משקיע בחיזוק התלמידים למוסר ולמידות והנהגות טובות, אז את הבסיס שזה התורה והמצוות הוא יכול לחייבם בתקיפות כי הביא את תלמידיו הרבה מעל הבסיס.

ואתה תחזה אנשי חיל, יראי אלוקים, אנשי אמת, שונאי בצע, וישמע משה

חיל מכל ישראל”. ומדייק הספורנו שמשה חיפש ולא מצא אנשים עם כל המעלות הללו, לכן בחר אנשי חיל בקיאים

כשמשה אמר ליתרו את תפקידו, הוא פירט שהוא שופט ומודיע את חוקי ה’ ואת התורות לעם ישראל, ואילו כשיתרו מדבר עם משה הוא אומר לו שלקחת על עצמך יותר מידי תפקידים **”ונבול תיבול”** ומצד שני הוא מעמיס עליו יותר תפקידים **”וזהרתה את החקים ואת התורות, והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון”**??

כתב רש”י שיתרו אמר למשה שיראה ברוח הקדש לבחור אנשי חיל ואמת יראי אלוקים ושונאי בצע, וכתוב **”ויבחר משה אנשי**

וטהר לבנו - יתרו

לכן משה רבינו בירר רק את אנשי החיל, **כי לכל אנשי החיל באותו מוצאי יום כיפור כבר היה את המעלות הרוחניות הנצרכות והנדרשות, וכפי שדרש יתרו.**

ולכן בשונה מיתרו שאמר "מכל העם" אצל משה כתוב "ויבחר אותם משה מכל ישראל", ולא כתוב "מכל העם", כי באותו זמן של מוצאי יום כיפורים כל העם היו צדיקים **וכשעם ישראל צדיקים הם מכונים בשם "ישראל", ולכן זה נחשב שאכן עשה ככל מה שציווה אותו יתרו.**

ולמרות שלקח שופטים בזמן של התעוררות עצומה כשכל עם ישראל היו במצב של תשובה ושלמים ביראה, בכ"ז לא חשש שיתקררו מהחיוק ויפלו ויחזרו לסורם לאחר כמה ימים, כי ברעש קיבלו תפקיד ציבורי על תקן של צדיקים בעלי כל מעלות השלימות, **מעמד מכובד זה יחזיקם שישארו במעמדם ובחיוקם לאורך הזמן והשנים.**

ללמדנו, שכל אחד מאתנו שמתחזק, לא יאמר לעצמו זה עניין חולף וזמני, לא!!! אלא קבע זאת כעובדה בשטח, מציאות בלתי ניתנת לשינוי, קח או קבל תפקיד רוחני ציבורי שיחייב אותך להישאר בתקן של צדיק ומחוזק ביראת השם, ומלבד זאת זכור "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כך החיוק יחזיק מעמד לאורך ימים, ובעזרת ה' נאריך ימים ושנים ביראת ה' טהורה עומדת לעד, וכך נקיים "בכל יום יהיו בגדיך נקיים", אמן.

וישלח משה את חתנו

וכיון שמצאנו שיטה ששילוחו של יתרו הייתה מתוך ביקורת שלילית, אולי אפשר לפרש בדרך נוספת, שהנה יתרו חמיו של משה לא ראה את חתנו במשך 80 יום, ובזמן הזה משה ממש לא בחופשה, אלא משה היה למעלה בשמים בלי אוכל ושתיה ולינה כמו מלאך ממש, אז יום אחרי שחוזר מהשמיים, האם הוא זקוק לנופש וחופשה ממאמץ???

ובכלל איך יתרו חשב שמשה זקוק למנוחה?? וכי על אדם כזה שהוא כמלאך אפשר לומר "נבול תיבול"!! הרי הוא אדם שכלל לא נתפס בשכלנו, האם נמדוד אותו לפי מנהיג רגיל?? לכן משה שלח אותו!! כי ההסתכלות של יתרו בצדיק הייתה מגושמת מדי, ועלולה הייתה לגרום נזק לעם ישראל שעלולים להשוות צדיק לאדם רגיל מהשורה!!

ללמדנו, שחייבים זהירות עצומה בדיבורים שלנו ובהתייחסות שלנו לצדיקים, וכל החשיבה שלנו עליהם צריכה להיות במשקפיים אחרות ובמבט רם ונישא מאשר הסתכלות על בן אדם רגיל, ודעו לכם שחלק גדול מההידרדרות המחרידה של הדור הזה נובע כי יש בנו זלזול ברבנים ובגדולי ישראל, ואנחנו משווים את מחשבותם למחשבותינו ורצונם כרצוננו, ועלינו לזכור את שאמרו חז"ל אם ראשונים כבני אדם אנחנו כחמורים ולא כחמורו של רבי פנחס בן יאיר.

"ביום הזה באו מדבר סיני"

ובכל זאת לא נבחר רגע שיצאו מרפידיים שבו התחילו את חזרתם בתשובה - לרגע המיוחל, אלא רק הרגע ביום שבאו לסיני הוא זה שנבחר ליום והרגע המיוחל, ואכן מה התחדש בראש חודש סיון וברגע הגעתם לסיני.

אלא ללמדנו שאחדות עם ישראל כאיש אחד בלב אחד, זה לא עוד פרט חיובי, אלא חשוב שנדע שתשובה ביחד עם אחדות עם ישראל, היא העוצמה החזקה שעליה נכתב "תעבדון את האלוקים".

וגם בזה חייבים ההתחדשות "שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים", וזאת מלבד ההתחדשות בלימוד התורה, שכבר נלמד מהפסוק דברים כ"ז ט' "הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה" - ברכת סג'.

וגם כך דורשים בפסוק "והיו הדברים האלה אשר אנוכי מצווק היום", וכמאמר רבי עקיבא "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה".

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנוכה לעבוד את אבינו שבשמים בהתחדשות של תשובה ובאחדות אמתית כאיש אחד ובלב אחד, לעשות רצון אבינו שבשמים, ונזכה לגאולה הקרובה והשלימה בשמחה וטוב לבב בקרוב ממש אמן ואמן.

באו מדבר סיני, ויסעו מרפידיים ויבאו מדבר סיני

לתמוה שכבר כתוב בפסוק הראשון שבאו למדבר סיני, למה חוזרת התורה בפסוק הבא שנסעו מרפידיים ובאו למדבר סיני??

וחרוצים שיגיעו לחקר האמת בזריזות, כי לעניין המשפט יותר חשוב מעלות אלו מסתם יראי אלוקים.

והדברים קשים לכאורה, שאם כן יש סתירה בפסוקים, שהרי בפסוק קודם כתוב "וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר", ואילו בפסוק הזה כתוב שבחר רק אנשי חיל, אז א"כ זה לא בדיוק כל מה שיתרו אמר???

אלא יתכן ובאמת במוצאי יום כיפור אחרי התשובה שעם ישראל עשו על חטא העגל ושבירת הלוחות הראשונות, ועם ירידת משה כשבידו לוחות שניות, הייתה התעוררות עצומה בעם ישראל, וכולם התחזקו בכל העניינים, וממילא רוב או כל עם ישראל היו עם כל המעלות שיתרו דרש, גם אנשי אמת גם יראי אלוקים וגם שונאי בצע, ורק אנשי חיל לא כולם היו, כי זו תכונה בטבע האדם.

ללמדנו, שכל אחד מאתנו שמתחזק, לא יאמר לעצמו זה עניין חולף וזמני, לא!!! אלא קבע זאת כעובדה בשטח, מציאות בלתי ניתנת לשינוי, קח או קבל תפקיד רוחני ציבורי שיחייב אותך להישאר בתקן של צדיק ומחוזק ביראת השם, ומלבד זאת זכור "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כך החיוק יחזיק מעמד לאורך ימים, ובעזרת ה' נאריך ימים ושנים ביראת ה' טהורה עומדת לעד, וכך נקיים "בכל יום יהיו בגדיך נקיים", אמן.

המפרשים שואלים למה משה שלח את יתרו חזרה לביתו, הרי יתרו הציע הצעה טובה מתוך דאגתו הרבה למשה, שמשה לא יקרוס חלילה מרוב מאמץ, אלא יחלק את תפקידו, למספר עצום של אנשים, ואכן בורא עולם הסכים לכך, אז מה בדיוק החיסרון???

ונהנה יש מפרשים מסבירים ששלח אותו לגייר את משפחתו, ולפי"ז הוא נשלח מתוך כבוד, אבל בילקוט ראובני כתוב בשם הגלי רזיא שמשה רבינו הבין את כוונתו הרעה של יתרו שימנה בעלי תפקידים רבים בעם ישראל וכך יהיו הרבה פגועים שלא קיבלו משרה ותהיה מחלוקת בעם ישראל, ואולי בכך לא יחלקו על משה, לכן שלח אותו למרות שלא מקובל ולא מכובד לשלח אורח.

ללמדנו, שחייבים זהירות עצומה בדיבורים שלנו ובהתייחסות שלנו לצדיקים, וכל החשיבה שלנו עליהם צריכה להיות במשקפיים אחרות ובמבט רם ונישא מאשר הסתכלות על בן אדם רגיל, ודעו לכם שחלק גדול מההידרדרות המחרידה של הדור הזה נובע כי יש בנו זלזול ברבנים ובגדולי ישראל, ואנחנו משווים את מחשבותם למחשבותינו ורצונם כרצוננו, ועלינו לזכור את שאמרו חז"ל אם ראשונים כבני אדם אנחנו כחמורים ולא כחמורו של רבי פנחס בן יאיר.

עם ישראל היו כאיש אחד בלב אחד דווקא ביום שהגיעו למדבר סיני, אבל בשאר מקומות ותחנות שעשו במדבר הייתה ביניהם מחלוקת (רש"י ממכילתא), ועל היום הזה שהוא ר"ח סיון, דיבר הקב"ה עם משה בסנה, ואמר לו "תעבדון את האלוקים על ההר הזה" - בעל הטורים.

ונהנה רש"י מפרש מכך שלא כתוב "ביום ההוא" אלא כתוב "ביום הזה", ללמדך שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים כאילו היום ניתנו.

וזה פלא עצום, שהרי מתן תורה לא היה ביום זה בראש חודש, אלא בו' או ז' בסיון, ואם כן הדרשות שיהיו בעיניך כחדשים וגם היום שנאמר עליו תעבדון את האלוקים, צריך היה להיכתב על יום מתן תורה - ו' או ז' סיון, ולא על ר"ח סיון???

עוד כתב ברש"י שמקיש נסיעתם מרפידיים לביאתם לסיני מה ביאתם לסיני בתשובה שבאו בלב אחד לאבינו שבשמים, כך נסיעתם מרפידיים הייתה בתשובה, בלב אחד, והרי תשובה מצווה חשובה היא ביותר.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנוכה לעבוד את אבינו שבשמים בהתחדשות של תשובה ובאחדות אמתית כאיש אחד ובלב אחד, לעשות רצון אבינו שבשמים, ונזכה לגאולה הקרובה והשלימה בשמחה וטוב לבב בקרוב ממש אמן ואמן.

וטהר לבנו - יתרו

והתשובה, כי יש כאן יסוד גדול בעניין חזרה בתשובה, שבדרך כלל היצר הרע מפתה אדם שרוצה להתחזק, ואומר לו: במקום הזה ובזמן הזה קלקלת לכן חכה עם הרהורי התשובה עד שתגיע למקום חדש ולזמן חדש ושם או אז תפתח דף חדש נקי וכראוי.

נאם האדם יתפתה ויאמין ליצר הרע הוא עלול להפסיד את החיזוק, כי ברגע שדחה את ההתחזקות, רגש ההתעוררות שבלבו לחיזוק מתקרר וגם במקום החדש הוא לא יתחזק כי זה פרח ונעלם.

זה היה חשוב לעם ישראל ולכן חשוב היה לתורה להדגיש לנו, ללמד אותנו לדורות, הנה ברפידים עם ישראל נפלו אבל הם דחו את התשובה להתחילו במקום החדש, אלא כאן ומיד ניקו חטאם וחזרו בתשובה.

ללמדנו, אם התעוררת בתשובה אל תתפתה לדחות את הדבר בשום תירוץ גם לא בתירוץ של לשם שמים ותירוץ של חלק מדרכי התשובה, כי ברוב המקרים זה עצת היצר ממש, אדרבא במקום שקלקלת שם כבר תתחיל את הניקוי והתיקון, ואחר כך כשתגיע למקום החדש תמשיך בכך ביתר שאת וביתר עוז בדף חדש.

והכוהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה' פן יפרוץ בם

אבל בכל זאת גם בכוונות טובות **לפעמים** מתחילים בהתלהבות קדושה ולפתע "יורא כי טוב" ומקדושת השלמים נגררים ועוברים לטעמו הטעים של הבשר, ומהטעימה השנייה יתכן והייתה ירידה באכילה לשם שמים, וזה היה הזלזול.

ולכן בורא עולם הזהיר פעמיים, **נכון** משה רבינו אתה צודק, שעם ישראל נמצא במצב של **נעשה ונשמע** כאיש אחד בלב אחד לאבינו שבשמים ויש להם יראת שמים וברור שיקשיבו ולא יפרצו להר, כי הם בוודאות יהיו ממושמעים לציווי ה'.

אבל הצדיקים שמרגישים טוב יותר מהעם, כי הם היחידים העולים בהר "מי יעלה בהר השם"!!! הם מרגישים ביטחון עצמי וכאן קיים החשש לנפילה,

ואולי על כגון אלו דוגמת האצילים שעלו בהר ה', נאמר "מי יעלה בהר ה' – ומי יקום במקום קדשו", שגם אלו שזכו לעלות בהר ה' צריכים לדעת לעמוד נכון וביראה ובכבוד הנכון במקום הקדוש.

ללמדנו שלעולם חייבים להיות עם היד על הדופק, ולא לסמוך על עצמינו, אלא לפחד תמיד מהיצר, כי הוא מסיח את דעתנו מהיראה בכל רגע ובכל צורה ודרך אפשרית ומחודשת, ואפילו מתוך מצוה הוא מסיט אותנו לתאוות ולרע, ואכן כתוב "אשרי אדם מפחד תמיד", כפי שהקב"ה אמר למשה: תזהיר אותם שוב, בעיקר את החשובים, להיזהר מאוד!!!

כי לאף אחד אין ביטוח נגד היצר, וגם מי שהצליח שנים בשמירת העיניים, אל ישב רגוע!!! נכון זה קל יותר, הטבע נרגע קצת, אבל היצר בא אלינו בדרכים חכמות יותר, אפילו מתוך מצוות או כוונות שהם לשם שמים, והוא מסוגל להפיל אותנו, ואדרבא לחשובים האמתיים ששנים שומרים את עצמם באצילות של קדושה, אותם הקב"ה מזהיר אישית הזהרה שניה ומיוחדת, תזהרו!!! תזהרו גם מתוך קדושה לא ליפול!!! ובעזרת ה' נלך מחיל אל חיל, ונקדש שמו הגדול בעולם אמן ואמן.

"אלה הדברים אשר תדבר"

ונראה, שלגברים היה על משה להמחיש מה המשמעות של עם סגולה וגוי קדוש, שיבינו שהמשמעות של זה היא לימוד התורה בעיון ובדקדוק וחיוב מוחלט לקיים בשלימות את חוקי ומצוות התורה שרק על ידי זה נהפכים לעם סגולה,

ואולי דווקא בגלל הצורך בהמחשה לגברים בצורה קשה שלא פשוט להיות עם סגולה אלא יש כאן דרישה של מאמץ משמעותי לכל רגע בחיים.

לכן רצה הקב"ה להזהיר את משה שלא ינסה לרכך את הדרישה, וכ"כ שלא יגרר לעומק סוגיה וחידושיה ולהראות את מתיקות התורה מתוך הדרישה לדקדוקי מצוות, כי בכך הוא מרכך את הדרישה.

ללמדנו שנכון שהקב"ה הוא מלכינו וגם אבינו האב הרחמן שמרחם עלינו, אבל בכל זאת שלא נרמה את עצמנו יש לנו חובות ועבודה גדולה ועצומה בכדי לזכות ברחמי האב הרחמן, חייבים אנחנו להיות עבדים לבורא עולם במקום עבדים לטומאה שבכל דור ודור, ורק כך נזכה להיות עם סגולה וממלכת כוהנים וגוי קדוש, אז נתחיל לעבוד את ה' ולהקריב לו את יצרנו המפתה אותנו תמיד!!! לכן תמיד נעבוד אותו יתברך בלי דקה פנויה מעבודת ה', רק חזק ואמץ אמן ואמן.

ויגד משה את דברי העם אל ה' – רצוננו לראות את מלכנו

ולכאורה קשה למה לא מפורש בפסוק המשפטה היתה הזוהר ששם ישראל ביקש "רצוננו לראות את מלכנו", למה זה מוסתר ורק מרומז???

ועל זה עונה רש"י להקיש ולהשוות נסיעתם מרפידים לביאתם למדבר סיני, מה ביאתם למדבר סיני הייתה מתוך חזרה בתשובה גם נסיעתם מרפידים הייתה מתוך חזרה בתשובה (מכילתא).

והנה את התחנה שחנו ברפידים, עם ישראל לא ישכח, כי שם הייתה להם נפילה רוחנית, וכפי שכתב רש"י שרפו ידיהם מדברי תורה ואז נענשו "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים", והתורה מגלה לנו שכמו שבסיני הם חזרו בתשובה, כך גם ביציאתם מרפידים הם חזרו בתשובה.

ונשאלת השאלה, מה ראו ישראל חשיבות לחזור בתשובה ברפידים עוד לפני שבאו למדבר סיני?? ולמה לתורה זה חשוב מאוד שהדגישה זאת בכפילות בפסוקים??

ללמדנו, אם התעוררת בתשובה אל תתפתה לדחות את הדבר בשום תירוץ גם לא בתירוץ של לשם שמים ותירוץ של חלק מדרכי התשובה, כי ברוב המקרים זה עצת היצר ממש, אדרבא במקום שקלקלת שם כבר תתחיל את הניקוי והתיקון, ואחר כך כשתגיע למקום החדש תמשיך בכך ביתר שאת וביתר עוז בדף חדש.

בפסוקים הקודמים כבר כתוב שה' אמר למשה "העז בעם פן יהרסו אל ה' לראות, וגם הכהנים יתקדשו", שיזהרו לא לעלות אל ההר, ומשה ענה לקב"ה "לא יוכל העם לעלות".

יצריך עיון למה שוב הקב"ה מצווה את משה שיזהיר את העם שלא יזלזלו בקדושת הר סיני, הרי משה רבינו כבר אמר לקב"ה הזהירתי אותם והם לא יעלו!!!

וייתכן שעיקר ההזהרה השנייה הייתה לאנשים החשובים שזכו לעלות להר, שהם הכוהנים ואצילי בני ישראל, ודווקא להם בורא עולם מזהיר בפעם השנייה, **ולכן** בהזהרה האחרונה הקב"ה מקדים את הכוהנים לעם כי אליהם הייתה עיקר ההזהרה.

ואכן האצילים כשלו ונפלו באכילה ושתייה בהר, שהייתה בזה גסות כלפי בורא עולם. **ושלא** נבין לא נכון, האצילים חס ושלום לא אכלו סתם בשר לתאבון בהר סיני מול השכינה הקדושה, אלא הם עשו מצווה שאכלו בשר קודש של קורבן שלמים.

ללמדנו שלעולם חייבים להיות עם היד על הדופק, ולא לסמוך על עצמינו, אלא לפחד תמיד מהיצר, כי הוא מסיח את דעתנו מהיראה בכל רגע ובכל צורה ודרך אפשרית ומחודשת, ואפילו מתוך מצוה הוא מסיט אותנו לתאוות ולרע, ואכן כתוב "אשרי אדם מפחד תמיד", כפי שהקב"ה אמר למשה: תזהיר אותם שוב, בעיקר את החשובים, להיזהר מאוד!!!

כי לאף אחד אין ביטוח נגד היצר, וגם מי שהצליח שנים בשמירת העיניים, אל ישב רגוע!!! נכון זה קל יותר, הטבע נרגע קצת, אבל היצר בא אלינו בדרכים חכמות יותר, אפילו מתוך מצוות או כוונות שהם לשם שמים, והוא מסוגל להפיל אותנו, ואדרבא לחשובים האמתיים ששנים שומרים את עצמם באצילות של קדושה, אותם הקב"ה מזהיר אישית הזהרה שניה ומיוחדת, תזהרו!!! תזהרו גם מתוך קדושה לא ליפול!!! ובעזרת ה' נלך מחיל אל חיל, ונקדש שמו הגדול בעולם אמן ואמן.

מפרש רש"י, "אלה הדברים" – לא פחות ולא יותר, ופלא עצום וכי מדוע שמשה יפחית או יוסיף?? **ומדוע** דווקא כאן הזהרה משה שלא לשנות?? עוד קשה שהרי בתחילת העניין כתוב, "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל",

ומסביר רש"י בית יעקב אלו הנשים שאליהם תדבר בלשון רכה, ואילו לגברים בני ישראל תגיד תדבר בדיבורים קשים כגידיים, ועונשים ודקדוקי תורה ומצוות פירט רק לזכרים.

ולכאורה בפסוקים אין זכר לדיבורים קשים ועונשים ודקדוקי תורה ומצוות, שהרי הפסוקים מתארים עד כמה עם ישראל הוא עם סגולה ועם קדוש מכל העמים?

ללמדנו שנכון שהקב"ה הוא מלכינו וגם אבינו האב הרחמן שמרחם עלינו, אבל בכל זאת שלא נרמה את עצמנו יש לנו חובות ועבודה גדולה ועצומה בכדי לזכות ברחמי האב הרחמן, חייבים אנחנו להיות עבדים לבורא עולם במקום עבדים לטומאה שבכל דור ודור, ורק כך נזכה להיות עם סגולה וממלכת כוהנים וגוי קדוש, אז נתחיל לעבוד את ה' ולהקריב לו את יצרנו המפתה אותנו תמיד!!! לכן תמיד נעבוד אותו יתברך בלי דקה פנויה מעבודת ה', רק חזק ואמץ אמן ואמן.

מפרש רש"י שמשה אמר לה' בשם עם ישראל, שרצוננו לשמוע את עשרת הדברות מה' ישירות, שאינו דומה השומע מפי שליח לשומע מפי המלך – "רצוננו לראות את מלכנו":

וטהר לבנו - יתרו

אכן רצונם בכך, אדרבא אמור וצווה אותם שיתכוננו ויכינו עצמם כראוי לראות את מלכם.

ואכן בסוף הפרשה מסופר שכששמעו את קול ה' **במתן תורה התהפכו היוצרות**, עם ישראל ביקש ממשה **"דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות"**, אבל אז משה אומר לעם **"אל תיראו"** כי אלוקים רצה לפרסם אתכם בעולם, בכך שה' בעצמו טרח להתגלות עליכם ישירות, **וגם** זה מוסיף לכם **יראת שמים שייחרט על פניכם** וזה ינעם ממכם לחטוא,

כי הפחד והטראומה כביכול השפיעו עליהם במידה כה גדולה עד כדי שפרכה נשמתם מרוב פחד, וזה חרט בפניהם יראת שמים, והזכיר לכולם את המעמד הגדול והעצום של התגלות ה' עליהם. **ועל** זה ה' מוסיף **"כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם"**, כי את זה רצה ה' מלכתחילה, ושמו שיהודים ביקשו דבר גדול ועצום זה שהתועלת ממנו חרוטה על פניהם.

ללמדנו, שלפעמים אדם צריך להעיז ולדרוש יותר רוחניות, ואפילו אם זה גדול עליו בכמה מידות, ענק עליו, ואפילו לזמן קצר, זה עדיין שווה!! כי הרושם העצום ייחרט לו לכל החיים, וזה יחיה אותו ביראת שמים גם בזמנים קשים של ניסיונות, כי הוא ייזכר בטעם הטוב והעוצמתי של הרוחניות שטעם, וזה ישקיט לו את יצרו הרע.

כבד את אביך ואת אמך

ולפי זה טוען הגאון רבי יצחק הוטנר, שעל מעשה חמור שעשו ההורים כמתואר קודם היה חובה על הבן לכעוס על הוריו, כי אסור לאדם לשתוק על דברים חמורים בכדי שלא יהיה כמת שלא מרגיש, שהרי זה פגם בשלימות האדם כהגדרת הרמב"ם קודם!!

ולכן דווקא במצווה זו סיים הרמב"ם שבכיבוד אב ואם ההבלגה היא מפני כבוד ה' וציווי על כך, ולכן אין בהבלגתו כאן פגם בשלימות האדם, אלא אדרבא כאן שלימות האדם היא לשתוק בלי להראות אפילו סימני צער או כעס על הוריו.

אבל נזכרתי בסיפור הרמב"ם בפירוש המשניות ד' ד' שנראה כסותר את דבריו בהלכות דעות, ששם הוא מתאר את תחושת האושר ושמחת הלב הבאים מתוך ענווה, וכ"כ:

ראיתי בספר מספרי המידות ששאלו את אחד מהחשובים והחסידיים: **איזה יום הכי שמח היה לך מכל ימי חייך??** וענה החסיד: היה זה ביום שנשעתי בספינה והיה מקומי במקום הכי שפל בספינה - בין חבילות הבגדים, ושם שכבתי.

ופתאום אחד מאנשי הספינה קם לעשות צרכיו, והוא כל כך זלזל בי, כי הייתי כל כך שפל בעיניו, עד שאפילו לא התבייש ממני ובעזות ובזלזול עשה את צרכיו עלי!!!

והחסיד מוסיף תמהתי ונדמהתי מעוצמת העזות והחוצפה של אותו אדם!!! וחי ה' לא כאבה נפשי למעשהו כלל!!! ולא נחלשתי מזה!!!

ואדרבא שמחתי שמחה גדולה כי ראיתי שהגעתי לגבול ההשפלה ובכל זאת לא הכאיב לי הביזיון שעשה לי **"החסר ההוא"** ולא נפגעתי ממנו, ומסיים הרמב"ם **"אין ספק שזאת תכלית שפלות הרוח"** עד שיתרחק מן הגאווה:

ולמרות שגם שם מביא הרמב"ם את הצורך ללכת בדרך הבינוני שהיא מידת הענווה, בכל זאת שיבח מאוד את החסידים שמתרחקים מאוד מהגאווה ונטו לגמרי לשפלות הרוח.

ולכאורה זה סותר את דבריו שטען בהלכות דעות שכתב ש"צו חכמים הראשונים" שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכווין אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו, ועל זה כתב שאסור לאדם להיות כמת שלא מרגיש ושוקק ומבלג על דברים חמורים??

אלא מדקדוק לשונו של החסיד והעניו, ייתכן שהקושיה מתורצת, כי בעצם יש ללמוד איך הצליח החסיד להתגבר עד כדי כך, והנה באמת החסיד לא טען שהרגיש כמת שלא מרגיש, שהרי זה אכן אסור שכך ינהא האדם השלם.

אלא דבר ראשון התגובה שלו הייתה שהוא הזדעזע ונדחם מהחוצפה של אותו חוצפן ועז פנים עד כדי שהגידו האדם החסר, וזה בעצם התגובה החזקה ביותר!!! ולמה??

עוד קשה, שכתוב **"ויגד משה את דברי העם אל ה'"**, והרי רש"י כתב בפסוק **"ותגיד לבני ישראל"** שזה לשון קשה כגידיים, אז למה משה מסר את דברי עם ישראל בלשון קשה כגידיים, האם לא עדיף שייכתב כמו מקודם, **"וישב משה"??**

ונראה שה' בכוונה פיתה וגררם להגיע לבקשה **"רצוננו לראות את מלכנו"**, כשאמר **"אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים"**, ומפרש רש"י: לא מסורת היא בידכם, ולא בדברים אני משגר לכם, לא בעדים אני מעיד עליכם, **אלא אתם בעצמכם ראיתם**.

ולכן עם ישראל נגרר ואמר: אם ה' מדגיש את החשיבות שראינו בעצמינו ולא ע"י שליחים וכדומה, אם כן עלינו להעיז ולדרוש **"רצוננו לראות את מלכנו"**.

אומנם, משה לא אמר במפורש את דרישתם, ונקט לשון קשה כגידיים, כי הוא ראה בזה העזה ודרישה שיש בה קצת חוצפה, אבל ה' אהב את העזות והחוצפה של קדושה, ואמר למשה, אם

ללמדנו, שלפעמים אדם צריך להעיז ולדרוש יותר רוחניות, ואפילו אם זה גדול עליו בכמה מידות, ענק עליו, ואפילו לזמן קצר, זה עדיין שווה!! כי הרושם העצום ייחרט לו לכל החיים, וזה יחיה אותו ביראת שמים גם בזמנים קשים של ניסיונות, כי הוא ייזכר בטעם הטוב והעוצמתי של הרוחניות שטעם, וזה ישקיט לו את יצרו הרע.

כתב הרמב"ם ממרים ו' ה"ז: גדול מצוות כיבוד הורים, שאפילו אם אביו זרק הון עתק והשליכו בפניו לים לא רק שיכלימם אלא גם לא יראה שמצטער על כך בפניהם, ובוודאי לא יכעס אליהם, אלא יקבל גזירת הכתוב וישתוק!!

וגדול מצוות מורא הורים, שאפילו היה הבן לבוש בגדים יקרים ויושב בראש בפני הקהל ובאו אביו ואמו וקרעו בגדיו והכוחו בראשו וירקו בפניו לא יכלימם! אלא ישתוק! **ויירא ויחזד ממלך מלכי המלכים שצוהו בכך**,

ולמרות הקושי הגדול להתנהג כך!! בכל זאת עליו לחשוב שאילו מלך בשר ודם גזר עליו דבר שהוא מצער יתר מזה לא היה יכול לפרסם - למצמץ ולהראות חוסר נוחות בדבר, קל וחומר למי שאמר והיה העולם כרצונו:

כמו אותו סיפור של שר בכיר של המלך שהיה יהודי, ושאר השרים הגויים שנאו את השר, ודיברו רעה נגדו אצל המלך, ויום אחד חשבו על פיתרון איך להשפיל את היהודי, הם באו למלך ואמרו לו: דע לך אדוני המלך, שהיהודי מזלזל בכבודך וההוכחה לכך, שאם תתן ליהודי סטירה בפניכולם הוא בעזותו ובחוצפתו הרבה יחזיר סטירה למלך, **והם** חשבו שבכל מקרה היהודי יפסיד, כי אם אכן יסטור למלך הרי שמיד המלך יצווה להורגו, ואם היהודי לא יחזיר סטירה למלך, הרי שהיהודי יהיה מושפל בפני כולם!

אבל השר היהודי כשלהפתעתו חטף סטירה מהמלך בפני כולם, כמובן לא החזיר למלך סטירה וגם לא הראה חוסר נחות או הבעת פנים של הפתעה מפני כבודו של המלך **וכדברי הרמב"ם** קודם, אבל להפסיד לא רצה.

והקב"ה נתן לו פתרון נפלא, מיד היהודי הסתובב לשר שלצדו וסטור לו בחזקה ואמר לו: המלך ציווה להעביר הלאה!! וכך כל השרים חטפו סטירות כביכול בציווי המלך שציווה להעביר הלאה!!

וכמוכן במקום שיהודי יושפל אדרבא המלך נהנה מהכבוד שרכש לו השר היהודי, ומצד שני שמח מאוד שיהודי פיקח כזה עוזר לו ומייצג לו.

וראיתי בספר פחד יצחק של הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל פסח רשימה לב אות נג' ששאל מדוע דווקא במצוות כיבוד ומורא אב ואם הזכיר הרמב"ם את הצורך לזכור שה' מלך מלכי המלכים מצווה על המצווה, הרי לא חסר מצוות שלפעמים קשה מאוד לקיימם למה שם לא כתב הרמב"ם את הצורך לזכור זאת??

ותידיץ נפלא על פי דברי הרמב"ם בהלכות דעות פ"א ה"ד שכתב: הדרך הישרה היא מדה בינונית כדי שיהא שלם בגופו, כיצד שמצד אחד לא יהא בעל חמה נוח לכעוס ומצד שני לא כמת שאינו מרגיש אלא בינוני, דהיינו שלא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו כדי שלא יחזרו שוב לעשות כזאת.

וטהר לבנו - יתרו

נמיד החסיד כשקלט עד כמה אפשר להגיע לשפלות האדם ברוע לב ובשחצנות, הוא התחיל לאהוב כפי שלא אהב מימיו את שפלות הגאווה ורוממות הענווה שעד כמה שנפשי כעפר לכל תהיה כך הוא אצילי יותר וטוב יותר.

לכן אותו חסיד באותו יום **שמח כפי שלא שמח מימיו!!**

כי הוא הרגיש התעלות עצומה באישיות הטובה שלו, מתוך ההבדל העצום הקיים בינו לשפלות התנהגותו הבזויה של האדם החסר ההוא, **ואותו חסיד הרגיש חי מאוד מאוד!!** והבליג כי הרגיש גדלות האדם אמיתית מול שפלות האדם.

לא תרצח

אמר להם: לי יש מסורת מסבא קדישא, שלעולם ישכיר אדם עצמו לעבודה זרה ואל יצטרך לבריות, התחילו להתווכח שוודאי לא זו הכוונה, אלא הכוונה עבודה שהיא זרה לו, פשוט נבילה בשוק ואל תזדקק לבריות, אבל הוא צחק עליהם אתם מתפלפלים ומשבשים אתהפשט הפשוט, שזה עבודה זרה ממש.

ואכן בני עשיו לא רצו להפסיק לרצוח או לפחות לפגוע ולהעליב אנשים, ולכן הם הלבישו את סירובם מכוח צוואת יצחק שברך את עשו "על חרבך תחיה", ואכן ברור היה גם להם שיצחק כשברך את עשו על חרבך תחיה בוודאי לא בא להתיר לו את איסור רציחה האסור גם על בני נח.

אלא בוודאי כוונתו לדברי הרמב"ן שינצחו במלחמות, אבל הם התעלמו מההסבר הפשוט וההגיוני הזה בגלל תאוות הרציחה שאותה הם אוהבים, ובעצם הם שמחו ונהנו לחיות בטעות.

וייתכן עוד, שהם לאחר הצעת הקב"ה לתת להם את התורה, הם טענו להקב"ה איך נקבל את התורה האוסרת אפילו אבק רציחה, שהרי מתוך ברכת יצחק זה אמור להתיר לנו לפחות לרצוח באבק רציחה – להעליב את השני, כי כך ציווי ברכתו לא יסתור את איסור הרציחה הכלול ב7 מצוות בני נח, ולכן הם לא יכולים לקבל את התורה.

אבל כאמור כל תירוצם ברור היה כי רצו ללכת אחר תאוות לבם לרצוח ממש ועוד להפיל את רשותם בהיתר מאה רבנים, כביכול דהיינו בברכת יצחק הצדיק.

ואולי אם היו אומרים את האמת שקשה להם להתנתק לגמרי עד כדי כך לפרוש גם מאבק רציחה, אולי היו מקבלים כלים מהקב"ה להצליח להתגבר, אבל הם לא חיפשו להתגבר ולכן הם הפסידו את התורה.

כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימך על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך:

למצליחים פרס של מיליון דולר, וכמובן כל השומעים התלהבו והתחילו לרוץ כי הפרס קסם לכולם, אבל במשך המרוץ רבים נחלשו וטענו שהם כבר ממש לא מסוגלים, ואין מה לעשות הם לצערם הפסידו את הפרס הגדול, ורק 10 אחוז הצליחו להתגבר על הקשיים ועל החולשה ואכן זכו בפרס המיוחל.

אבל אם יעשו מירוח שלבד הפרס הגדול, אי אפשר להתייאש כי כלבים גדולים עזי נפש קורעים לגזרים את כל הנכשלים, במקרה כזה הרוב המוחץ אכן יגלה כוחות עילאיים ויצליח לסיים את המטרה עד תומה, כי פשוט אי אפשר לסגת ואי אפשר להתייאש!! כי הפחד דוחף אותו שאין דרך להתייאש!!!

יכז ברא עולם את עולמו שיהיה פחד מהעונש על אי קיום המצוות כך אכן יהיו הרבה יותר יהודים שיצליחו להגיע למיליון תפקידים בעולם הזה, ויזכו לטוב נצחי אין סופי ואמן ואמן.

**יתרו – ואתה תחזה

ואתה תחזה. יתרו לכשנתגייר וקיים המצוות הוסיפו לו אות אחת על שמו.

התשובה לכך היא על פי סיפור ששמעתי על האדמו"ר מקלויזניבורג זצ"ל שבשואה האיומה ניגש אליו יהודי חילוני או מתבולל, ושאל אותו בהתרסה: איך אתה היום עוד מאמין שאנחנו "העם הנבחר"???

ענה לו הרבי הצדיק בנחישות של קדושת ישראל שרק התגברה בו בעת השואה, וענה לו: **שעדיף להיות נרדף מאשר רודף!!!!**

כי בתשובה המחיש לו הרב הצדיק, שגם בהסתר פנים עדיין אנחנו עם נבחר! שאנחנו בצד של הטובים ולא בצד של הרשעים וחיות האדם שבשפל המוסר כמו הנאצים!!!

וגם כאן החסיד מיד הרגיע את עצמו שיותר דוחה זה "האדם החסר ההוא" שהוא מושפל בהתנהגות שלו בלי דמיון ובלי השוואה להשפלתו האישית של החסיד!!!!

ראיתי שאלה נפלאה מהמשיגה של ישיבת סלבודקא באר"י רבי משה טיקוצינסקי זצ"ל בשם רבו רבי אברהם גרודז'ינסקי זצ"ל משיגה ישיבת סלבודקא בליטא, שמדוע בני עשיו טענו שאין רצונם לקבל את התורה בגלל שכתוב בה לא תרצח הרי גם בלי התורה הם חייבים לא לרצוח כי זה משבע מצוות בני נוח??

ותירוץ שהקב"ה בתורה הוסיף גם את האיסור להלבין פנים כי זה אבק רציחה, וכדברי רבינו יונה בשערי תשובה שער ג' מאמר חז"ל בברכות מג' שנח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים זה חובה גמורה ולא רק מידת חסידות, ואת חלק זה שהתחדש בתורה בני עשו לא הסכימו לקבל על עצמם.

אומנם קצת קשה לי על תירוץ זה מפני תשובתם שלכאורה סותרת את תירוץ, שהרי הם ענו בסירוב לקבל את התורה בטענה שיש להם ירושה מאביהם "על חרבך תחיה", ומשמע שהתחמקו בטענת ירושה ולא בגלל הקושי להתגבר?? ובפרט שאת הירושה הזו הם בעצם קיבלו כבר בברכת יצחק לעשו??

ולכאורה הקב"ה היה צריך להסביר להם שבוודאי יצחק לא בירך את עשו בנו שירצח אנשים ויעבור על 7 מצוות בני נח, אלא כוונת יצחק כדברי הראשונים שיחיה במלחמותיו כי ינצח ולא יפול בחרב האויב – רמב"ן, ולמה הקב"ה לא תיקן את טעותם??

אבל התשובה פשוטה היא, **ולהבדיל בין קודש לחול - על פי המסופר בגמרא בנא בתרא ק"י ע"פ הרשב"ם וכפי שהארכתי בתחילת הפרשה** שיונתן הבן של גרשום בנו של משה רבינו, שהיה כהן לעבודה זרה של מיכה, למרות שלא האמין בה וגם גרם שלא יאמינו בה, וצעקו עליו, הרי אתה לא מאמין בפסל, אז למה אתה כאן?? וגם איך יתכן שנכד של משה רבינו שאמר לו בורא עולם "פה עמוד עמדי", נעשה כהן לעבודה זרה??

כתב רש"י בשם המכילתא שאם תכבד יארכון ימך, אבל אם לא תכבד אזי יקצרון ימך, שדברי תורה נוטריקון הם נדרשין מכלל הן לאו ומכלל לאו הן, וכוונתו שלא תאמר שמצוות זה כמו משכורת, שמי שעובד מקבל משכורת ומי שלא עובד לא מקבל משכורת אבל הוא לא מקבל על כך עונש, לכן מחדד רש"י שמי שלא מקיים את המצוות גם מקבל עונש על כך שלא קיים את המצוות.

ובעצם זה מזכיר לי שאלה שנשאלתי בצעירותי, שאם מטרת בורא עולם היא להטיב לבריות למה יש גיהינום לעוברי עבירות ולאנשים שלא מקיימים מצוות?? בפרט שרוב בני אדם נכשלים בעבירות רח"ל!!

והתשובה על כך פשוטה היא, שאם יש תחרות לרוץ 20 קילומטרים רצוף בלי הפסקה ובמהירות מקסימלית לכל אדם לפי היכולת הרפואית שלו שנקבעה על ידי רופא, ומובטח

כתב רש"י ששבע שמות היו לו, רעואל יתרו חובב חבר קני פוטיאל (מכילתא), "יתר" על שם שיתר פרשה אחת בתורה

וטהר לבנו יתרו

כ כמו ששוחד גורם שהחכם יעוות את הדין לטובת מי שנתן לו את השוחד, אפילו שהוא לא רוצה בכך, כך התנהגות רעה הזאת של אנשים בעם ישראל כפי שתיאר רש"י זה **כשוחד הפוך לפסוק לרעת זה** שמתנהג בצורה רעה כל כך אפילו בלי רצון.

ולכן צריכים כמה דיינים שיתחלקו בעונש של הטעות בדין, או שבצירוף כמה דיינים ביחד, הדין יצא בלי טעויות למרות השוחד ההפוך, או שהעונש יתחלק לכמה.

ויתכן לפי זה שאכן יתרו כוון למסקנת רצון ה' שלא משה לבדו יפסוק אלא שיהיו דיינים רבים בישראל, אבל יתרו הגיע לכך מתוך הבנה אחרת שחשש לבריאותו של משה מהעומס הגדול וקושי של העם.

ואילו משה חשש מטעות בדין שהעונש הוא על הדיינים, ולכן כל הפסוקים עד ואתה תחזה זה לא יתור בתורה כי זה נימוקי יתרו שלא כיוון לדעת ה'.

אומנם מסקנתו במינוי הדיינים שמתחיל מ"ואתה תחזה" זה מיותר כי כפי שרואים בפרשת דברים זה היה רצון משה על פי רצון ה' למנות שרי אלפים ושרי מאות, (למרות שיתרו דרש 7 מעלות טובות מהדיינים ואילו הקב"ה דרש רק 3 בכל זאת עיקר הרעיון של השרי אלפים ומאות וחמישים זכה לכיוון בדיוק לדעת וציווי הקב"ה).

אומנם היות ויתרו השתדל וכיוון והגיע לחידוש דין נכון, למרות שזה מיותר כי כך צווה ה' את משה מסיבות אחרות, בכל זאת מעלה עצומה היא ושבח גדול הוא ליתרו שזכה לכך, ולכן השתנה שמו ליתר על שם שייתר פרשה בתורה.

ולכן למרות שלפי רש"י פרשת ואתה תחזה שיתרו הציע שרי אלפים וכיו"ה היה זה ממחרת יום כיפור דהיינו כשיטות שיתרובא לאחר מתן תורה, בכל זאת נכתבה פרשת ביאת יתרו והצעתו על שרי אלפים וכו'.

וזאת בכדי ללמדנו שלמרות שכל חידושי התורה האמיתיים שתלמיד ותיק עתיד לחדש נמסרו למשה בסיני, בכל זאת הקב"ה מתלהב ושמוח מכל חידוש אמיתי שנגיע אליו אפילו אם נגיע אליו לא בדרך הנכונה והמדויקת כפי שיתרו הגיע לפתרון אמיתי של שרי אלפים לא מסיבה של בעיה אמיתית.

וכך כל יהודי ילמד בחשק ברצונו העז לחדש חידושי תורה, בידיעה שהקב"ה מתענג על חידושי גס אם הם נכונים חלקית, וגם אם הם כבר כתובים וכבר התחדשו בדורות הקודמים.

ולפי זה מובן גם מדוע כתוב שמשה שלח את יתרו לשוב לביתו דווקא לאחר הצעתו המועילה והטובה, כי משה היה סמוך ובטוח שיתרו יצליח לגייר את בני משפחתו בכוח שמחת החידוש בתורה שחידש, כי אש שמחת התורה תבער כאש יוקדת בעצמות יתרו ואש זה תבעיר את כל משפחת יתרו שיתגיירו בשמחה.

ויתכן שיתרו התעכב עוד למרות זאת כי נפשו חשקה בצימאון התורה להיות עוד עם עם ישראל ולראות בהשראת השכינה בעבודת המשכן שהוקם בניסן, ורק אז החליט לחזור מלא וגדוש לביתו לגייר את משפחתו למרות בקשת משה אז שישאר עוד.

ואולי אז משה ביקש לעכבו כפי שמופיע **בחומש במדבר י' כט'** כי אם כבר התעכב שימשיך ויגיע עוד קצת לארץ ישראל ויל"ע.

וראיתי בספר "חן השולחן" של הגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א שהביא קושיית המהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל מדוע נקט רש"י שיתרו קיבל שכר דווקא מהפסוק שאמר "ואתה תחזה" והלוא קודם דיבורו זה יש עוד הרבה פסוקים שבהם יתרו דיבר עם משה על הקושי הגופני שיש לעם ולמשה ומדוע פסוקים אלו לא נכלו בשכרו של יתרו??

ותירוץ המהר"ם שביקורת זה לא חידוש כי רבים אומרים ביקורת על אחרים אבל פתרון לבעיות מעטים מביאים, ולכן מ"ואתה תחזה" ששם הביא יתרו פתרון שם גדלותו.

והנה בחומש דברים מופיע פתרון הבעיה והעול של הדיינות ממשה רבינו על ידי מינוי שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמישים, וגם לברור דיינים צדיקים ומיוחדים לטובה, ולמרות שכלמקום לא בדיוק לפי התכונות שדרש יתרו וכפי שדייק שם רש"י.

בכל זאת פלא עצום שלא מוזכר שם בפסוקים את שמו של יתרו ושהסכים עמו ה', הלוא האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, ואוליהיות והייתה הסכמה מפורשת מהקב"ה אין עניין להגיד דבר בשם אומרו.

ושמא יש קצת מקום להוכיח שאין בזה חסרון מהכתוב אצל בנות צלפחד "ויאמרו את אדני צוה ה' לתת את הארץ בנחלה בגורל לבני ישראל ואדני צוה בה' - כאשר צוה ה' את משה כן עשו בנות צלפחד", ומכך שלא קיצרו ואמרו ה' צוה אלא הזכירו את משה אולי כי יש חשיבות להזכיר את כל הגורמים למרות הסמכות העליונה ביותר של ה' המסכימה לדבר במפורש וצ"ע.

והנה הרמב"ץ שם כתב שמשה שמע לעצת חותנו ועשה ככל אשר אמר ולא הזכיר משה עצתו כאן, ולא אמר דבר בשם יתרו אשר אמר, ונראה בעיני שלא רצה להזכירו במעמד כל ישראל, לענותו או שלא יהיה לכבוד למשה שיזכיר לדור הבנים באי הארץ בסוף 40 שנות מדבר שהתחתן עם אשה כושית (במדבר יב א),

ויתכן שהטעם, מפני שנמלך בשכינה ועל פיהגבורה נעשה העניין ההוא, ולכאורה בסוף דבריו כוונתו לאמור קודם שהיות וה' הסכים אין צורך להגיד דבר בשם אומרו.

אומנם בדעת רש"י משמע שאכן בלי קשר ליתרו משה רבינו נצטווה על מינוי הדיינים שרי אלפים וכו' על ידי הקב"ה וכפי שכתב שם בפסוק ט' "ואומר אליכם בעת ההיא לאמר" - מהו לאמר אמר להם משה לא מעצמי אני אומר לכם אלא מפי ה'.

ועוד כתב רש"י על הפסוק "לא אוכל לבדי" וגו' - אפשר שלא היה משה יכול לדון את ישראל אדם שהוציאם ממצרים וקרע להם את היס והוריד את המן והגיו את השליו לא היה יכול לדונם, אלא כך אמר להם ה' אלקיכם הרבה אתכם הגדיל והרים אתכם על דייניכם נטל את העונש מכם ונתנו על הדיינים, שאם חייבתי ממון שלא כדין נפשות אני נתבע, שנאמר "קבע את קובעיהם נפש", ולא בגלל חולשת משה כפי שטען יתרו וכפי שכתב רש"י במפורש.

אומנם מה שנראה כסותר בהמשך דברי משה "איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם" כתבתי ליישב הדברים בפרשת דברים, שטרחכם ומשאכם וריבכם" זה לא גורם לבעיות במשמעת של משה, אלא זה גורם קושי לפסוק דין בלי טעויות.

אנשי חיל שונאי בצע

ויתכן שהיות וכספים אלו היו בנשיאת חן שה' נתן לעם בעיני מצרים, וגם זה ביטוי לזכות אבות בהבטחת ברית בין הבתרים, וגם כספו של קרח שזכה בשליש מאוצרות יוסף הקדוש ששליש ממנו מיועד לעתיד לבוא, ויתכן שבוודאי אין זה תאוות ממון רגילה, לכן היה לחלק מהעם תאוות ממון זו שמשמלת חן וקדושה וזכות אבות.

ולכן הדיינים היו עשירים ככל ישראל שנצטוו לקחת מהמצרים, אבל עליהם היה לשנוא כסף לשם תאוות ממון, אלא כאילוץ ורק כסגולה כאמור ותו לא.

אנשי חיל – עשירים, שונאי בצע שונאים את ממונם – רש"י, ולכאורה הדברים סותרים? וגם הקשה הרב אליהו פרידלנדר שליט"א שהרי כולם היו עשירים שלא היה א' שיצא בפחות מ90 חמורים לובים טעונים בכסף וזהב??

וכמו כן מצאנו שקרח קנה את אנשיו על ידי כסף ומתנות שחילק להם, וכי היה חסר להם?? וכמו כן אוכל לא דאגו לעצמם סמכו על ה' אז תאוות ממון עזה הייתה להם?? וגם משה היה צריך לנתק אותם בכוח מביזת היס, וכל כך למה??

וטהר לבנו - יתרו

ושני לוחות אבנים הוריד בידו, וכתוב בהם שמירת שבת

עובדים למי משרי מעלה לקבלו לאלוה – לא יעבדו עבודה זרה חלילה.

ואין זבח - שלמרות שיהיה המקדש חרב ואין שם זבח לשלמים אעפ"כ "אין מצבה" והכוונה שלא יעשו מצבה להקריב בה לעבודת כוכבים. "ואין אפוד ותרפים" - שלמרות שלא יהיה ביניהם אורים ותומים לשאול בו עתידות, בל זאת אין תרפים, שלא יפנו אחרי התרפים – כישופים וכדו' לשאול בהם עתידות.

ומסיים המצודת דוד, הדברים האלה בשורה טובה לישראל שבימי גלותם לא יפנו לא אל עבודת שרי מעלה ולא אל עבודת כוכבים, למרות שיהיו חסרים השראת השכינה והמזבח והאורים ותומים:

ומובן לפי זה מדוע הדיברה "לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא" הייתה גלויה, כי עם ישראל נשבע בשם ה' ובצדק, כי רק מי שאינו עובד עבודה זרה ושומר שבת מחללו – הוא יכול להישבע בשם ה', (חילול שבת נחשב כעובד עבודת אלילים חולין דף ה').

כמפורש בנביא הושע פרק ד' טו' "אם זנה אתה ישראל וגו' ואל תשבעו חי ה'", ומפרש המצודת דוד, ואל תשבעו - מאחר שאין עובדים לה', מה לכם לשבוע בשמו, כי לבד העובד את ה' ראוי לשבע בשמו, כמ"ש "ואותו תעבוד ובשמו תשבע" (דברים ו), אבל מי שאינו עובדו ונשבע בו תחשב לביזיון.

ואם נספור פסוקים, אזי בצד בלוח ימין יש 11 פסוקים, ושליש לוח זה כמעט 4 פסוקים, וה' תפס את הדיברה "אנוכי ה'" ועוד כמעט 3 פסוקים מתוך 4 של הדיברה השניה "לא יהיה", ושאר פסוק אחד אחרון של הדיברה השניה בחלק הגלוי ברווח שבין ידו של הקב"ה ולידו של משה, והוא "ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי".

ואילו משה אחז בידו את מצוות כיבוד הורים ו3 פסוקים מתוך 4 של שמירת שבת, והפסוק הראשון של שבת "זכור את יום השבת לקדשו" היה גלוי לגמרי מעל ידו של משה.

ועוד נקודה, יתכן שעל ידי שמירת שבת שהיו בידי משה וכאמור, אפשר להתקרב כביכול לידו של הקב"ה, ועדיין יש לעיין ולהעמיק בסוד מדרש נעלם זה.

אני חותנך יתרו בא אליך

ויתרו שהתנה עם משה שבנו הראשון יהיה לע"ז, ייתכן בדרך אפשר שהיה זה אחרי שמשה טען לו ליתרו שה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, אז יתרו אמר לו אם אתה בטוח תן לי לעבדה זרה את בנך הראשון, והרי אתה יודע שאני מחפש את האמת ולא אבחר בשקר, ואם כדברך שה' הוא בורא עולם הרי בסופו של דבר אם זו האמת גם אני אגיע למסקנה ולאמת שלך שה' הוא לבדו ואין זולתו, וא"כ אין לך מה להיות בלחץ מהתנאי.

ומשה רבינו בלית ברירה הסכים כי רק כך הוא יכל לקיים את מצוות פריה ורביה, ולא חשש מהרס בנו, כי ברגע שראה את אומץ לבו ויושרו העצום של יתרו ושנאתו העצומה לשקר, משה בטח בלי שום ספק שיתרו יגיע לאמת שאין עוד מלבדו.

ואכן כך היה!!! יתרו בדק את כל סוגי העבודה הזרה, והגיע לאמת, ולכן הוא בא למדבר בכדי להתגייר לשם שמים בלבד, וכפי שהעיד עליו ה', ע"פ דברי רבי אליעזר בהמשך המדרש.

ויתכן שהיות יתרו חיפש רק את האמת, והיה ברור למשה שבדרך האמת יתרו בוודאי יגיע ליהדות, לכן יתכן שנחשב ברגע שבסוף גילה את היהדות, יחשב לו כאילו למפרע מתחילת היתה לך כבר גילה את היהדות.

והיות קודם מתן תורה גרות זה הכרת אמת האמונה ולפעול על פיה, לכן נחשב יתרו כגר לפחות כגרים שגייר אברהם ושרה, גם עוד קודם שבא להתגייר במדבר אצל משה, כגר וכמעמד יהדות עם ישראל קודם מתן תורה.

ולכן הוא נחשב כחותן משה בין לפני גירותו ובין לאחר שהתגייר במדבר, כשם שכל הנשואים בעם ישראל התייחסו למשפחותם למרות הגרות שעשו במתן תורה, וכאמור קודם.

כתוב במדרש רבה כח' א': א"ר ברכיה, הלוחות היו ארכן ששה טפחים, כביכול היו ביד מי שאמר והיה העולם – הקב"ה שני טפחים, ובידו של משה שני טפחים, ושני טפחים היו רווח בין יד ליד.

ולפי זה יתכן שבידו הימנית העיקרית של משה רבינו הייתה שני הדברות האחרונות של הלוח הימני שהדברה האחרונה הייתה מצוות כיבוד הורים, ומעליה הייתה מצוות שמירת שבת, והיות ויש 5 דברות בכל לוח, אזי אם נחלק 5 דברות ל3 חלקים שווים, יוצא שמשה רבינו אחז בידו דיברה וחצי, ולכן את מצוות כיבוד הורים כביכול הוסתרה בידו, ואילו מצוות שמירת שבת חצי מידו אחזה בדברה זו וחלק מהדברה הייתה גלויה, כך שבלט שהוריד בידו את מצוות שמירת שבת.

וכמו כן כביכול ביד ימין של הקב"ה היה גלוי חצי מהדברה השנייה שהיא "לא יהיה לך אלוהים אחרים", ואולי גם זה מגלה לנו שלמרות שיש שנים שאנכי ה' אלוקיך מוסתר מאתנו כי אנחנו בגלות והקב"ה התרחק מאתנו, בכל זאת חלק מהדיברה לא יהיה אלוהים אחרים גלוי, כי ברוב שנות קיום עם ישראל, וגם ברוב שנות הגלות עם ישראל לא עבדו פסל ועבדה זרה, וזאת למרות הקושי שיש הסתר פנים וכביכול אין ה' מלכנו.

וכפי שלמדתי עם תלמידי היקרים בכיתה ז' תלמוד תורה "תורת אמת" בני ברק, בנביא הושע פרק ג' פסוקים ג' ד' "ואמר אליה ימים רבים תשבי לי לא תזני ולא תהיי לאיש וגם אני אליך: כי ימים רבים ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר ואין זבח ואין מצבה ואין אפוד ותרפים":

ומפרש רש"י, נתתי להם התורה ובה הזהרתיה. לא תזני ולא תהיי לאיש - לא יהיה לך אלהים אחרים (שמות כ). וגם אני אליך - אנוכי ה' אלקיך, והמצודת דוד מפרש את פסוק ד', כי ימים רבים - זה ירמז אשר ימים רבים ישבו ישראל בגולה ויצפו על הגאולה, וגם הקב"ה יצפה כביכול לקחתם לו לעם.

"אין מלך" הכוונה שכביכול הקב"ה לא נמצא עמנו כי רחוק מאתנו כבעל שעזב את אשתו והלך מביתו בגלל שהיא זינתה ובגדה בו, "ואין שר" - שלמרות זאת בכל ימי גלותם לא יהיו

כתוב במדרש רבה: רבי יהושע אומר, שלח לו ביד שליח, ר' אליעזר אומר שלח לו אגרת, שיצא לכבודו, ואם אין אתה עושה בגיני עשה בגין בניך. ואם אין אתה עושה בגינה עשה בגין בניך.

וצריך להבין מדוע היה חשוב כל כך ליתרו שמשה רבינו יצא לקראתו!! וכי כבוד הוא חיפשו?? ובעצם מפורש במדרש שכבוד חכמים ינחלו וכתב על הכבוד שקיבל יתרו, ואם היה רודף כבוד הרי כתוב הרודף אחרי הכבוד, הכבוד בורח ממנו.

ואולי יתרו טוען למשה שיכבדו כי הוא חמיו, ולמרות שגר שמתגייר כתינוק שנולד, וכביכול אין ציפורה בתו מתייחסת אחריו, וממלא הוא אינו נחשב לחמיו של משה, בפרט לדעות שיתרו בא לאחר מתן תורה, בכל זאת התורה כותבת עליו מספר פעמים בפרשתנו חותן משה, ואכן צריך להבין למה ומדוע??

ויתכן, שכל יהודי שהוא מזרע האבות הקדושים שקיבלו עליהם ועל זרעם את האמונה בבורא עולם ולעובדו בלב שלם, אזי הוא נחשב ליהודי.

ולכן הנשואים בעם ישראל לא קידשו את נשותיהם שוב לאחר מתן תורה, ובניהם שנולדו לפני מתן תורה התייחסו אחרים, והראיה שהיה עליהם להתגרש מנישואי עריות שנאסרו עליהם במתן תורה, ולא הותר להם הדבר מטעם גר שנתגייר כתינוק שנולד דמי, ולכן כתוב שהיהודים בכו על עסקי משפחותיהם, שהיה להם לפרוש מנשותיהם שנאסרו עליהם בערוה לאחר מתן תורה.

והיות ויתרו עזב את משרתו ככהן לעבודה זרה של מדין, כי ידע שזה שקר, וחיפש את האמת על ידי שחקר את כל הדתות, וכפי שכתבתי קודם באריכות.

וטהר לבנו יתרו

ייתכן שיתרו טען שאם הוא למפרע יחשב כיהודי, כך גם **גרשום למפרע מתברר שהוא לא נמסר לעבודה זרה חלילה**, אלא מאז ולתמיד היה יהודי למרות תהליך הבדיקה של יתרו, וגם יתכן, שיתרו רצה, שכל הסבל שסבלו יתרו ובנותיו בזמן בדיקת האמת יחשב כמסירות נפש ובזינות למען היהדות. ואכן כך משמע קצת במדרש שכתוב על הכבוד שקיבל יתרו – כבוד חכמים ינחלו, לא סתם כבוד.

יתרו חיפש כבוד או לא

ובניו והתייחס לאשתו ולבניו, אבל בתורה כתוב רק שמשא יצא והתייחס ליתרו חותנו ונשקו ושוחח עמו באריכות, אם כן היה חד וברור לכולם שמשא נהג בענווה בכך שכיבד בעיקר את חותנו.

ייתכן להוסיף עוד שיתרו בדק את משה גם כשנתן לו מוסר על שנתן לעם לעמוד למשפט כל היום באומרו לו לא טוב הדבר אשר אתה עושה לעם נבול תבול אתה וכל העם.

וגם הציע לו הצעות איך להתנהל, ואילו אם משה היה גאוותן ומתנשא, לא היה מתייחס להצעת יתרו בפרט כשאמר לו משפטים פוגעניים כנ"ל, אבל משה בענוותו שמעועשה ככל אשר אמר לו יתרו חותנו.

ייתכן שמשא שלחו לאחר מכן, כי יתכן שיש סכנה ליתרו להמשיך לנסות את משה רבינו, כי הדרך לגיהנום רצופה בכוונות טובות.

ייתרו רצה שמשא יכבדו מדין חותן, כי יתרו רצה להוכיח שהוא גר לשם שמים, וכחלק מעם ישראל מאז תחילת דרכו בחיפוש האמת, ורצה שמשא ביציאתו לקרת חותנו, יאשר שאכן יתרו בעבודת חיפוש האמת כבר נחשב לגר קודם מתן תורה, ומשאר חותנו, וכן אשתו וילדיו מתייחסים אחרי משה גם לאחר מתן תורה.

בסעודת ליל שבת בני בכורי האברך היקר רב יעקב ישראל שיחי', תירץ על שאלתה היתכן שיתרו שחיפש אך ורק את האמת ועזב את הכבוד שהיה לו בתור כהן מדין וסבל בזיונות על כך, הייתכן שחיפש כבוד שמשא רבינו יצא לכבודו??

ובחוכמתו הודו לה' ענה בני היקר, שיתרו רצה לבדוק את משה האם נשאר בענווה כפי שהיה בהיותו פליט ממצרים, שלכן יצא לקראתו ויכבדו ויתגאה בו, או שהיות ומשה הגיע אל כס המלכות לא יהיה יאה למשה לרדת ולכבד אדם מעברו – אדם שמזכיר לו ימי שפלותו.

וטענתו לבני שאם כן מדוע הוסיף יתרו וביקש שאם לא תצא לכבודי לפחות תצא לכבוד אשתך או בניך, הרי אם יצא לקראת אשתו או בניו אין בכך ראייה על ענוות משה כי בטבע אב אפילו כשהוא ברום מעלתו לצאת לקראת אשתו ובניו, מחמת געגועיו לבשר מבשרו ועצם מעצמיו??

ובס"ד ליל שבת הובהר הדבר, שהרי אילו משה היה יוצא לבניו או לאשתו היה כתוב בתורה שמשא יצא ונפגש עם אשתו

כפה עליהם הר כגיגית – מתוק כשדה תפוחים

בר יוחאי ולשדה תפוחים, עלית ללקט בו מרקחים, סוד תורה פציצים ופריחים,

לג' בעומר אש בוערת בי כי בכלל עם ישראל אצל כל יהודי ויהודי בוערת אש קודש בזכות רשב"י, ובשנת תש"פ בעת מגיפת הקרונה שהגבילה מרוב רובו של עמך בית ישראל לעלות למירון לקברו של רשב"י, זכיתי לחדש חידוש עצום, בעת הריקוד בליל לג' בעומר, והחידוש התמשך ונכתב בלילה וביום.

וזכיתי שעיקר החידוש נקרא על ציון רשב"י הקדוש בליל לג' בעומר, בחדרו הריק של הציון לצערם ויגונם העצום של עם ישראל, על ידי ידידי הצדיק הקצין הבכיר ר' חנן סיבוני שליט"א שמתוקף תפקידו הצליח להיכנס לבדו לקודש פנימה ולמד חידוש זה בציונו הקדוש של רשב"י, וכולי דמעות של שמחה על שזיכני ה' לכך, ועל שלחותו של ידיד נפשי היקר מאדם רבי חנן סיבוני שה' ישלם שכרו משלם בזה ובבא.

ואם כן תמוה איך רשב"י מפרש שהר סיני שהיה על ראשי בני ישראל היה כתפוח מתוק ומלא אהבה עזה בין הקב"ה לעם ישראל! כמו חיבוק ונישוק!!! הרי כפיה הייתה שם!!!

אלא התשובה היא, שעם ישראל הוכיחו שהכפיה של הקב"ה שכפה עליהם הר כגיגית ואיים עליהם שפה תהיה קבורתכם, לא החליש אותם מאהבתם העזה שאמרו קודם "נעשה ונשמע", אלא התלהבו בהתלהבות עזה להתחבר עוד יותר להקב"ה בעבותות וחבלים עזים של אהבה, מתוך אהבה ומתוך יראת העונש, העיקר להתחבר תמיד בעוז ובעוצמה להקב"ה.

ומי הוכיח שדווקא הכפיה והלחץ וכביכולהמחשת הקבורה זה הגביר את האהבה העזה והגדיל את עוצמת מתן תורה לטובה ולא לרעה, הגביר את אש האהבה ולא קיררה חלילה, זה היה רשב"י הקדוש ובנו רבי אלעזר!!!

שדשב"י הקדוש ובנו רבי אלעזר מתוך שהיו קבורים במערה בעמידה "במערות צורים שעמדת" בלי לזוז במשך רוב שעות היום כשלמדו תורה, ככה במשך 13 שנה עד שגופם היה מלא יבלות ופצעים - וכל אכילתם היה רק חרובים כל יום משך 13 שנה בלי לגוון, למרות שזה מאכל בהמות, בכל זה דווקא מתוך לחץ ופחד מוות מהרומאים שחיפשו להורגו, ומתוך כקבורה שכזו, הפכו רשב"י ובנו מצב זה כמקפצה הכי גדולה להגיע להישגים שאף אחד לא השיג, "סוד תורה כפיצים ופריחים".

כי דווקא שם מתוך התמדתם בתורה במסירות נפש עצומה כביכול מתוך כפיה עצומה ונוראה, התגלה להם סודות התורה, כי דווקא מתוך כפיה זו זכו ונדבקו להקב"ה באהבה עזה אין

בר יוחאי ולשדה תפוחים, עלית ללקט בו מרקחים, סוד תורה פציצים ופריחים, נעשה אדם נאמר בפעבורך, וחשקה נפשי להבין מהו השדה תפוחים???

וזכרתי שבשיר השירים כתוב את המילה "תפוח" והתעוררתי שאולי יש קשר ביניהם, והנה הפסוק, בפרק ח"ה"י"מי זאת עלה מן המדבר מתרפקת על דודה תחת התפוח עזרתידך שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך.

ואכן בס"ד מצאתי קשר!! כי הנה רשב"י שם מפרש, "מי זאת" - הקב"ה ובית דינו אומרים על כנסת ישראל, מי זאת כמה היא חשובה זאת שנתעלתה מן המדבר בכל מתנות טובות, שם נתעלתה במתן תורה, ובדבוק שכינה ונראית חיבתה לכל ועודנה בגלותה.

וממשיך רשב"י "תחת התפוח" זכור כי בתחתית הר סיני העשוי על ראשי כמין תפוח שם עוררתך, והוא לשון חבת אשת נעורים המעוררת את דודה בלילות בתנומות עלי משכב מחבקתו ומנשקתו. שמה חבלתך - הרי אמרנו שהקב"ה קראה אמו שם נהיתה לך לאם. חבלתך - לשון חבלי יולדה, חבלתך באו לך חבלים ממך.

וכאן טמון הסוד הגדול עכשיו התגלה לי ואני כותב זאת בדמעות התרגשות, כי הנה לכאורה קשה מאוד שהרי בגמרא בשבת פ"ח על הפסוק "ויתיצבו בתחתית ההר", א"ר אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה עליהם הר כגיגית ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם, ואחרי זה קבלו שוב באהבה בימי יהושע ובימי מרדכי ואסתר.

וטהר לבנו - יתרו

וכך יצא התוצאה ש"שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני", שיש כאן בחינת שמאל שזה ה"כפה עליהם הר כגיגית", ויש "ימינו תחבקני" שזה ה"נעשה ונשמע", או שעם ישראל התחבר יותר להקב"ה כשהצטרף גם הכפיה אימת העונש.

ורעיון זה מובן על פי מה שכתבתי בפרשת יתרו, שנשאלתי בצעירותי, שאם מטרת בורא עולם היא להטיב לבריות למה יש גיהנום לעוברי עבירות ולאנשים שלא מקיימים מצוות?? בפרט שרוב בני אדם נכשלים בעבירות רח"ל!!

והתשובה על כך פשוטה היא, שאם יש תחרות לרוץ 20 קילומטרים רצוף בלי הפסקה ובמהירות מקסימלית לכל אדם לפי היכולת הרפואית שלו שנקבעה על ידי רופא, ומובטח למצליחים פרס של מיליון דולר.

וכמובן כל השומעים התלהבו והתחילו לרוץ כי הפרס קסם לכולם, אבל במשך המרוץ רבים נחלשו וטענו שהם כבר ממש לא מסוגלים, ואין מה לעשות הם לצערם הפסידו את הפרס הגדול, ורק 10 אחוז הצליחו להתגבר על הקשיים ועל החולשה ואכן זכו בפרס המיוחל.

אבל אם יעשו מירוץ שמלבד הפרס הגדול, אי אפשר להתייחס כי כלבים גדולים עזי נפש קורעים לגזרים את כל הנכשלים, במקרה כזה הרוב המוחץ אכן יגלה כוחות עילאיים ויצליח לסיים את המטרה עד תומה, כי פשוט אי אפשר לסגת ואי אפשר להתייאש!! כי הפחד דוחף אותו שאין דרך להתייאש!!!

וכך ברא עולם את עולמו שיהיה פחד מהעונש על אי קיום המצוות כך אכן יהיו הרבה יותר יהודים שיצליחו להגיע למלוא תפקידם בעולם הזה, ויזכו לטוב נחצי אין סופי אמן ואמן.

ואולי גם במשלי בפרק כה' שכתב בו "תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבר על אפניו" אפשר לפרש שתפוחי זהב במשכיות כסף, הכוונה שמכוח מתן תורה בכפיה מלבד הנתנה מתוך הנעשה ונשמע, זכו ישראל לקבל תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שזה המשל זהב במשכיות כסף.

ודומה למה שכתב שם הגאון, המשיל דרך "הפשט" בלימוד התורה לכסף, "ודרך הסוד" לזהב, כי הכסף נצרך לכל להוצאה, אבל הזהב אינו נצרך רק לדבר יקר והיינו לעשירים, כן הפשוט הוא נצרך לכל אבל הסוד אינו רק לגדולים.

והביא עוד הסבר, שלשון "תפוחי" מורה, שבתפוח יש 3 גוונים, כך יש בתורה, בתורה שבכתב יש 3 דהיינו תנ"ך = תורה נביאים וכתובים, ובין בתורה שבע"פ, שזה מדרשות וברייתות ומשנה, ואילו הגמרא הוא כולל הכל, והיא השביעית והרביעית לכן אמר "תפוחי".

ומכל מקום, עם ישראל שוב קיבלו עליהם את התורה מאהבה בסוף חיי יהושע ובאהבה ושמחה בימי מרדכי ע"פ הגמרא שבת פח', כי במרוצת הדורות אכן האהבה התקררה ונשאר יותר אימת העונש, ולכן היו צריכים לחזק מחדש את קבלת התורה מאהבה.

ובעצם גם בימי אחשוורוש היה אימה עצומה כי המן ביקש להשמיד את כל עם ישראל, ומתוך פחד זה הם התחזקו וחזרו בתשובה בבחינת "ופרעה הקריב" שמתוך הפחד עם ישראל חזרו והתקרבו להקב"ה ע"פ מדרש שמות רבה כא'.

בכל זאת עם ישראל כשסר מהם מר המוות עשו "ונהפוך הוא" שהפכו את ההתחזקות מתוך אימה, לחלק בלתי נפרד לקבלה בהתחדשות של התורה מתוך אהבה ודבקות בהקב"ה, ומתוך שמחה שהקב"ה אוהב את עם ישראל ושומר עליהם בכל דרך גם דרך המן, שלא יתנתקו מאהבת ה' ומעבודת הבורא יתברך.

ומתוך כך עם ישראל הפכו את האימה מהמן וההתחזקות מיראת העונש, לקבלה מתוך אהבה ומתוך שמחה עצומה.

יהי רצון שתורת רשב"י והתורה בכללותה תהיה מגן לנו ותאיר עינינו תמיד, ונזכה לאהבת ה' תמיד בכל מצב ובכל זמן נתמיד באהבת ה' ובלמוד תורתו הקדושה, ונזכה גם לנו הקטנים והשפלים ללקוט בו מרחקים ולעשות ציצים ופרחים לתורה הקדושה, כי זה מתנת הבורא לנו באהבתו העצומה לנו, וברצונו לשמחנו בלימוד תורתו הקדושה, ועל ידי שמחת החידושים הקב"ה יעזרני להתקדש ולבטל ממני הנאות גשמיות מיותרות וכל שכן הנאות אסורות, ולהתקדש ברוחניות בציימאון ובתשוקה עצומה, וכך אזכה להידיק בהקב"ה בחבלי אהבה עזים ומתוקים אמן ואמן.

סופית, כי כך הם מחקו את הגשמיות עד לשימוש מינימום שבמינימום של גשמיות, ונהיו כמעט כל מהותם רק רוחניות, והיות והיו במערה 13 שנה לכן זה נחשב "שדה תפוחים", ואילו במתן תורה היה זמן קצר, לכן שם זה "תחת התפוח", לשון יחיד.

ואולי זה גם הכוונה לכתוב בשיר השירים פרק ב' פסוק ג': "כתפוח בעצי היער כן דודי", שעם ישראל משתבח בהקב"ה שכפה עליהם הר כגיגית, כי הכפיה הזאת מתוקה לעם ישראל, כמו התפוח המתוק שגם הוא נותן צל כי הוא חלק מעצי היער, אבל זה צל עם ריח מתוק "וריח אפך כתפוחים", כך גם יש הרבה כפיות בעולם, אבל הכפה עליהם הר כגיגית מתוק הוא כתפוח לעם ישראל.

ואכן ראיתי בגאון שגם מתייחס לצל של עץ תפוחים לעומת צל של עצים אחרים אבל בדרך שונה, ומ"מ גם הגאון מקשר זאת למתן תורה בדרכו, (כמו כן הגאון מבאר "ריח אפך כתפוחים" שאפך זה לשון תוקף - תוקף הדינים, וא"כ כדרכנו שהכפה עליהם הר כגיגית זה היה כביכול החרון אף, אבל לדברי הגאון כתפוחים הכוונה שזה השפיע עמקות והבנה מושלמת בתורה ע"י"ש).

ויתכן עוד, שעניין ה"כפה עליהם הר כגיגית", והוא ע"פ הגמ' בע"ז ב' שהקב"ה פנה לכל הגויים ושאל אותם מי רוצה לקבל את התורה, וכשהגויים ענו לה' בשאלה מה כתוב בה, הקב"ה הביא להם דווקא את המצווה הכי קשה לאותו עם, לאדם - לא תרצח, לישמעאל - לא תגנוב, לעמונים ומואב - לא תנאף, אי"כ יכולים האומות לטעון שהקב"ה לא הרתיע והפחיד את עם ישראל מקבלת התורה ולכן עם ישראל הסכים לקבלה??

אבל ברגע שהקב"ה כפה על עם ישראל הר כגיגית ואיים עליהם שאם לא יקבלו את התורה פה תהיה קבורתכם, בזה נסתמו טענות הגויים, כי זה פוגע עד עומק הנשמה, שהיהודים באו מתוך רצון טוב בשמחה ובהתלהבות עצומה בהתמסרות מושלמת להקב"ה ואמרו נעשה ונשמע, והקב"ה בא וכופה עליהם הר כגיגית ומאיים עליהם במיתה.

וזה עלול היה לקרר את כל הקבלה, עד כדי כך שכתוב שהר קבלו עליהם באהבה בימי מרדכי, כי נשאר טעם כפיה בתן תורה, ובכלל יהודי שכופים אותו דווקא עלול בטבעו לגלות מרדנות יותר משאר האומות.

ובכל זאת עם ישראל קיבל באהבה את הכפיה, והמתיקו כצל של תפוח, שכל הכפיה מתוקה היא לעם ישראל שכך הם קשורים להקב"ה על דרך החיובית והשלילית, בבחינת אהבה ויראה, וכפי שמרמוז בפסוק ה', וגם שמחו שכך נסתמו טענות כל הגויים שנמשלו לעצי היער, שהם קבלו סוג של כפיה ומיד ברחו וסרבו לקבל עליהם את התורה.

וכמו כן עם ישראל משבח את הקב"ה בשיר השירים פרק ב' פסוק ה' "סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני", שמצד אחד הייתה קבלת התורה מהאהבה "נעשה ונשמע" וזה מתואר בפסוק הקודם "ודגלו עלי אהבה".

ואכן מצאתי בגאון שם שמבאר שמה שכתוב בתחילת הפסוק "הביאני אל בית היין" הכוונה למתן תורה ש"יין" זה גימטריה ע' כנגד ע' פנים לתורה.

כי עם ישראל מתוך אהבתם העזה לבורא יתברך ולתורתו, רצו חיבור הכי חזק והכי מושלם להקב"ה לכן הם שמחו בכפיה של הר כגיגית, שזה הגן והפחיד את עם ישראל שלא יכשלו בחטאים.

כי עם ישראל חולה אהבה על הקב"ה ורוצה פחד שלא יפרד לעולם חלילה מאהבת ה' גם בעת התקררות האהבה, והפחד זה חלק מרצון ואהבת עם ישראל לה', כי הם בערו באהבת הבורא.

וטהר לבנו יתרו

שרי עשרות

וגם מחשבון מחצית השקל שכל שקל נספר במדויק והלך למטרה כתובה ומדויקת, מוכח שאכן מספרי התורה הם מדויקים ממש.

ויתכן שהסיבה לכך היא, שהקב"ה רצה שיהיה רב לכל יהודי, והקבוצה הקטנה ביותר היא שרי עשרות, ואם היה למשל שבט עם בודדים פחות מ-10 אזי לאותם בודדים לא היה להם רב בשרי עשרות!!!

זזה ללמדנו עד כמה חשוב הדבר שלכל יהודי ויהודי יהיה רב, כפי שכתוב במשנה בפרק א' באבות 'עשה לך רב', שתלמד מהקב"ה שדאג לך אישית, וכביכול הקב"ה עשה לך רב, אז קדימה גם אתה עשה לך רב והנצל מכל ספק. ועלינו לזכור, ששלמה המלך החכם מכל האדם, שקיבל חוכמה במתנה מיוחדת מבורא עולם, בכל זאת כתוב ביש"י שכשמת רבו שמעי בן גרא, נפל שלמה ברוחניות ולקח את בת פרעה לו לאשה!! ומזה הייתה נפילה גדולה... והרבה טוענים אני מספיק חכם לדעת מה לעשות בחיים, טעות, תלמד משלמה שהיה חכם ממך ונכשל כשנפטר רבו.

פרחה נשמתם – האם הגויים שמעו את קול ה'?

וזאת מלבד שכתב את התורה ב-70 לשון על האבנים. ועיין שפת אמת סוף פרשת נח שבכל 70 לשון יש ניצוץ קודש של לשון הקודש.

ולפי זה אין ראייה שכל האומות שמעו את דיבור ה' בעי' לשון בעת מתן תורה אלא זה שימש כעי' פנים לתורה עבור עם ישראל.

אבל ברש"י בגמרא בשבת שם מפורש שצבא רב ששמעו אומר ה' הכוונה ש"כל האומות" שמעו את קול ה', ולכן קולה' היה בעי' לשון כדי שכל אומה ואומה תבין, ולא תטען אילו היה מדבר עמנו ה' גם אנו היינו עבדי ה' כמו בני ישראל, וכפי שמובא במדרש כאן אות ד' כלפי עם ישראל ששמעו קולה' למרות שמתו מכך בכדי שלא יטענו אילו שמענו קולה' לא היינו עובדים ע"ז.

ואם אכן מוכח שכל הגויים שמעו את קול ה' במתן תורה, אם כן איך זה שהם לא מתו, וכפי ששאלנו בתחילת המאמר ע"פ דברי המדרש?

ואכן מפורש בגמרא זבחים קט"ז ר"א המודעי אומר שיתרו שמע את מתן תורה ולכן בא, כי כשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל [מלכין] עובדי כוכבים אחותן רעדה בהיכליהם ואמרו שירה, שנאמר "ובהיכלו כולו אומר כבוד", הרי שמפורש מצד אחד שכל העולם שמע את קול ה' במתן תורה, ומצד שני מפורש שהגויים לא מתו אלא רעדו ואמרו שירה.

והנה מצאתי במדרש כאן אות א' שתמה מדוע כתוב "השמע עם קול אלוקים" בלשון רבים? ומתרץ המדרש שאילו היה כתוב "קול ה' בכוחו" לא היה העולם יכול לעמוד, אלא "קול ה' בכוח", דהיינו בכוח של כל אחד ואחד, הבחורים לפי כוחם והזקנים לפי כוחם והקטנים לפי כוחם.

אמר הקב"ה לישראל לא בשביל ששמעתם קולות הרבה תהיו סבורים שמא אלוהות הרבה יש בשמים, אלא תהיו יודעים שאני הוא ה' אלקיך שניא': "אנכי ה' אלקיך":

ולכאורה מה צורך להתאים קול לכל אחד ואחד הרי ממילא הם מתו מקולה', כדברי רבי יהושע בן לוי בגמרא שבת שם שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתן של ישראל שנאמר "נפשי יצאה בדברו" ומקשה הגמרא מאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן א"כ דיבור שני היאך קיבלו? ומתרצת הגמרא שהקב"ה הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם.

וא"כ קשה הרי עם ישראל מתו מדיבור ראשון וגם מדיבור שני של ה', א"כ מה צורך להתאים את הקול לפי כוח האדם הצעיר והזקן הרי ממילא הם מתו??

אלא יתכן, שלמרות שהם מתו מכל דיבור שיצאה מפי הקב"ה, בכל זאת הם הצליחו לשמוע דיבור שלימה של הקב"ה כי הקב"ה התאימה לכל אדם לפי כוחו, ולולי זה הם היו מתים במילה אנכי ולא היו שומעים את כל הדיבור.

דנים תמהו איך כל המספרים במנייני עם ישראל היו מספר שלם של עשרות.

זזה בפשטות מספר אכן מדויק, וכפי שמצאנו בחשבון בכורי ישראל שפדו עצמם מול הלווים שהיה עודף של בודדים, וכ"כ מהגילאים של חיי האדם הכתובים בתורה, ומשמע מכך שתמיד בתורה כשיש מספר שנגמר בעשירות זה אכן מספר מדויק.

כתוב במדרש רבה כ"ט ט' כשנגלה ה' ליתן תורה לישראל שמעו קולות ומתו, שנאמר (שה"ש) "נפשי יצאה בדברו" אם ישראל כך עובדי כוכבים על אחת כמה וכמה. ואם כן קשה מדוע רק היהודים מתו ואילו לא מצאנו שמתו כל הגויים בעת מתן תורה?

ואכן כל העולם כולו שמע את קולה' בדברו אל בני ישראל, כפי שכתוב במדרש שם בסוף המאמר, במעשה של אליהו עם נביאי הבעל בהר הכרמל, שהקב"ה הדמים כל העולם, והשתיק העליונים והתחתונים, והיה העולם תוהו ובוהו כאלו לא היה בריה בעולם, שנאמר (שם) "אין קול ואין עונה ואין קשב", שאם ידבר הם אומרים הבעל עננו, על אחת כמה וכמה כשדבר הקב"ה על הר סיני השתיק כל העולם כדי שידעו הבריות שאין חוץ ממנו, ואמר "אנכי ה' אלקיך".

ואולי עדיין אין מכאן ראייה מוחלטת שהגויים שמעו את קול ה', אלא כאן מוכח שהיה שקט בכל העולם, ואולי למרות השקט שבעולם רק עם ישראל שמעו את קול ה', אבל מכך שסיים המדרש "כדי שידעו הבריות שאין חוץ ממנו – ואמר "אנכי", משמע שכל הבריות שבעולם שמעו את קול ה' כאשר אנכי ה', כך כל הבריות ידעו שאין עוד מלבדו.

כמו כן מוכח כן מדברי רבי יוחנן שבת פח"ג, שמבאר ר' יוחנן, כוונת הפסוק: (תהלים ס"ה, י"ב) "ה' יתן אומר, המבשרות צבא רב", שכל דיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות, ובפשטות הכוונה שכל אומה ואומה תבין את דברי ה' כששמעו את קול ה'.

אומנם גם את זה את לדחות שהרי משה רבינו בפרשת דברים כתוב שביאר לעם ישראל את התורה באר היטב, ופירוש רש"י שבשבעים לשון מסר לעם ישראל את התורה, ושם ביארנו שה 70 לשון מקביל למושג 70 פנים לתורה, שיתכן שעל כל לשון יש כיוון חשיבה שונה בתורה, לכן כשנצטוו לעזוב את הר סיני ולעבור לארצות אחרות ממילא עליהם לקבל עוד צורות ופנים של לימוד תורה.

כי אחרי פטירת אהרן התרפאה לשונו של משה, כי בתחילת נבואת משה כשאמר שהוא כבד לשון ומגמגם ענה לו בורא עולם שאהרן ידבר במקומו, ולכן כשאהרן נפטר ממילא ההסדר הקודם נעצר ועל כן משה התרפא והתחיל לדבר מכוחו.

ועד עכשיו כביכול דיבורו של ה' יצא מתוך פיו באופן מושלם שהוא כבר משתמע לעי' פנים, אבל עכשיו שמשה דיבר מעצמו, היה לו צורך לבאר את התורה בעי' פנים, ולהכין את עם ישראל לכל מקומות גלותם, בכל עי' לשון בכל עי' אומות.

ואכן משה מלבד שביאר ב-70 לשון הוא גם הסביר לישראל גם בלי שידעו אתה 70 לשון, ולכן כתוב הואיל כי יותר קשה לפרש את העי' פנים בלשון הקודש כאשר בעיקרון כל פנים בנוי ללשון אחרת ומדינה אחרת, אבל משה רצה להעביר לישראל בשלימות כתיבתה ה', לכן התאמץ בעניין.

וטהר לבנו - יתרו

בעוצמה שמצד אחד הצליחו לשמוע דיברה שלימה אבל מצד שני הם מתו בסוף הדיברה, אבל הגוים אם הם היו מתים לא היה שווה להקב"ה להחיות אותם, לכן הקב"ה השמיע להם בקול ובעוצמה חלשה יותר בכדי שלא ימותו מקול ה'.

זה מסביר גם איך כל מחנה סנחריב מת ממתיקות שירת המלאכים מלבד נבוכדנצר ועוד כמה בודדים, שאכן ראו מלאכים אבל כנראה הם שמעו בעוצמה חלשה את שירת המלאכים, כי רצון ה' היה שהם יחיו ולא ימותו, אז כנראה שמעו בעוצמה חלשה יותר או שקיבלו כוחות מיוחדים.

מדוע המלכים אמרו שירה כששמעו קול ה' במתן תורה, ומצד שני פחדו ממבול - המשך

הדברות אמרם ה' אלא את כולן והראיה ששמור וזכור בדיבור אחד נאמרו והשמיענו קל המיוחד, וכמ"כ רש"י על הפסוק "וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמר" כתב ע"פ המדרש "שאמר הקב"ה עשרת הדברות בדיבור אחד, מה שאי אפשר לאדם לומר כן", אלא וחזר הקב"ה ופירט להם אנכי ולא יהיה לך.

ואולי בין עשרת הדברות בדיבור אחד שעם ישראל לא הבינו ובין החזר ופירט להם, אז הקב"ה כביכול פנה לקבל תשובת האומות שסירבו, ואז עם ישראל למרות שלא הבינו אמרו נעשה ונשמע, ואז חזר ופירט להם, ויתכן שבקול הראשון הכולל היות ועם ישראל לא הבינו אולי לכן מזה עם ישראל לא מתו, ואולי הקב"ה עשה שמלכי הגוים כן יבינו ובכל זאת יסרבו לקבל את התורה.

וכאמור ברגע שמלכי הגוים שמעו את הדברות שזה הגיע אליהם כביכול באהבה גדולה ככתוב "וזרח" וכאמר הגמרא שהיה מתוק וכמו בשמים טובים, וכאמר המכילתא שנתמלאו בתיהם מזיו השכינה, מיד פתחו הגוים בשירה מחמת התקרבות ה' אליהם, וזה עצמו נחשב שה' הציע להם לקבל את התורה, כי בעשרת הדברות כלול כל התורה.

אבל הגוים כשגילו שהתורה מקשה את החיים באיסור גניבה ורציחה, הם ויתרו ודחו את התורה ואת קרבת ה' אליהם. ותכף נכנס להם פחד שאולי כל הקולות והברקים והלפידים והעשן וההרים שהזיעו רעדו ונמסו וכו' זה להעניש אותם - הגוים כשיסרבו לקבל את התורה.

אבל, כנראה בנס מעל הטבע, הקב"ה זימן בבת אחת את כולם לבלעם הרשע, למרות המרחקים העצומים והנסיעה הרחוקה בימים ההם, וכדברי המכילתא: "באותה שעה נתכנסו כל מלכי אומות העולם אצל בלעם הרשע".

וזאת עשה ה' בכדי שיגיעו למסקנה שכל הקולות זה לא בכדי להעניש, אלא "ה' עוז לעמו יתן", שה' נתן תורה שהיא העוצמה שקדמה לעולם והי' נתנה לעם ישראל שרק הם היחידים מכל האומות היחידים שבחרו בה' ובתורתו.

ושכל הגוים ידעו שאמללי שהיהודים הסכימו לקבל את התורה היה העולם חוזר לתוהו ובוהו, ושכל הגוים יזכרו שעל ידי לימוד התורה של עם ישראל, יש שלום בעולם, העולם מתקיים ולא חוזר לתוהו ובוהו, ושלא יבטלו את עם ישראל מלימוד התורה אלא ינחמו לעם ישראל ללמוד תורה תמיד, ואכן כל הגוים אמרו: "ה' יברך את עמו בשלום", וכפי שמסיים הפסוק בהמשך "אף חובב עמים כל קדושיך בידך", וכפי הגמרא ב"ב שלומדים התורה יהיו פטורים ממש הגוים למרות שהם בגלות העמים.

ללמדנו שערך התורה חשוב הוא מאוד והוא קיום העולם, ואם הקב"ה עשה ניסים ונפלאות לגוים בכדי שיבינו שלימוד התורה של עם ישראל מציל את העולם, כל שכן שעם ישראל כולו יבינו את עוצמת התורה וערכה העצום ולא יציקו בגזירות על לימודי מקצועות חולין, אלא יניחו ללומדי התורה ללמוד רק תורה, ודי בכך שחלק גדול מעם ישראל לא לומד תורה רק לומד לימודי חולין וחיי שעה, ונזכור ש"עץ חיים היא למחזיקים בה, ותומכיה מאושר", ובזכות התורה ותומכיה נזכה ל"השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם" בקרוב ממש אמן.

יתרו נשלח לפני מתן תורה בכדי שלא יהיה זר במתן תורה ומה עם בני משה?

אבל בניו של משה שבאו עם יתרו אינם זרים כי עצם זה שהביאם והניחם זה מלמד שיותר על דרישתו שכן אחד לעבדה זרה, ומכל מקום יתרו עדיין נחשב זר כי בכל זאת הוא עצמו עדיין לא התגייר, וכל כך למה? ובפרט שהפסיד בגלל זה את

יאכן תוך כדי אותו דיברה של הקב"ה הם חיו אבל עדיין העוצמה הייתה בהם כפי שכתוב בגמרא שם אמר רבי יהושע בן לוי: כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא חזרו ישראל לאחוריהן שנים עשר מיל והיו מלאכי השרת מדדין אותן - מחזירים אותם.

יאם כן גם כלפי אומות העולם אם הם היו שומעים את קולה' בעוצמה שיהודי שמע - אפילו יהודי זקן, בלי ספק שאם היהודים מתו כ"ש שהגויים ימותו, אבל היות ושווה לקב"ה להחיות מחדש את היהודים לכן היהודים שמעו את קול ה' -

פלא עצום יש לתמוה, כי אם הגוים רעדו מקול ה' כמובא בגמרא הנ"ל למה א"כ הם אמרו שירה?

ומצאתי במכילתא דרבי ישמעאל, מסכתא דבחדש, יתרו פרשה ה', שכשעמד הקב"ה ואמר "אנוכי ה' אלוקיך", הארץ חלה (רועדת או רועשת), שנאמר (שופטים ה, ד) "ה' בצאתך משעיר בצעדת משה אדום ארץ רעשה", ואומר שם (שופטים ה, ה) "הרים נזלו מפני ה'", ואומר (תהלים כט, ד) "קול ה' בכח קול ה' בהדר", עד "ובהיכלו כלו אומר כבוד", עד שנתמלאו בתיהם מזיו השכינה.

ונבעצם זה כביכול מגביל לדברי רבי יהושע בן לוי בגמרא שם שם על הפסוק "לחיינו כערוגות הבושים", שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נתמלא כל העולם כולו בשמים, דהיינו שקול ה' היה מתוק ונעים באופן רוחני יפה ומדהים - זיו השכינה, שזה עניין יופי ומתיקות כביכול,

ולכן הגוים אמרו שירה כי הקב"ה התקרב אליהם באהבה והם הרגישו בזיו השכינה, ומכוח ההתקרבות לה' אוטומטי הם אמרו שירה.

אבל יתכן וטמון בזה הרבה יותר, שבעצם כמובא בתרגום יונתן דברים לג ב' בפסוק "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אשדת למו".

שה' מסיני נתגלה לתת תורה לעם ישראל. וזרח זיו יקר שכינתו מגבלא לתת אותה לבני עשו ולא קיבלו אותה, ובתרגום ירושלמי כתוב "וכיון שמצאו שכתוב בה" לא תהיו רוצחים" לכן לא קיבלו אותה, וכן אצל בני ישמעאל שמצאו שכתוב בתורה "לא תגנוב" לכן לא קיבלוה.

וממשיכים התרגומים "וחזר" ונתגלה על הר סיני, ועמו רבבות מלאכים קדושים ואמרו בני ישראל "כל אשר דיבר דבר ה' נעשה ונשמע", ופשט ימינו מתך שלהבת אש ונתן תורה לעמו.

ומשמע מהמדרש שהקב"ה היה בהר סיני לתת תורה לעם ישראל, ובאמצע כביכול הלך וגילה אור שכינתו על האומות, והם התבוננו בתורה ומצאו שיש בה איסור שהם לא מסוגלים או לא רוצים לקיימו כמו לא תרצח וכו', לכן הם סירבו לקבלה, ואז שוב חזר הקב"ה להר סיני והיות ועם ישראל אמרו נעשה ונשמע לכן זכו לקבל את התורה ביד ימין, שבעצם זה מקביל למה שכתוב שה' מסר למשה את לוחות הברית ביד ימין.

ונהנה ידוע דברי רש"י שבעשרת הדברות כלול כל תרי"ג מצוות רש"י שמות כ"ד ו"ב ושיר השירים ה' טז', ולפי זה יתכן שהגוים שמעו את קול הקולות הברקים והעשן וההרים שנעו וזעו ונמסו לקראת מתן תורה, ואחרי זה היה שקט מוחלט בכל העולם, ואז כל העולם שמע את קול ה' כשאמר את הדברות, שהרי לא רק 2

כתוב במדרש רבה כט ה' השמעתי לעובדי כוכבים שנאמר (בשירת הים) "שמעו עמים ירגזון" ואין בכך זר שנאמר (שם יח) "ישלח משה את חותנו", מיד בחדש השלישי וכו' מתן תורה.

וטהר לבנו יתרו

אם בנו לא יחשב כיהודי בגלל יתרו שבו נחשב כזר, ורק לדעת המדרש הקודמת שיתרו טרח ובה למדבר עם בני משה והשאירם מדעתו אצל משה, זה מעשה גדול בידיים שמוכח שיתרו ויתר לגמרי על תנאו, **ובעצם** גם יתרו היה מוכן להתגייר כפי שהתפעל ואמר **"כי גדול ה' מכל האלהים"**, רק שביקש להתגייר יחד עם בניו ומשפחתו וכאמור.

למרות שיש להקשות שעל משה רבינו היה הצורך לפחות לקחת את בנו השני אליעזר שהוא היה שייך למשה ע"פ תנאי יתרו, אלא יתכן שמשה הסכים שאליעזר יפסיד את מעמד מתן תורה בכדי שיתרו יביא את שני בניו ברצון ובשלימות שיהיו שניהם יהודים כשרים.

ויאמר את משה אני חותנך יתרו בא אליך – כבוד מיוחד ליתרו בציווי ה', למה?

ומשמע מדברי המדרש, שבאמת היה מגיע עונש גם ליתרו בדיוק כמו העונש של עמלק, אבל למזלו חמק מהעונש כי התיישב בתוך עם ישראל – שעשה תשובה.

ולפי זה הכל מובן, שהיות ויתרו עשה עוולה עצומה ופשע מחריד לעם ישראל, לכן סבר משה שאסור לו לצאת לקראת יתרו, כי זה פגיעה בעם ישראל שסבלו מוות רב ושנים של עבודה קשה בגללו.

אבל הקב"ה בא ודרש ממשה, צא לקראת יתרו, כי עשה תשובה ורצונו להתגייר ולהיות כאדם חדש לשם שמים, וגר שנתגייר כתינוק שנולד מחדש, וגם עבירה חמורה שהזיק והשתתף בהחלטת על השמדת עם ישראל, גם על זה אפשר לחזור בתשובה ולהתגייר ולפתוח דף חדש.

אם תשאל, הרי משה רבינו התחתן עם צפורה בתו, ואיך התחתן עמה כאשר יתרו חמיו עדיין לא חזר בתשובה מעוון החמור של גלות מצרים, שהרי רק לאחר מלחמת עמלק שנגזר עליו "מחה תמחה את זכר עמלק" שהיה לאחר יציאת מצרים, רק אז חזר יתרו בתשובה?

וכמו כן, מדוע דווקא יתרו זכה לחזור בתשובה על רשעותו ואילו עמלק לא זכה לכך?

התשובה לכך, שמשה ראה שיתרו הוא איש אמת, שעזב את כהונת כהן מדיין, כי ראה שזה שקר, עד כדי כך הוא היה איש אמת שאפילו עוד לפני שמצא את דרך האמת הוא דבר ראשון עזב את מה שבטוח שקר, למרות שהפסיד מזה כל מפעל חייו, וכל כבודו, וגרם צער לו ושיצער ויציקו לבנותיו.

ואכן משה היה בטוח שאיש אמת כיתרו בוודאי יגיע לדרך הישר והאמת שהיא דרך התורה, לכן התחתן ולקח את בתו עוד קודם חזרתו בתשובה, ולכן גם הסכים משה לתנאי שהבן הראשון יהיה לעבודה זרה, כי התכוון שהבן הזה יהיה בדרכו של יתרו, ומשה ידע שבסוף יתרו וכן בנו יגיעו לדרך התורה האמיתית, וכפי שהארכת בתחילת העלון בעניין זה.

והיות ויתרו היה איש אמת ומסר נפשו למען האמת, לכן זכה להתעורר ממלחמת עמלק ולחזור בתשובה, ולהתגייר כי זה האמת, לשם שמים גם אם עליו לקבל עונש כי פגע באופן מחריד בעם ה'!!

יש הנהגה פרטית של משה שכיבד את חמיו כשהיה אצלו, אבל יש הנהגה כללית של משה שכאשר הנהיג את עם ישראל עליו להתחשב גם ברגישותם ובכבודם של עם ישראל, ולכן למרות היות יתרו איש אמת וכו', בכל זאת סבר משה שאסור לו לצאת ולכבד את יתרו וכאמור, ולכן ציווהו ה', צא וכבד את יתרו הבעל תשובה לשם שמים.

מעמד מתן תורה המיוחד, **אבל** אם נפרש שהלך לגייר את בני ביתו יתכן שנמנע מלהתגייר בעצמו בכדי לעודד את בניו ומשפחתו להתגייר יחד עמו, ועדיין צ"ע.

ולפי מדרש זה יש לתרץ נפלא מה שקשה לדעה בגמרא שיתרו בא עם בני משה אחר מתן תורה, שאם כן מדוע משה רבינו לא טרח להביא את בניו שיהיו נוכחים במתן תורה? **ושאלה נפלאה זו שאלי החברותא היקר במנחת חינוך הרב אלדר נתנזון שליט"א ויישר כוח עצום לו.**

וע"פ המדרש זה מתורץ, שהרי אם יתרו לא מסכים להתגייר אזי עדיין בנו גרשון שייך לו כפי התנאי שהראשון יהיה לעבודה זרה, וכפי שהרחבתי בהסבר העניין בתחילת העלון, וביוד ה' שיהודי יקר אמר לי בעת ההמתנה בתור ארוך שזה דומה מאוד למהלך שכתב החידושי הרי"ם צ"ל.

כתוב במדרש רבה, זו' ב' רבי אליעזר אומר **הקב"ה אמר למשה צא לקראת חותנך, ויאמר אל משה אני" ולפי** הסבר הש"ך הכוונה **"אני" להקב"ה** שנאמר (ישעיה מ"ב, ח') **"אני ה' הוא שמי"**, אני הוא שאני מקרב ואני הוא שאני מרחק, אני הוא שקרבותי ליתרו ולא ריחקתיו.

ומסיף המדרש שאמר הקב"ה אדם זה שבא אצלי לא בא אלא לשם שמים, כי בא אך ורק להתגייר, לכן אתה קרבחו אל תרחיקהו.

מיד ויצא משה לקראת חותנו אמרו יצא משה יצא אהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל וי"א אף ה"א **ארוך" יצא** עמהם (ואולי שיטה זו סבורה שיתרו הגיע לאחר מתן תורה), לכך נאמר **"כבוד חכמים ינחלו"**.

ונשאלת השאלה מה העניין שהקב"ה מצווה את משה במיוחד לתת כבוד לחמיו ולאשתו ולבניו?? וכי יש מחשבה שמשה העניו מכל האדם יתעלם מלכבד את חמיו ומשפחתו??

וכי תאמר בכדי שיצאו עמו גם אהרן ובניו וזקני ישראל, הרי לא בגלל ציוי ה' או משה הם הצטרפו אלא כיוון שיצא משה כולם הלכו אחריו מפני כבודו של משה.

אלא שלפי המדרשים בפרשת יתרו תחילתו של יתרו כלל וכלל לא פשוטה, כי יתרו היה משונאי ישראל כמו עמלק, וכדברי **המדרש באות ו'** שעמלק והמדינים צוררי ישראל, ולכן **יתרו ועמלק היה שותפים בעצה הרעה של פרעה על** עם ישראל, ולכן יתרו מכונה **"פתי"** ככתוב (משלי יט) **"לץ תכה ופתי יערים"** ושם כ"א **"בענוש לץ יחכם פתי"**, (אגב בתרגום יונתן הוא מכונה חמור).

וכשראה יתרו שאיבד הקב"ה את עמלק מן העוה"ז ומן העוה"ב נבהל והתבונן ועשה תשובה, שהרי כתוב **"כי מחה אמחה את זכר עמלק"** ואח"כ **"וישמע יתרו"**, לכן בא יתרו למדבר להתגייר ולתקן מה שחטא נגד עם ישראל, ולא כדברי המדרש בפרשת שמות שיתרו ברח כי לא רצה ליעך רע נגד עם ישראל ולכן בלעם הרשע בפרשת בלק ניבא רע על עמלק כי **"וירא את עמלק" שלא חזר בתשובה, לעומת יתרו שעשה תשובה, "וירא את הקיני, איתן מושבך"**.

וממשיל זאת המדרש משל לצייד שהיה צד צפרים, והצליח לצוד את הראשונה, בא לצוד את השנייה, עפה וישיבה לה על אנדרטה בצורת המלך, חשב הצייד הרי אם אזרוק עליה אבן או חץ וכו', אני מתחייב בנפשי כי אני פוגע בכבוד המלך, התחיל הצייד לשבחה, ואמר לציפור כמה מוצלח בריחה שברחת כך היה בלעם משבח את יתרו ואמר לו **"איתן מושבך" – מדרש זו' ג'.**

וטהר לבנו - יתרו

ואולי היות ונרצחו ע"י ממש מיליוני יהודים צדיקים, לכן בגן עדן זכה למשרת נבוכדנצר מלכו, ולא כתוב שזכה ללמוד תורה בגן עדן ויל"ע בעניין, מצד שני מה יש לעשות בגן עדן אם לא ללמוד תורה ולהנות מזיו השכינה הקדושה?? **ולמה** זכה להתעורר בתשובה, ואולי בגלל שאיכפת היה לו מכבודו של זכריה שנרצח? או שהוא פשוט ניצל את ההזדמנות וחזר בתשובה כיתרו שזכה להרהורי תשובה.

והאם יהודי שלא שייך שיתגייר רק חזר בתשובה האם יכופר לו כמו גוי רשע ורוצח כהיטלר שהתגייר, או היות וגר שנתגייר כתינוק שנולד לכן נמחל לו.

אבל למה שגוי ירוויח יותר מיהודי, או היות ויהודי הוא בעל נשמה גבוהה לא אמור לרדת עד כדי כך והטענה עליו בנפילתו גדולה יותר מהטענה על גוי שפשע ורצח, **ויש לעיין בעניין זה**,

אבל עד כל פנים עצם הדבר שהקב"ה נותן אפשרות כזו של תשובה וגירות לכפר, זה חידוש עצום ונפלא, וזה מלמדנו על הכוח של פתיחת דף חדש שזה יסוד התשובה.

יתרו גר צדק – זכה לכבוד גדול

חטא, כי שם הם מקובלים שווה בשווה כמו כל היהודים, זאת לא זכיתי להבין, הרי **אפילו גויים גמורים יכולים להקריב קורבנות נדבה**, ככתוב כי ביתי בית תפילה לכל העמים, ומה ניחומם בכך?? ומה התועלת שיש להם אפילו בבית המקדש בכך שהתגיירו?

וכמו כן למה לא ניחם את הגרים שיש באפשרותם להיות בסנהדרין כמו שמצאנו בשמיעה ואבטליון שהיו ראשי הסנהדרין??

והתשובה היא על פי **המדרש** כי ה' שמפרש את הפסוק **באיוב** לא **"בחוף לא ילין גר"** שהכוונה שגר גם זוכה וחיוב לאכול קורבן פסח כמו כל יהודי, וגם אם גר התחתן עם בת ישראל והוליד בת, והבת התחתנה עם כהן כשר וילדה בן הרי **נכד הגר ראוי להיות כהן גדול עומד ומקריב על גבי המזבח**, ונמצא הגר מבפנים ובן לוי מבחוץ, וכך מתקיים **"בחוף לא ילין גר"**, כמו כן **"דלתי לאורח אפתח"** זה יתרו שהוריד לו הקב"ה את המן שנאמר **תהלים עח' ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח"**.

ואם כן זה הבטחת ה' בפסוק **"והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפילתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי"**, שיזכה הגר לראות את נכדו מקריב בבית המקדש, כי בבית המקדש הקב"ה נותן לכל גוי להתחבר למקסימום, ע"י שנכדו יהיה כהן.

אומנם להיות בסנהדרין ובעיקר מראשי הסנהדרין בעיקרון גרים לא זוכים להיות ראשי הסנהדרין ורק מפני שלא הו בקרב ישראל המיוחסים גדולים בתורה כשמעיה ואבטליון לכן בדיעבד לקחו אותם לנשיאים וראשי הסנהדרין, אומנם ההבטחה שהם יכולים לקבל נכד כהן, זה דבר שבקלות יכולים לזכות בו לכתחילה ולא בדיעבד.

מה כוחו של אברהם יותר ממשה כלפי המלאכים?

אמר הקב"ה למשה לא נתנה לך תורה אלא בזכות אברהם שנאמר לקחת מתנות באדם ואין אדם האמור כאן אלא אברהם שנאמר (יהושע יד) האדם הגדול בענקים הוי ומשה עלה אל האלקים:

ואכן מצאנו על רוצח יהודים נבוזראדן שר הטבחים שרצח באכזריות בבית המקדש 3 מיליון יהודים ביום אחד כאשר הסנהדרין בראשם, בכדי להרגיע דמו של זכריה הנביא שבעבע בעזרה.

וכשראה נבוזראדן שהדם מסרב להתפייס, פנה אל הדם ואמר **"זכריה זכריה, טובים שבהם איבדתי, האם נוח לך שאהרוג את כולם!?"** ומיד נח הדם מבעבוע, ומיד התבונן שאם על נפש אחת כך הקב"ה מקפיד מה יהיה עליו שרצח 3 מיליון, נבהל והחליט לחזור בתשובה והתגייר עד וחז"ל מעידים עליו **"נבוזראדן גר- צדק היה"**, **ורש"י** בקהלת (ט ז) כתב שזכה לגן עדן, ונבוכדנצר שהיה המלך שלו בחיים, משמש לו כעבד בגן עדן.

ואכן זה מזעזע כמו שהיטלר אחרי שרצח 6 מיליון יהודים, **ירצה להתגייר והכל ימחק לו** כאילו לא היה, אבל אכן כן, **"הרוצח הגדול והנורא זכה לגן עדן"**, כי התשובה עזרה לו כשהתגייר לשם שמים.

זה מספר שנים לימדתני נביא ישעיהו ושם נה' מדובר שם שהגר לא יאמר מה יהיה עלי ומה תקוותי הרי אין אני 12 השבטים ואין לי מקום לשכון בתוך אחד השבטים, (להבדיל מה שקרה למקלל שבט דן גירש אותו כי אביו היה מצרי, ואכן בבית דינו של משה יצא חייב, ומתוך זה יצא וקילל את ה' רח"ל), וכן הסריס שאין לו יכולת להוליד ילדים והוא בצער מה יהיה ישאר אחריו??

ושם כתוב שהקב"ה מבטיח **לסריסים שיתן להם יד ושם בבית המקדש** במושב הסנהדרין, ששם יהיה מקומו ושם יזכר שמו, על פי דברי **המצודת דוד**.

ולכאורה אין כוונתו שכל הסריסים הצדיקים יהיו מעא' חברי הסנהדרין וגם לא הכוונה לחלקם אם יהיו תלמידי חכמים מופלגים, כי אם כן למה לבני הנכר הגרים לא הובטח כזאת הלא מצאנו ששמעיה ואבטליון שהיו בני גרים וזכו להיות נשיא ואב בית דין, אלא כנראה יד ושם שיוזכרו שם לטובה על ידי חברי הסנהדרין וכדברי **הרד"ק** שתוך חומות העזרה יזכר שמו כי שם ימצאו החכמים תמיד ויזכרו מעשי החסידים החיים ושנפטרו מהעולם.

ואומנם לגרים הובטחה הבטחה שונה, **"והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפילתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים"**, וממשיך הנביא **"נאם ה' אלוקים מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו"**.

ואת החלק האחרון הבנתי, שכל הגרים יהיו מלוכדים יחד כמו שבט הגרים, ואם בראשם יהיה רבי עקיבא זה יהיה קבוצה לתפארת.

אבל את החלק הראשון שהם יזכו להקריב קורבנות בבית המקדש, ושם הם מקובלים באהבה, וכדברי **רש"י** **"לכל העמים"** - ולא לישראל לבדם: וכן דברי **מפרשי הנביא** שבבית המקדש יוכלו להקריב קורבנות נדבה ולא רק על

כתוב במדרש כה' א' שבזמן מתן תורה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, עשה בו הקב"ה קלסטירין של פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה אי אתם מתביישים הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו?

וטהר לבנו יתרו

ואילו היו רוצים לחמוק מהאיסור היה באפשרותם להתגלות כמלאכים לפני האכילה, ואם רצו רק לזכות את אברהם אבינו בכל פעולות מצוות הכנסת אורחים היו מתגלים רגע לפני הגשתם לפיהם, אלא בוודאי ראו זכות לאכול ממאכלי הצדיק באדם.

לכן טען הקב"ה למלאכים אתם מודים בעצמכם, שכוח צדיק עצום מכוח המלאכים, ומכוח קיום המצוות של המלאכים שאינם מצווים ועומדים.

כי תורה שלומדים בני אדם עם יצר הרע ומקיימים אותה אפילו המלאכים לא יכולים להגיע לקדושה שכזו, ולכן ניתנה תורה לבני אדם ולא למלאכים.

נעשה נמחק נשמע נשאר

להיזהר בשמיעה, הכוונה לשמוע עד הסוף ולא חצאי דברים ולא לחשוב הבנתי כבר ואין צורך לי לשמוע עד הסוף, כי אז ההבנה שונה לחלוטין ממה שהשמיע רוצה, כמו כן לפחות מעכשיו נשמע על מנת לעשות ולקיים באופן מושלם כל מה ששמענו, ואולי באופן שאדם שומע על מנת לקיים הכל, בזה מקיים את הנעשה שכביכול נשבר לעם ישראל.

ואולי כלול בזה, שגם אם היצר בוער בנו, ורחוקים אנו מיראת שמים טהורה, בכל זאת עלינו להשקיע לשמוע הרבה דברי תורה ומוסר, ולהתפלל שנזכה שהשמיעה הזו תביא אותנו ליראת שמים טהורה עומדת לעד.

וכפי שאמרו בשם גדולי ישראל, שכל דברי המוסר ששמענו רובצים על פתח הלב, ויום אחד יום שהלב נפתח סוף סוף, אזי כל דברי התורה והמוסר ששמענו ושרבצו בפתח הלב מיד הם חודרים אל תוך הלב ומביאים את האדם לשינוי אמיתי ולתשובה שלימה ברת תוקף לאורך ימים עד יום מותו בתשובה שלימה אמין ואמן.

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבית ישראל - למה נשים ראשונות במתן תורה

ואם כן כך היה בבריאת העולם, שלולי הנחש שניצל את קנאת האישה, אכן האישה הייתה כנועה לבעלה ומקבלת את מה שמסר לה בשם ה' בשלימות, ולא הייתה מעזת פניה להכשיל את בעלה, וגם לא להיכשל בעצמה, ורק בגלל שהנחש ניצל חולשתה, פרץ בה פרצה, שמאותו היום והלאה, יש באישה עזות וחוצפה שבקנאתה יכולה להרוס ולקלקל כפי שחווה קלקלה וגרמה מוות לעולם.

ולכן מאז קלקול הנחש כביכול אין ברירה והקב"ה היה צריך קודם לצוות את הנשים על התורה, כך שהן לא יקנאו בבעליהם, וכך לא יכשילו את בעליהם, ויותר מזה, ברגע שהן קבלו את הכבוד שקדמו לבעליהם, כבוד זה ידרבן אותם לשמר עצמם ואת בעליהם ואת בניהן לקיים את הציווי שזכו לקבל ראשונות עוד לפני בעליהם, **ואכן כל תשובות המדרש מתחברים ליסוד אחד**, שאם יש קנאה לטובה אזי הדחף של האשה גורם טוב לכל המשפחה.

ואכן אישה היא **עזר כנגדו**, זכה עזר לא זכה כנגדו, שאם אדם מכבדה יותר מגופו, וגורם לה בכל מיני דרכים, קודם כל בדוגמא אישית, וגם בדיבוריו וגם בכל מיני דרכים שיקבל מרבותיו ומידידיו הצדיקים, שקנאתה תהא בגדולי ישראל ובמשפחות שיראת שמים על פניהם, אזי היא תהיה הגורם הכי חזק בבית שתדחוף בכל עוצמתה שהבית יהיה בית של יראת שמים ולימוד תורה בהתמדה עם שאיפות טהורות לגדול בתורה ובמצוות.

ולכאורה לא מובן, מה הטענה למלאכים שהם כפוי טובה לאברהם שנתן להם לאכול ואצלו, הרי אדרבא הם המלאכים עשו טובה לאברהם שבכדי לא לביישו עשו עצמם כאילו אוכלים?

אלא למלאכים היה זכות לקבל כביכול שיריים מאברהם הצדיק, ולכן למרות שהם מלאכים הם התלהבו כאילו לאכול מהאוכל שהצדיק נתן להם. **עד** כדי כך שהסכימו לאכול אפילו בשר וחלב למרות שזה איסור שאפילו ילד יודע שזה אסור, וכלפי המלאכים לא שייד קודם מתן תורה, אלא הם אכלו כי שיריים של צדיק היה חשוב יותר מאינו מצווה ועושה.

במדרש רבה על הפסוק **"שמעו דבר ה'"**, משל למלך שאמר לעבדו שמור לי 2 כוסות הללו, והיה עגל אחד בפתח הארמון ונגח את העבד ונשבר אחד מהכוסות, והיה העבד עומד ורותת מפחד לפני המלך, אמר לו המלך למה אתה רועד? ענה העבד כי נגחני עגל ושבר אחד משני הכוסות, **"א"ל המלך א"כ לפחות מעכשיו תיזהר כראוי על השני**.

כך אמר הקב"ה **2 כוסות** מזגתם בסיני **נעשה ונשמע**, ואתם **שברתם נעשה** כי עשיתם לפני עגל, **הזהרו בנשמע** ולן כתוב **"שמעו דבר ה' בית יעקב"**.

הסבר נוסף **"שמעו דבר ה'"** אמר להם, הנה אם יפול אדם מראש הגג וכלגופו נפצע, הרופא צריך לחבוש ולרפאות את כל אבריו הפצועים, נמצא כולו תחבושות ורטיות,

אבל הקב"ה אינו נוהג כן, אלא רמ"ח אברים באדם והאוזן אחד מהם, וכל הגוף מלוכלך בעבירות והאוזן שומעת וכל הגוף מקבל חיים, ככתוב **"שמעו ותחי נפשכם"** לכך אמר **"שמעו דבר ה' בית יעקב"** וכן אתה מוצא **ביתרו שע"י שמיעה זכה לחיים** ששמע ונתגייר שנאמר **"וישמע יתרו"**.

במדרש רבה כתוב, למה נשים כתובות ראשונות במתן תורה, תשובה ראשונה: כי הן מזדרזות במצות, תשובה שניה, כדי שתהיינה מנהיגות את בניהן לתורה.

ואילו רבי תחליפא מקיסרין אמר, שהקב"ה אמר שכשבראתי את העולם קודם ציותי את אדם הראשון ואחר כך נצטווית חוה – **בפסטות הכוונה שאדם הראשון סיפר לה על הציווי**, ועברה האשה על האיסור וקלקלה את העולם, עכשיו אם איני קורא לנשים תחילה הן מבטלות את התורה, לכך נאמר **"כה תאמר לבית יעקב"**.

ומשמע מהמדרש הזה, שחווה אכלה מעץ הדעת זה בגלל הקנאה שהקב"ה ציווה את האדם ראשון ולא אותה, ולפי זה מובן שהנחש בא לפתות את האישה כי דעתן קלה וגם בגלל שבתוך ליבה קינאה בבעל שהוא הראשון והעיקר, ומתוך קנאה התפתתה וקלקלה.

ואכן מתוך העונש של האישה שהוא הבעל ימשול בד, משמע שבזה כביכול התמרדה, ובזה התקללה.

ולכאורה, האם הקב"ה לא ידע תחילה בעת בריאת העולם שהאישה קנאית היא, ומתוך קנאתה יכולה היא להכשיל את הבעל ולהפילו?

אלא יתכן, והנחש היה כמו עמלק שקירר את האמבטיה, שכל העמים פחדו להילחם בעם ישראל, ורק בגלל שעמלק פרץ גדר ובא להילחם לכן כולם העזו להילחם בעם ישראל.

וטהר לבנו - יתרו

צרות, ואז הבעל יחלוש על שלום ועל אהבה ואחוה, רק צרות יהיה לו עם אשתו, אזי כדאי שהאשה תהיה לעזר וכך יהיה הכל טוב בזה ובבא אמן ואמן.

אשרי מי שיש בביתו אהבה ואחוה שלום ורעות, כי המילה **רעות** היא נקראת **בשורוק**, שענינו ידידות וחברות, אבל אם אין שלום אז הרעות נהפך ל**רעות** עם **חולם** -

ויהי ממחרת

ואם אכן בכוונת רש"י שיתרו בא ביום כיפור, אם כן תמוה מאוד ואכן כך הקשו בעלי התוס' איך שחטו עולה וזבחים מה שלא נצטוו ואהרן וזקני ישראל אכלו ושתו ביום כיפור שהיה לאחר מתן תורה?!

לכן הדעת זקנים - דוחק להסביר שהאכילה של אהרן והזקנים עם יתרו בסעודה לא הייתה ביום כיפור אלא כמה ימים אחר כך.

אבל המזרחי חולק על בעלי התוס' והרמב"ן, וטוען שאכן אכלו גדולי ישראל סעודה ביום כיפור ראשון, כמו שמצאנו שאכלו ביום הכפורים כשנבנה בית המקדש הראשון בגלל השמחה העצומה, וקל וחומר ביום שהוריד התורה והלוחות, בפרט שעדיין לא נצטוו בו ישראל, רק אחר רדתו מן ההר, וירידתו היה ביום הכפורים עצמו.

ועל טענתו הראשונה ראיתי שטוענים שבבית מקדש ראשון נחשב להם לחטא מה שאכלו ביום כיפור, רק נמחל להם החטא, ועל הטענתו השנייה יש מקשים שמה שידע שאסור היה עליו למנוע מיתרו ומגדולי ישראל לשחוט ולאכול ביוכ"פ, ולהודיע להם שמונע זאת מהם כי בהר נצטווה על יוכ"פ.

וראיתי בספר **גור אריה**, שגם טוען שאכלו ביום כיפור, ובסיבת ההיתר כתב שבשנה ראשונה עדיין לא נצטוו ישראל על יום הכיפורים, כי סיבת יוכ"פ נוצר רק באותו זמן ולא קודם, שבשביל שנתרצה הקב"ה ביום הכיפורים הוקבע יום זה ליום סליחה וכפרה לדורות (**רש"י דברים ט, יח**), ולא הוקבע יום כיפור במתן תורה אלא רק מיום כיפור שני והלאה.

ולכן רציתי לתרץ שהסעודה של יתרו הייתה במוצאי יום כיפור, ולמחרת הכוונה מוחרת ירידת משה מן ההר, כי היות והסעודה הייתה בלילה זה כבר שייך ליום של יאי תשרי והבוקר שמגיע עדיין הוא באותו יום, לכן פרש"י ממחרת רדתו מן ההר שאכן היה באמצע יום כיפור, שוב מצאתי שכיוונתי בזה לדברי ה"ט"ז, **אבל אם כך קשה שאסור להקריב קורבנות בלילה?**

ואומנם ראיתי **בחיי אדם כלל קלח'** שהביא **מתנא דבי אליהו**, שבימים שמושה עלה לשמים היהודים נהגו כל אותם הימים צום ותענית בימים ולא בלילות, וביום אחרון שבכולם דהיינו בעשרה בתשרי גזרו תענית לילה ויום, ולפיכך נקבע אותו יום דהיינו יום הכפורים לכפרה לעולם, ולפי שהיו ימים אלו ימי רצון מאז, לכן בכל שנה ושנה מתעורר עוד הרחמים למעלה והם ימי רצון.

והנה מצד אחד מוכח כדברי הגור אריה שהצום לא נקבע כחוק עולם קודם אותו יום כיפור, אבל עדיין קשה שלכאורה אם קבלו עליהם צום לילה ויום איך יהיה מותר להם להפסיק את הצום? ולמרות שהם ציבור ולרוב ראשונים עי' **רא"ש תענית א' ו'** אם נענו על בקשתם כגון שצמו שירדו גשמים וירדו גשמים באמצע התענית הרי שהתבטלה סיבת הצום באמצע הצום ואין צורך לסיים את הצום.

אבל כאן רצו שיקבע יום זה ליום צום לילה ויום לדורות שישמש יום סליחה וכפרה, ואם כן מדוע שיפסיקו את הצום ויאכלו בסעודת יתרו?

רש"י מביא בשם **הספרי** ויהי ממחרת - שזה היה מוצאי יום הכפורים, וזהו **ממחרת רדתו מן ההר**.

וכן מוכח **במדרש תנחומא** שיתרו לאחר מתן תורה בא כי גדרש על יתרו **"ובשמחתו לא יתערב זר"**, אמר הקב"ה בני היו בשעבוד מצרים ויתרו היה יושב שוקט ובוטח אינו דין שישמח בשמחת תורה.

ולמרות שיתרו הסתכן שהשיא בתו למשה שקרא שם בנו אליעזר ע"ש שה' הצילני מחרב פרעה, וממילא יתרו ידע שמושה נתחייב מיתה לפרעה וממילא הסתכן יתרו משליחי פרעה שיפגעו במשה ובו, ולמרות שעזב מרצונו את כהונת כהן מדין שזה הפסד כבוד וממון, ומזה סבל הוא ומשפחתו רדיפות בכל זאת עדיין זה לא משתווה לסבל הנוראי של גלות עם ישראל במצרים, משא"כ משה שכן נחשב שהיה בגלות כי נותק מהוריו וגלה ממשפחתו כשנמלט מחרב פרעה שהיה על צווארו.

והסבל הנורא ביותר שהיה למשה שבנו בכורו במקום שיהיה לשם ה' הוא היה לשם ע"ז? כפי התנאי שהתנה עם יתרו עד שיתרו יכיר באמת שהיא היהדות ויתגייר אז גם בנו גרשום גם יהיה לה' ולא לע"ז, וזה היה יסוריים נפש איומים ביותר למשה שהשכינה הייתה עמו כשנולד והוא נותן התורה לעם ישראל ובנו בכורו רח"ל לע"ז אין ייסורים גשמים שמשותווים ליסוריים עינוי נפש אלו).

וטוען רש"י להוכיח כדברי הספרי, שהרי ממתן תורה עד יום כיפור היה משה בשמים, ולא היה יכול לדון את העם, ואם תאמר שהיה זה קודם מתן תורה גם אי אפשר שהרי כתוב כאן **"והודעת את חוקי וגו'"**.

ולמרות שהפרשה מספרת על מתן תורה שהיה בסיון לפני יום כיפור, טוען רש"י שאין מוקדם ומאוחר בתורה, והתורה הקדימה את סיפור הגעת יתרו שהיה בשנה השניה (כאשר סופרים מתשרי), והוכיח זאת רש"י מכך שכתוב בפרשתנו שמושה שלח את יתרו חזרה למדין, ובחומש במדבר מוכח שזה היה בשנה השנייה לאחר קביעת המחנות והדגלים.

ומפשטות לשון רש"י משמע שמלבד שויהי ממחרת משמעותו ממחרת ירידתו מן ההר דהיינו ממחרת יוכ"פ, גם משמע שזה ממחרת הגעת יתרו שבעצם לפי זה יתרו הגיע ביום כיפור.

והנה הראשונים (**ראה חזקוני ורמב"ן**) מקשים על רש"י שהרי כתב רש"י שלמחרת יוכ"פ משה הקהיל את העם ולימד אותם כל מה שלימד אותה ב' בשמים, וגם ציווה אותם על מלאכת המשכן, ואם כן מתי היה למשה זמן לדון את עם ישראל מבוקר עד ערב ביום שלאחר יום כיפור?!

ומתרץ החזקוני שמושה שפט **"את העם"** ולא כל בני ישראל, שלימד ושפט רק את אלו שלא התעסקו במלאכת המשכן, וראיתי מפרשים שהערב רב הם תבעו את עם ישראל שישתפו אותם בביזת מצרים, או שהיוצאים האחרונים מהים שאספו פחות מהראשונים דרשו שיחולק השלל בשווה, ואולי כי גם הם רצו לתרום הרבה למשכן.

ולפי זה מובן שביום הראשון של ציווי תרומות והקמת המשכן בו ביום גם דן משה כל אותו יום, כי היה עיקובים בתרומות בגלל טענות הערב רב או האחרונים שעלו מהים.

וטהר לבנו יתרו

מתן תורה בסיוון שקדם, כי הקב"ה מקדים רפואה למכה, שאת המסיבה הזאת של נתינת לוחות שניות לא הרסו, ולא נהרסה המסיבה לעולם, אלא יום זה לנצח משמש יום שליחה וכפרה, ואכן היות וזה גם יום של נתינת התורה שלא נשברה לכן אין ימים טובים לישראל מיום כיפור ומיום טו' באב, וכמפורש בגמרא **תענית לא'**.

זכמו כן יש ללמוד מיתרו, שיהודי אחד אפילו גר יכול לגרום שמחת התורה לכל עם ישראל, והתורה רצתה ללמדנו עוד קודם מתן תורה שהיה בסיוון, שנדע עד כמה עלינו להתחזק בשמחת התורה, וכל יהודי ישתדל לשמוח ולשמח אחרים באור התורה בכל דרך ששייך.

ואולי משה רבינו שלא מופיע שהשתתף בסעודה כפי שרשי"י תמה, שימש את האוכלים אבל יתכן שהוא עצמו לא אכל, ולמרות שמהם כמלך ומלך שמח על כבודו אין כבודו מחול, וא"כ אין התיר משה לשרת את הסועדים, ואיך הסועדים הסכימו לקבל את שירותו, אלא יתכן שמהם בכוונה שית ולא אכל כך בלט שלא אכל, כי לא רצה שיהיה מעשה רב שאוכלים ולא צמים ביום כיפור, כי אולי מעשה משה אם היה אוכל היה קובע זאת לדורות, ולכן לא כתוב שהוא אכל, לסמן שאכילה של אהרן והזקנים לא יקבע לדורות רק ביום כיפורים יחיד זה, **(ועי' עוד משך חוכמה)**.

ולא נשכח שמהם רבינו צם 40 יום ולילה ולא ישן, ומילא בשמים הוא כמלאך, אבל כשירד חזר לטבעו של אדם ובכל זאת לא כתוב שאכל, ויתכן שמהם באמת לא היה רעב כי ב40 יום בשמים הוא נהיה שבע מהתורה שלמד וכפי שכתבתי בעלון ובספר על שבועות, ואולי אם אכן משה לא אכל בסעודה רק השתתף בכך שהגיש עדיין לא הרגיש רעב כמאמר חז"ל מכאן שהנהנה מסעודה שתלמידי חכמים מסובין כאילו נהנה מזיו שכינה.

וישמע יתרו את כל וגו' – ומה יתרו לא שמע? ולמה?

ושתיה ושינה, בכל זאת מפני כבודן של ישראל משה לא סיפר זאת ליתרו.

ולכן יתרו לא הבין איך משה במשך יום שלם דן את עם ישראל לבד, וטען למשה הרי בן אדם אמור לקרוס בעומס עצום שכזה, אבל אם יתרו היה יודע שמהם היה 120 יום למעלה בשמים וחי כמלאך בלי אוכל ושתיה ושינה, היה מבין שמהם לא אדם פשוט אלא כמלאך הוא.

וזה מלמד שיתרו לא ידע כלום על חטא העגל, וכל זה בגלל כבודם של ישראל שלא יתבזו אפילו מאדם אחד ששמו יתרו.

וייתכן שמהם רבינו כדיבר עם יתרו לא התעכב לספר על מלחמת עמלק רק התמקד בעיקר ביציאת מצרים, ואכן לפי תגובת יתרו שאמר **"ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים"**, ולא הזכיר את עמלק, כי משה הבליע זאת, והסיבה כי עמלק הגיע כי רפו עם ישראל מדברי תורה, וגם פגע בהנחשלים שבעם ישראל, וזה גם מבייש את עם ישראל, משא"כ יציאת מצרים שכולו שבת וכבוד לעם ישראל ולי"ע.

והתורה רוצה להקדים סיפור יתרו שהיה בתשרי עוד לפני מתן תורה שהיה קודם בסיון שזה עיקר הפרשה, כי התורה

נראה לתרץ שמצד שני היה להם להפסיק את הצום ולשמוח ולהודות לה' על הנס וכדברי **הרא"ש** שמחלק בין ציבור ליחיד, ובפרט כאן שזה יום שנתנה בו תורה, - לוחות שניות תחת הראשונות שנשברו, וכלפי עצרת כתוב **בגמרא פסחים (סח:)** – א"ר אלעזר: הכל מודים בעצרת דבעינן **"לכס"**, דהיינו לאכול ולשמוח בו בהנאת הגוף, מאי טעמא? יום שנתנה בו תורה הוא.

וייתכן שאכן עם ישראל הסתפקו האם להמשיך לצום למרות קבלת התורה בלוחות השניות, כי הם רצו או שאכן הקב"ה בגלל הנהגתם בשנה ההיא קבע יום זה ליום צום מלילה עד לילה כי הוא נקבע ליום שליחה וכפרה.

ומצד שני רצו לאכול ולשתות ולשמוח בשמחת נתינת התורה בלוחות השניות, ושמחה זו לכו"ע בעינין לכס בעצרת כי זה יום שניתן בו תורה.

ואולי מחמת הספק ובפרט שלדורות לא חוגגים ביום כיפור בסעודה למרות שביום זה ניתנו הלוחות השניים, אלא צמים את יום הכיפורים מערב עד ערב, לכן עם ישראל נהג בשב ואל תעשה והמשיכו לצום, אבל הקב"ה כיוון שבדיוק ביום זה לאחר שמהם ירד עם הלוחות, ולאחר השמחה ששמחו עמו, לאחר כל זאת הופיע יתרו עם עולות וזבחים ועשה סעודה גדולה, וזה הכריע לעם ישראל שיש להפסיק את הצום ולשמוח בקבלת הלוחות השניות כביום מתן תורה של שבועות/עצרת, ובפרט שיתרו הביא עולות וזבחים שזה בדיוק הקורבנות שהיה במתן תורה של שבועות **(ועי' משך חוכמה)**.

ולכן גדולי ישראל אהרן והזקנים גם בלי שכתוב שיתרו הזמין אותם, הלכו לאכול בסעודת יתרו, כי רצו להורות לעם שהצום הפסיק ועליהם לחגוג בסעודה את יום מתן תורה.

ואולי היות וסעודת יתרו גרמה הפסקת הצום וחגיגה לכבוד התורה ועם ישראל, לכן הקדימה התורה את כל סיפור יתרו למרות שהיה בתשרי ואילו עיקר הפרשה על

לפי פירוש רשי"י וכפי שהארכתי במאמר הקודם, יתרו הגיע למדבר בדיוק לאחר שמהם ירד מההר עם 2 הלוחות השניות, כמו כן יש לתמוה שרשי"י כותב על וישמע יתרו מה שמועה שמע ובא – קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, ופלא איך יתרו לא שמע על חטא העגל?

ואיך יתרו לא שמע על שחתנו משה היה בשמים 120 יום כמו מלאך בלי אוכל ושתיה ושינה ולמד תורה מבורא עולם אישית!! וגם משה בשיחתו לא דיבר מאומה על כך, רק התמקד בעיקר בניסי מצרים וכפי שאני יוכיח בהמשך.

ואילו היה יתרו מקדים ביום, הרי שלא היה מוצא את משה, והיה מגלה שמהם בשמים והיה מגלה שמהם אמור להוריד לוחות שניות במקום הראשונות שנשברו בגלל חטא העגל.

והקב"ה חס על כבודם של ישראל, לכן הסתיר מידע מבייש זה מיתרו, שלא ישמע שעם ישראל למרות כל הניסים שה' עשה להם וקירבם אליו באופן מדהים מעל הטבע, בכל זאת חטאו בע"ז רח"ל, ולמרות שחזרו בתשובה עדיין הבושה נוראה.

ולכן גם משה לא סיפר על זה ליתרו כלל, למרות שאם היה מספר ליתרו על העוצמה שביהדות שבהתקרבות לה' אדם התעלה כמו מלאך וכפי שמהם עצמו חי 120 יום בלי אוכל

וטהר לבנו - יתרו

באהבה אמיתית נוכל לקרבן לתורה, ונגיע גם אנחנו לאיש אחד בלב אחד כפי שהיה בא' סיוון, שזכינו לקבלת תורה לזכות לראות את מלכנו כפי שהיה במתן תורה, ויתקיים בנו וישמענו ברחמי שנית לעיני כל חי הן גאלתי אתכם אחרית כראשית להיות לכם לאלוקים.

הקדושה באה ללמדנו עד כמה הקב"ה איכפת לו מכבודנו, ואם כן נקפיד גם אנחנו על כבוד חברנו וכבוד כל יהודי, ואכן כך נתנהג באהבה ובכבוד לכל יהודי באהבה שאינה תלויה בדבר, אלא אהבה כי הוא יהודי בן של מלך שיש בו נשמה, ככתוב על תלמידי אהרן שנאהב את הבריות, כי

כיבוד הורים – נלמד מדמא בן נתינא, רעיון מה מיוחד כל כך בסיפור שלו

אותו ביושבו בשולחן כבוד, ובכל זאת שתק לה ולא הכלימה!! שזה גם הפסד כסף וגם ביזיון והשפלה מחרידה!! ובדוחק אפשר לתרץ שסיפורו של רב דמי לא הכירו עולא ורבי אליעזר, וזה פלא כי זה סיפור די מרעיש ומפתיע!! ובפרט שכך נפסק להלכה ברמב"ם ממרים ו' ז'.

הגמרא בקידושין בסוגיית **כיבוד הורים** דף לא' מביאה ששאלו את עולא: עד היכן כיבוד אב ואם? וכן שאלו את רבי אליעזר, וענו שניהם לתלמידיהם צאו וראו מדמא בן נתינא שבקשו ממנו חכמים אבנים לאפוד 600 אלף שכה, ולרב כהנא: 800 אלף, והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו, ולא ציערו.

יעוד קשה שהרי נפסק להלכה שמותר להעיר את האבא הישן אם זה רצון האבא, כגון בשביל רווח כספי גדול, כמובא בספר **חסידיים שלז'** וכן **ערוך השולחן רמ' מ'**, ואיך לומדים מדמא שלא העיר את אביו דיני כיבוד אב ובפרט שזה משמש דוגמא לתלמידים בגמרא ולדורות?

לשנה האחרת נתן הקב"ה שכרו, שנולדה לו פרה אדומה בעדרו. ושוב נכנסו חכמי ישראל אצלו, אמר להם: יודע אני בכס, שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם אתם נותנים לי, אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא.

ואולי דמא אכן לא העיר את אביו אפילו בהפסד עצום של מיליונים, כי הכיר בוודאות את אביו שכסף אצלו לא במקום הראשון!! אלא סדר יומו חשוב לו יותר מכל רדיפת ממון אפילו סכום ענק.

ולאחר מכן מובא בגמרא שכאשר בא רב דמי, סיפר שפעם אחת היה דמא בן נתינא לבוש בגד זהב והיה יושב בין גדולי רומי, ובאתה אימו וקרעתו ממנו, וטפחה לו על ראשו וירקה לו בפניו, ולא הכלימה.

וממילא מובן איך הגיע גוי עובד ע"ז לדרגא גבוהה עד כדי כך לכבד את אביו, כי אבא שאצלו יש סולם ערכים ערכי ועקבי, שכסף זה לא על חשבון סדר היום, ממילא לאבא כזה יש זמן ערכי להיות ולהשקיע בחינוך הילדים באהבה רבה חינוך שמשתרש עמוק בילד, שלא מוותר על החינוך הטוב שנהפך להיות כטבע בנפשו.

ולכאורה קשה שלכאורה על השאלה עד היכן כיבוד אב לכאורה מתאים הסיפור של רב דמי יותר מהסיפור עם אבן החושן, שהרי בסיפור עם אבן החושן זה רק מניעת רווח, ואילו בסיפור של רב דמי שם מדובר שהורה עושה לו נזק אישי בידיים ומקלקל לו דבר יקר מאוד, וגם ביזתה

ולא נהיה כמו אותו אבא מיליונר שהבן בא אליו יום אחד ושאל אותו: אבא כמה אתה מרוויח לשעה, והאבא ענה לו 400 דולר, ואז הילד הלך לחדרו ובדק בקופת החסכונות שלו כמה כסף יש לו, וגילה שיש לו רק 100 דולר, אז הוא בא לאבא ואמר לו, אבא! לפי החשבון רבע שעה זה 100 דולר, הנה לך 100 דולר מכל חסכונתי, ואנא התפנה ודבר עמי רבע שעה!!

האבא הזדעזע, והבין עד כמה הוא רדוף אחר הכסף, שהוא מרמה את עצמו שזה בשביל הילדים, אבל הילד מוכיח לו שזה שקר!! אוי לאותה בושה!! והלוואי וגם אנחנו נהיה בעלי ערכים טובים שלא הכסף יהיה מקום ראשון במטרות חיינו, ושהילד ירגיש זאת, וידע זאת בוודאות מוחלטת!! ונשקיע בזמן איכות עם ילדינו באהבה אמיתית וכך יהיה לילדנו חינוך טוב, והם יכבדו אותנו גם בדור של עקבתא דמשיחא חוצפה יסגא!!

ואתה תחזה אנשי חיל וגו' - וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר

שהציע, ורבי אברהם בן הרמב"ם אומר שמה אכן שאל את הקב"ה כפי שביקש ממנו יתרו, וקצת פלא מדוע בפרשתנו לא מופיע שמה שאל וקיבל אישור מהקב"ה על הצעת יתרו?

והנה בחומש דברים מופיע שהרעיון לשים שרי אלפים ושרי מאות וכו' בא ממה רבינו והציע זאת לעם, ופלא עצום שלא מוזכר שם בפסוקים את שמו של יתרו שהוא בעל הרעיון כמובא בפרשתנו, ושהסכים עמו ה',

ובאמת רש"י כתב שיתרו אמר למשה שיראה ברוח הקדש לבחור אנשי חיל ואמת יראי אלוקים ושונאי בצע, וכתוב **"ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל"**. ומדייק הספורנו משה חיפש ולא מצא אנשים עם כל המעלות הללו, לכן בחר אנשי חיל בקיאים וחרוצים שיגיעו לחקר האמת בזריזות, כי לעניין המשפט יותר חשוב מעלות אלו מסתם יראי אלוקים.

ובכלל בדעת רש"י משמע שהרעיון לא קשור לא ליתרו וגם לא למשה רבינו, אלא משה רבינו נצטווה על מינוי הדיינים שרי אלפים וכו' על ידי הקב"ה וכפי שכתב שם דברים בפסוק ט' **"ואומר אליכם בעת ההיא לאמר"** - מהו לאמר אמר להם משה לא מעצמי אני אומר לכם אלא מפי ה', וכן מוכח בפסוק יב' - רש"י.

ואילו בדברים כתוב שמה ביקש מעם ישראל שימצאו לדיינים אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם: ובסופו של דבר כתוב שנתן עליהם חכמים וידועים בלי מעלת נבונים, וכתב רש"י בדברים, אנשים חכמים וידועים - אבל נבונים לא מצאתי, זו אחת משבע

והנה בפרשתנו, יתרו כשהציע אמר למשה שמע בקלי איעצך ויהי אלוקים עמך, וסיים דבריו **"אם את הדבר הזה תעשה וציווך אלוקים"**, ובסוף כתוב **"וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר"**: ורש"י מפרש שיתרו ביקש ממה שישאל ויבקש רשות מהקב"ה אישור לרעיון

וטהר לבנו יתרו

מדות שאמר יתרו למשה, ולא מצא אלא ג' אנשים צדיקים חכמים וידועים:

והדברים קשים לכאורה, שאם כן יש **סתירה בפסוקים**, שהרי בפסוק קודם כתוב **"וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר"**, ואילו בפסוק הזה כתוב שבחר רק אנשי חיל, אז אי"כ זה לא **בדיק כל מה שיתרו אמר**!!! וכפי שרשיי כתב בדברים משה מצא רק 3 מתוך 7 דרישות שדרש יתרו מדיינים? וגם מדוע בדברים לא כתוב שמשה חיפש כפי דרישות יתרו הכתובים בפרשת יתרו? ועיין מאמר קודם שעניתי בדרך מסוימת על חלק מהשאלות.

וגם קשה, שמשה רבינו בפרשת דברים אומר על הסיבות שברצונו לשים שרי אלפים ומאות וכו', כי איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם, וכתב רש"י "ומשאכם" - מלמד שהיו אפיקורסין, הקדים משה לצאת אמרו מה ראה בן עמרם לצאת שמא אינו שפוי בתוך ביתו, אחר לצאת אמרו מה ראה בן עמרם שלא לצאת מה אתם סבורים יושבויועץ עליכם עצות רעות וחושב עליכם מחשבות (ס"א מצות וחשבונות):

ונשאלת השאלה אם זה היה במוצאי יום כיפור, מתי כבר הספיקו עם ישראל לזלזל כך במשה רבינו, הרי ממתן תורה עד מוצאי יום כיפור במשך 120 יום היה משה בשמים, ורק פחות מחודשיים היה להם מיציאת מצרים עד מתן תורה, ובתקופה קצרה כל כך כבר עם ישראל בדקו אם איחר או הקדים לבוא מביתו?!

ויתר משמע שזה היה במשך כל השנה בה התעכבו בהר סיני, בעיקר בתקופה שמשה רבינו העתיק אהלו הרחק ממחנה עם ישראל, שאז עקבו אחריו בבואו ובצאתו ככתוב בפסוקים, ואז שהיה דרך ארוכה לעקוב אחרי משה אולי אז נכנס רוח רעה ומחשבות פסולות ורעות נגד משה רבינו, ואכן **האבן עזרא** מסביר שמשאכם הכוונה שביקשו לחם מים ובשר עוד לפני מתן תורה.

לכן נלענ"ד בדרך אפשר, שאכן יתרו הציע למשה רבינו מיד במוצאי יום כיפור כפי שמשמע ברש"י בפרשתנו,

ומשה רבינו שמע בקול יתרו דהיינו ששאל את הקב"ה, והקב"ה הסכים שמשה לא ישא לבדו אלא יחלק את העול בין שרי אלפים וכו' כהצעת יתרו, אבל על 7 מידות שדרש יתרו שיהיו בדיינים זה לא שאל משה את ה', כי אם שאל וה' הסכים, היתכן שלא מצא כהסכמת ה' אנשים שיש בהם כל 7 מידות טובות שדרש יתרו?

אומנם משה רבינו ממוצאי יום כיפור חיפש לקיים באופן מושלם דיינים עם 7 הדרישות שדרש יתרו, ולכן כתוב שמשה שמע בקול יתרו ועשה ככל אשר אמר, כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה.

אבל משה לא מצא דיינים מושלים ב7 המידות, ועברו מספר חודשים ועדיין משה רבינו לא מצא, כאשר משה רבינו ראה שעם ישראל שמחכים לו מזלזלים בו וחושבים עליו רע, החליט לא לעכב יותר את העניין, כי לא רצה שעם ישראל יחטא בזלזול בצדיק, ושלא יחטא ולא יענש שום אדם בסיבתו, וגם לחלק את האחריות של דין התורה על הרבה דיינים, וכלשון רש"י **נטל את העונש מכס ונתנו על הדיינים**, ולכן חתך כביכול בדרישות יתרו שלא מצא, והחליט מיידית למצוא דיינים מתאמים חלקית העיקר שעם ישראל לא יחטאו בזלזול בצדיק.

ואולי על זה שהוא מוותר בחלק מדרישות יתרו, על זה שאל בדעת העם, כי על ההחלטה על מינוי הרבה דיינים הוא לא צריך את הסכמת העם, כי משה אמר פעמיים שה' ציווה אותו בכך.

ויתכן שמה שכתב רש"י **פעמים** בעניין שמשה אמר **שה' ציווה על כך**, בפסוק ט' ובפסוק יב', כי סיבה אחת שעונש טעות בדן זו סיבה ראשונה שה' הסכים שיתחלק בין הרבה דיינים כדברי רש"י בפסוק ט', וכמו כן הסיבה השנייה שלא יחטאו בזלזול צדיק, ויש לעיין עוד.

ואולי היות ובסופו של דבר לא הושלם רצונו הטהור של יתרו שימצא 7 מידות טובות בדיינים, לכן לא הוזכר שמו כלל בעניין בפרשת דברים, בכדי לא לבייש את עם ישראל שלא נמצא בקרבם רוב מידות טובות שדרש יתרו, רק 3 מתוך 7.

הלכה למשה מסיני – נחה דעתו של משה!! וכי משה נהנה מהכבוד???

וקשה! היתכן כי משה רבינו היה גאוותן שנתיישה דעתו כששמע שמזכירים הלכה בשמו? וודאי שלא!!

אלא יש ליישב, שכשראה משה רבינו את בית-מדרשו של ר"ע היה זה בתחילת הארבעים יום ששהה בשמים, כדמוכח מלשון הגמרא - **"כשעלה"**. בעוד שאת ההלכה למשה מסיני קיבל משה רק בסוף הארבעים יום האחרונים.

ולפי זה מתורצת הקושייה, שכאשר שמע משה שמזכירים "הלכה למשה מסיני" נתיישה דעתו, לא בגלל שמזכירים את שמו, וכביכול קיבל כבוד, חס ושלם!!

אלא נחה דעתו של משה רבינו, שהבין שב40 יום האחרונים הוא יקבל את התורה שבעל פה, שבה יש את ההלכות למשה מסיני, מה שעדיין לא קיבל, כי ב40 יום הראשונים קיבל את התורה שבכתב. ומשה שמח ונחה דעתו על התורה שיזכה לקבל מה' ב40 יום האחרונים, ואכן לאחר 40 יום האחרונים משה היה מבין את שיעורו של רבי עקיבא בלי שום ספק!!

הגמרא במסכת **מנחות דף כט:** אומרת, שכאשר עלה משה רבינו ע"ה לשמים, מצא את הקב"ה יושב וקושר תגים לאותיות. **שאלו** משה רבינו ע"ה, רבש"ע, מי מעכב על ידך? כלומר, מדוע אתה יושב ומוסיף כתרים לאותיות?

אמר לו הקב"ה – אדם אחד יש, עתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש תילי תילין של הלכות על כל קוץ וקוץ של אותם כתרים!

אמר לו משה רבינו ע"ה, הראהו לי! אמר לו הקב"ה, חזור לאחוריד! דהיינו תעבור בזמן! אכן חזר משה רבינו לאחוריו בזמן ומצא עצמו בקצה בית מדרשו של רבי עקיבא.

וחלשה דעתו של משה רבינו על כך שלא הבין את המשא ומתן בלימוד!

וכיוון שתלמידיו של ר"ע שאלוהו בדבר הלכה, ענה להם **"זו היא הלכה למשה מסיני"**. ומיד נתיישה דעתו של משה רבינו!